

Rapala®

Vuosikertomus 2008

6,69	-42,29	8,48	15,49	v		Finnlines	-3,14	-0,28	8,65	8,48	8,99	0,08
1,05	-51,85	1,56	3,33	0,10v	5,92	Glaston	+2,42	+0,04	1,69	1,69	1,69	0,00
0,23	-42,66	11,25	23,00	0,55v	4,23	Lassila&Tikanoja	-0,15	-0,02	13,00	12,80	13,06	0,16
4,50	-63,43	13,06	37,55	1,80v	12,59	Lemminkäinen	-0,21	-0,03	14,30	13,91	14,40	0,12
9,00	-69,86	4,86	16,29	0,50v	10,06	Ponsse 1	+1,22	+0,06	4,97	4,95	5,05	0,02
6,91	-80,89	2,50	12,68	0,50v	19,76	Rampirent	-3,07	-0,08	2,53	2,50	2,60	0,02
8,14	-56,83	1,11	2,99	0,04v	3,33	Tampereen Kuv	+0,84	+0,01	1,20	1,15	1,20	1,1
0,74	-45,08	3,20	6,60	0,12v	3,21	Tamfelt Kanta	-0,53	-0,02	3,74	3,73	1,20	1,90
0,61	-45,37	5,62	11,30	0,54v	9,15	Vacoin	0,00	0,00	5,90	5,90	3,88	0,0
3,59	-35,81	6,55	12,00	0,52v	6,92	Kulutustavarat ja -palvelut	-2,00	-0,51	24,99	24,90	25,15	
5,77	-19,13	20,02	32,44	0,75v	3,00	Alma Media	-0,55	-0,04				
9,16	-39,06	6,67	11,70	0,90v	12,43	Amer Sports	-6,92	-0,47	7,24	6,80	7,25	
6,92	-67,39	4,90	19,00	0,50v	7,91	Ilkka-Yhtymä 2	+2,22	+0,20	6,32	6,29	6,50	
1,12	-17,49	8,00	12,40	1,00v	10,87	Pohjois-Karjala	-1,31	-0,16	9,20	8,96	9,38	
1,17	-36,86	11,76	21,49	0,80v	6,63	Rapala VMC	+2,86	+0,10	12,06	12,06	12,00	
1,15	-37,93	2,95	5,65	0,18v	5,00	Viking Line			3,60	3,60	3,6	
1,90	-18,29	30,99	41,99	1,00v	2,99	Päivittäistavarat			33,50			
1,79	-36,77	10,73	18,29	0,70v	5,86	Atria Oyj	-1,65	-0,20	11,95	11,90	12,01	
1,40	-73,26	3,96	14,48	0,27v	6,51	HKScan A	-3,04	-0,13	4,15	4,15	4,27	
5,95	-44,98	14,05	27,00	0,80v	2,80	Olvi A	-3,70	-0,55	14,30	14,05	14,60	
0,67	-15,25	1,35	1,87	0,04v	2,67	Raision	-0,66	-0,01	1,50	1,49	1,52	
2,92	-46,45	1,29	3,10	0,08v	4,82	Terveystieteiden keskuslaitos	-7,78	-0,14	1,66	1,65	1,76	0
1,18	-46,30	1,29	3,10	0,08v	4,79	Oriola-KD A	-4,57	-0,08	1,67	1,63	1,75	0
8,52	-52,66	1,18	3,40	0,16v	10,00	Oriola-KD B			1,60	1,60	1,65	0,00
3,40	-59,81	1,55	4,28	0,21v		Rahoitus						
						CapMan 2						

SISÄLLYSLUETTELO

Liiketoiminta ja strategiset painopistealueet

· Vankalla kokemuksella varustettu – valmiina kasvun jatkumiseen	4–5
· Rapala ja vuosi 2008 lyhyesti	6–7
· Toimitusjohtajan katsaus	8–9
· Strategia, vahvuudet ja painopistealueet	10–11
· Uistinliiketoiminta	12–15
· Koukkuliiketoiminta	16–17
· Siimaliiketoiminta	18–19
· Tarvikeliiketoiminta	20–21
· Kolmansien osapuolien kalastustarvikkeet	22–23
· Metsästys, ulkoilu ja talviurheilu	24–25
· Maailmanmestareita	26

Tilinpäätös

· Hallituksen toimintakertomus	28–30
· Tilintarkastuskertomus	31
· Konsernitilinpäätös, IFRS	32–66
· Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	67–69
· Emoyhtiön tilinpäätöslukuja, FAS	70–71
· Hallinto ja johto	72–75
· Riskienhallinta	76–77
· Ympäristö	78–79
· Osakkeet ja osakkeenomistajat	80–82

Sijoittajainformaatio

· Tietoa osakkeenomistajille	83
· Liiketoimintayksiköiden sijainti	84–85

Rapala®

Rapala VMC Oyj (Rapala) on maailman johtava uistimien, kolmihaarakoukkujen, kalastajan tarvikkeiden ja fileointiveitsien valmistaja ja myyjä. Rapalalla on myös vahva maailmanlaajuinen markkina-asema muissa urheilukalastuksen tuotekategorioissa ja se on yksi Pohjoismaiden johtavista ulkoilu-, metsästys- ja talviurheilutuotteiden jakelijoista. Konsernin jakeluyhtiöverkosto on alan kattavin. Konsernin päätuotantolaitokset sijaitsevat Suomessa, Ranskassa, Virossa, Venäjällä ja Kiinassa. Konsernin brändiportfolioon kuuluu alan johtava brändi, Rapala, ja muita maailmanlaajuisesti tunnettuja brändejä kuten VMC, Storm, Blue Fox, Luhr Jensen, Williamson, Marttiini ja Sufix.

Konsernin liikevaihto vuonna 2008 oli 243 miljoonaa euroa ja Rapala työllistää yli 3 000 henkilöä 30 maassa. Rapalan osake on listattu ja sillä on käyty kauppaa NASDAQ OMX Helsingissä vuodesta 1998.

Vankalla kokemuksella varustettu – valmiina kasvun jatkumiseen

1936

1945

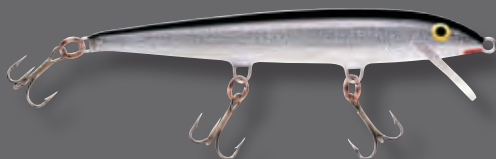

1959

1962

60 vuoden kokemus kalastusvälinealiiketoiminnasta, yli 70 vuoden kokemus uistinten valmistuksesta ja liki 300 maailmanennätystä – Rapalassa ja sen tuotteissa yhdistyy kokemuksen tuoma osaaminen. Menestyksensä historian, ainutlaatuisen jakelu- ja tuotantoverkoston sekä brändi-portfolion tukemana konserni on valmis jatkamaan kasvuaan.

Pakko - keksintöjen äiti (1936–1945)

Rapalan perustaja Lauri Rapala syntyi köyhiin oloihin Suomessa 1905. Hän sai elantonsa työskentelemällä metsä- ja maataloustöissä sekä kalastamalla. Hankkiakseen paremman toimeentulon itselleen ja perheelleen Lauri alkoi kehittää uistinta, joka kasvattaisi kalasaaliita. Vuonna 1936 hän onnistui veistämään karkeatekoisen uistimen, joka liikkui tasapainottomasti ja houkuttelevasti vaappuen. Tämä liike on edelleen tuttu monista Rapala-vaapuista. Rapalan tarina oli alkanut.

Yritys syntyy (1945–1955)

Toisen maailmansodan jälkeen Lauri elvytti pienimuotoisen uistinvalmistuksensa, joka oli kukoistanut juuri ennen sotaa. Hän oli varma, että oli löytänyt onnistuneen muodon vaappuun, ja jatkoi sen kehittämistä. Alussa Lauri valmisti itse kaikki uistimet, mutta pian niitä tehtiin koko perheen voimin. Tuotantotekniikat ja -prosessit kehittyivät askel askeleelta 50-luvun aikana. Kasvaneista tuotantomääristä huolimatta Lauri vaati, että jokainen uistin koeuutetaan oikean uintiliikkeen varmistamiseksi. Vielä tänä päivänä kaikki Rapala-vaaput koeuutetaan ennen pakkaamista.

Amerikkalainen unelma (1955–1965)

Helsingin olympialaisia vuonna 1952 katsomaan tulleet turistit olivat ensimmäisten joukossa, jotka veivät Rapalan uistimia Suomen ulkopuolelle.

Vuonna 1955 alkoi vientikauppa Ruotsiin ja Norjaan sekä myöhemmin USA:han. Virallisesti Rapala-Uistin-yhtiö perustettiin vuonna 1957. 1950-luvun loppupuolella Rapala-uistinten maine alkoi levitä USA:ssa, ja vuonna 1959 Ron Weber ja Ray Ostrom käynnistivät niiden jakelun. Myöhemmin yhtiöstä syntyi Normark Corporation. Vuonna 1962 Life-aikakauslehti julkaisi laajan artikkelin Rapalasta. Sattumoisin lehden samassa numerossa oli juuri kuolleen Marilyn Monroen elämäkerta. Lehden levikki rikkoi kaikki ennätykset. Suuren julkisuuden seurauksena Rapalalle tuli kasoittain tilauksia, jotka johtivat mittaviin tuotantokapasiteetin lisäyksiin.

Kansainvälistä yhteistyötä (1965–1975)

Samaan aikaan kun Rapala jatkoi kasvuaan ja saavutti kansainvälistä tunnettavuutta, markkinoille ilmestyi Rapala-uistinten kopioita. Yhteen aikaan Amerikan viehekaupassa oli yli 40 Rapala-uistinten kopiota eri puolilta maailmaa. Noista ajoista lähtien Rapala on puolustautunut kopiotuotteita vastaan lakitoimin, mutta pyrkinyt ennen kaikkea jatkuvaan korkeaan laatuun, joka erottaa sen tuotteet kopioista. Vientikauppa laajeni 60-luvun puolivälissä Amerikasta Kanadaan. Seuraavaksi Rapala vahvisti jakeluaan Ruotsissa ja solmi ensimmäiset yhteydet ranskalaisten Ragot- ja VMC-yritysten kanssa. 60-luvulla esiteltiin useita uusia uistinmalleja ja 1967 julkistettiin ensimmäinen Rapala-fleoointiveitsi, josta alkoi yhteistyö

1975

1989

1998

2005-

Marttiinin kanssa. 1970-luvun puoliväliin tultaessa Normark oli perustanut jakeluyhtiöt Kanadaan, Iso-Britanniaan ja Ruotsiin. Samoihin aikoihin Rapala allekirjoitti jakelusopimukset Tanskaan ja Ranskaan. Uusi Vääkсын-tehdas avattiin vuonna 1973.

Perheyrittys ja sukupolven vaihdos (1975–1989)

Lauri Rapalan kuoleman jälkeen vuonna 1974 yrityksen nimi muutettiin Rapala Oy:ksi. Toimitusjohtajaksi nimitettiin Laurin vanhin poika, Risto. Nuoremmilla veljillä Eskolla ja Ensiolla oli yrityksessä omat vastualueensa. Tuotantotapoja ja -teknologiaa kehitettiin edelleen ja kapasiteettia lisättiin merkittävästi. Kun vuosien 1936–1975 välisenä aikana valmistettiin 25 miljoonaa uistinta, niin vuoteen 1988 mennessä niitä oli valmistettu 100 miljoonaa. Uistinvalikoimaa laajennettiin edelleen, Blue Fox -lippubrändi esiteltiin ja Irlantiin perustettiin tehdas. Näihin aikoihin yhtiö hankki myös Flipper-veneitä valmistavan yhtiön sekä matkailuvaunuliiketoiminnan.

Muutoksen aika (1989–1998)

Vuonna 1989 Eskon poika Jarmo Rapala, joka oli johtanut tuotekehitysosastoa 80-luvun puolivälistä lähtien, nimitettiin Rapalan toimitusjohtajaksi. Samanaikaisesti Jorma Kasslin nimitettiin yhtiön varatoimitusjohtajaksi. Uusi johto järjesti liiketoiminnan muutamassa vuodessa uudelleen myyden sekä vene- että matkailuvaunuliiketoiminnat ja ostamalla Normarkin

jakeluyhtiöt USA:ssa, Kanadassa, Iso-Britanniassa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Hollannissa ja Suomessa sekä Ragot-yhtiön Ranskassa. Vuonna 1991 Rapala aloitti jakeluyhteistyön Shimanon kanssa. Muutoksia seurasi johdon ja tiettyjen investointipankkien toteuttama yhtiön osto perheeltä ja Rapala Normark Oy:n listaaminen Helsingin arvopaperipörssiin vuonna 1998.

Yrityksen ja tuotevalikoiman laajentuminen (1998–2005)

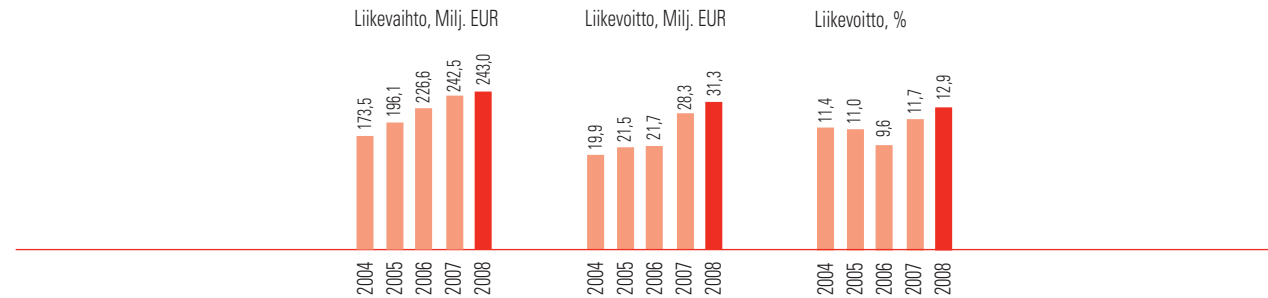
1990-luvun loppupuolella Rapala osti Storm-uistinten liiketoiminnan USA:ssa ja norjalaisen jakeluyhtiö Elben, perusti jakeluyhtiön Japaniin ja alkoi kehittää valmistusyksikköä Virossa. Ranskalainen koukkuvalmistaja VMC ostettiin vuonna 2000, ja kiinalainen uistinvalmistaja Willtech vuonna 2001. Nämä hankinnat lisäsivät huomattavasti konsernin valmistuskapasiteettia ja tekivät Viellardin perheestä ja William Ng:sta Rapalan suuria osakkeenomistajia. Jakeluverkostoa laajennettiin Itä-Eurooppaan, Sveitsiin ja Brasiliaan. Samanaikaisesti tuotevalikoimaa laajennettiin käsittämään laaja valikoima kalastajien työkaluja, kuten vapoja, keloja ja siimaa. Williamson ja Guigo -merikalastusliiketoiminnat hankittiin vuonna 2004.

Kannattava kasvu jatkuu (2005–)

Uusi vahvan kasvun kausi alkoi vuonna 2005, kun Rapala jatkoi kannattavan kasvun strategiansa toteuttamista. Kymmenen kuukauden aikana

konserni osti tai perusti jakeluyhtiöt Etelä-Afrikkaan, Australiaan, Malesiaan, Kiinaan, Thaimaahan ja Sveitsiin. Lisäksi ostettiin uistinvalmistaja Luhr Jensen USA:ssa, veitsivalmistaja Marttiini Suomessa, kalastus-siimatoimittaja Tortue Ranskassa ja murtomaahiihtosuksien valmistaja Peltonen Suomessa. Näiden jälkeen Rapala on perustanut uistintehtaan ja useita jakelupisteitä Venäjälle, jakeluyhtiön Koreaan, ostanut Terminator-uistinliiketoiminnan USA:ssa ja laajentanut jakeluyhteistyötään Shimanon kanssa useisiin maihin. Samanaikaisesti konserni on kehittänyt laajan valikoiman uusia tuotteita ja tuoteryhmiä pitäen sisällään mm. Rapala Pro Wear -vaatemalliston, Rapala Vision Gear -kalastajien aurinkolasit sekä uudet Trigger X -houkutusaineet, jotka sisältävät Ultrabite-kalaferomia. Uusimpana hankintana konsernin brändiportfolioon ja tuotetarjontaan on Sufix-siimabrändi ja laaja valikoima kalastussiimoja, joiden myötä Rapalasta on tulossa yksi maailman johtavista siimatoimittajista. Nykyisellä tuotevalikoimallaan, ainutlaatuisella jakeluverkostollaan, tuotanto- ja hankintakapasiteetillaan sekä brändeillään konserni on valmis jatkamaan kannattavaa kasvuaan.

Rapala ja vuosi 2008 lyhyesti

Ydinliiketoimintana kalastusvälineet

Rapalan liiketoimintaorganisaatio voidaan jakaa tuotanto- ja jakelutoimintaan sekä toisaalta kuuteen tuotelinjaan, jotka ovat uistimet, koukut, siimat, kalastajan tarvikkeet, konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet sekä muut tuotteet. Konsernin ydinliiketoiminta on kalastusvälineliiketoiminta, jota tuotelinjoista viisi edustaa.

Rapala on kiistaton markkinajohtaja vaapuissa ja metalliuistimissa, kolmihaarakoukuissa ja fileointiveitsissä. Rapalan asema on vahvistumassa myös kalastajan tarvikkeissa ja erityisesti siimoissa. Muihin tuotteisiin sisältyy mm. metsästys- ja talviurheilutuotteita, jotka sopivat mainiosti myytäväksi Rapalan jakeluverkoston kautta Pohjoismaissa tasoittaen kalastusvälineliiketoiminnan kausiluonteisuutta.

Rapalan strateginen tavoite on kannattava kasvu. Tämän strategian perustana on kolme olemassa olevaa vahvuutta: ainutlaatuinen tuotanto-, ostaja- ja tuotekehitysorganisaatio sisältäen mm. maailman suurimmat uistintehaat Euroopassa ja Kiinassa, kalastusvälineiteollisuuden laajin jakeluverkosto sekä vahva, useita alan johtavia tuotemerkkejä sisältävä brändiportfolio.

Rapala vuonna 2008 – ennätysliikevaihto ja -tulot haastavana vuonna

Konsernin kannattavan kasvun strategian toteuttamista jatkettiin vuonna 2008. Panostusta liiketoiminnan tehostamishankkeisiin jatkettiin tavoitteena vuonna 2007 nousseen liikevoittomarginaalin parantaminen edelleen. Haastavasta talous- ja markkinatilanteesta huolimatta tämä tavoite toteutui ja yhtiön kannattavuus jatkoi paranemistaan.

Vuonna 2008 Rapala teki strategisen liikkeen siimaliiketoimintaan ostamalla Sufix-brändin ja solmimalla toimitussopimuksen yksinoikeudella taiwanilaisen Yao I:n kanssa. Tämän järjestelyn ja konsernin muiden siimaliiketoimintaan tekemien panostusten myötä Rapalan tavoitteena on nostaa siimamyyntinsä yli 20 milj. euroon seuraavan 2–3 vuoden kuluessa. Rapala-Shimanon jakeluyhteisyritysten piiriin tuli Venäjän, Ukrainan ja Unkarin joukkoon vuonna 2008 Tsekki ja Slovakia samalla kun Venäjällä avattiin kaksi uutta jakelupistettä.

Rapalan eurooppalaisen uistintuotannon uudelleenjärjestely saatiin päätökseen, kun Irlannin-tehdas suljettiin huhtikuussa ja uuden Venäjän-tehtaan

ylösajo saatiin valmiiksi. Ranskan toimintojen yhdistäminen Morvillarsiin eteni jakeluyhtiö Waterqueenin ja siimatoimittaja Tortuen muuttaessa sinne. Myös konsernin Kiinan-tehtaan merkittävät operatiiviset muutokset ja tuotannon tehostamishankkeet etenivät suunnitellusti. Lisäksi useita pienempiä toiminnan tehostamishankkeita saatiin päätökseen vuoden aikana.

Konsernin liikevaihto kasvoi hieman edellisvuodesta ja oli 243,0 milj. euroa. Vertailukelpoisilla valuuttakursseilla liikevaihto kasvoi 4 %. Liikevoitto parani 11 %:lla 31,3 milj. euroon. Vertailukelpoinen liikevoittomarginaali nousi 11,0 %:sta 13,3 %:iin.

Tilanne maailman kalastusvälinemarkkinoilla näyttää haastavalta vuonna 2009, vaikkakin kalastusvälineiteollisuus on aiemmin osoittanut, ettei se ole syklinen teollisuudenala taloudellisissa laskusuhdanteissa. Tässä toimintaympäristössä tilikauden 2009 liikevaihdon arvioidaan olevan vuoden 2008 tasolla tai kasvavan hieman. Tavoitteena on, että vuoden 2009 liikevoittomarginaali on kertaluonteiset erät eliminoituna lähes samalla hyvällä tasolla kuin 2008. Tulevaisuuteen liittyvät epävarmuudet ovat kuitenkin lisääntyneet.

Toimitusjohtajan katsaus

”Jatkoimme liiketoimintamme kehittämistä, hankimme Suffix-siimaliiketoiminnan ja paransimme kannattavuuttamme haastavassa liiketoimintaympäristössä.”

Vuoden 2008 aikana jatkettiin ja toteutettiin useita liiketoiminnan tehostamishankkeita. Samanaikaisesti teimme strategisen päätöksen lähteä mukaan kansainväliseen siimaliiketoimintaan merkittävällä panostuksella hankkimalla Suffix-siimaliiketoiminnan.

Useat vuonna 2007 aloitetut liiketoiminnan tehostamishankkeet jatkuivat vuonna 2008. Tärkeimmät näistä olivat Ranskan-toimintojen yhdistäminen ja keskittäminen Morvillarssiin, Euroopan-uistintuotannon uudelleenjärjestely ja konsernin Kiinan-tehtaan tuotannon kehittäminen. Lisäksi toteutettiin useita pienempiä kehityshankkeita ja organisaatiomuutoksia.

Panostukset tulevaisuuteen ja kasvuun jatkuivat vuonna 2008. Ostimme Suffix-siimabrändin ja solmimme toimitussopimuksen kalastussiimojen toimittamisesta yksinoikeudella Rapalalle uuden taiwanilaisen yhteistyökumppanimme, Yao I:n, kanssa. Tämän kaupan ja yhteistyön myötä sekä aiemman siimaliiketoimintamme ja Ranskan siimanpuolausyksikkömme uudenikaistamisen tukemana tavoitteemme on kasvattaa kalastus-siimaliiketoimintamme liikevaihto seuraavan 2-3 vuoden aikana yli 20 milj. euroon.

Strateginen yhteistyömme Shimanon kanssa eteni voimakkaasti vuonna 2008. Uudet jakeluyhteistyöt Venäjällä, Ukrainassa ja Unkarissa saivat jatkoa, kun jakeluyhteistyö käynnistyi Tsekin ja Slovakian Tasavalloissa. Venäjällä avasimme kaksi uutta aluemyyntitoimistoa ja Shimanon Englannin-jakeluyhtiö aloitti Rapala-tuotteiden jakelun.

Tuotekehitystoimintamme oli jälleen innovatiivista. Toimme suuren määrän uusia tuotteita markkinoille ja esittelimme myös suuren määrän erinomaisia uutuuksia kaudelle 2009 mukaan lukien biohajoavat Trigger X-vieheet ja -houkutusaineet. IGFA:n uusien tilastojen mukaan Rapala-uistimilla saatiin jälleen vuonna 2008 eniten maailmanennätyskaloja.

Useat liiketoimintayksikkömme paransivat kannattavuuttaan vuonna 2008, mutta osa jakeluyhtiöstämme kärsi maailmantalouden kriisistä, joka alkoi USA:ssa ja laajeni sitten Eurooppaan ja Aasiaan. Haastavista markkinaolosuhteista huolimatta vuoden 2008 liikevaihto kasvoi hieman ja oli 243 milj. euroa. Liikevoitto nousi ennätystasolle ja liikevoittomarginaalimme parani lupaustemme mukaisesti lähinnä liiketoiminnan kehittämis- ja tehostamishankkeiden seurauksena. Tilikauden voitto, 19,2 milj. euroa, oli kaikkien aikojen ennätys ja mahdollistaa vuodelta 2008 maksettavan osingon nostamisen hieman edellisvuodesta.

Osakkeemme kurssikehitys seurasi viime vuonna monien muiden Pohjoismaisten samankokoisten yhtiöiden kurssikehitystä. Tämä epäedullinen kehitys johtui maailman taloudessa ja pörssimarkkinoilla vallitsevista epävarmuustekijöistä. Osakkeemme kurssikehitys oli kuitenkin vuoden viimeisellä neljänneksellä parempi kuin muiden samankokoisten yhtiöiden kurssikehitys pohjoismaissa keskimäärin.

Tilanne maailman kalastusvälinemarkkinoilla näyttää haastavalta vuonna 2009. Odotus on, kuten aiemminkin historiassa, että kalamiehet ja -naiset jatkavat kalastusharrastustaan myös epävarmoina taloudellisina

aikoina, joten konsernin tuotteiden terve kysyntä jatkunee myös vuonna 2009. Tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus on kuitenkin lisääntynyt.

Kaikkien meidän, jotka työskentelemme Rapalassa, tulee alkaneena vuonna kiinnittää erityistä huomiota konsernin kassavirran parantamiseen. Tavoitteenamme on alentaa merkittävästi konsernin varastojen määrää. Tämä on yksi vuoden 2009 päätavoitteistamme yhdessä kesken-eräisten liiketoiminnan kehittämishankkeiden loppuunsaattamisen ja uuden siimaliiketoiminnan integroimisen kanssa.

Lopuksi haluan kiittää henkilöstöämme, asiakkaitamme ja muita yhteistyökumppaneitamme menestyksellisestä vuodesta 2008 ja toivottaa kaikille menestystä myös alkaneelle vuodelle.

Jorma Kasslin
Toimitusjohtaja

Strategia, vahvuudet ja painopistealueet

Rapalan visio on tulla markkinajohtajaksi kalastusvälineiteollisuudessa. Tämä asema saavutetaan kannattavan kasvun strategialla. Konsernissa on aloitettu vuosien 2007 ja 2008 aikana ja osin saatu jo valmiiksi merkittäviä hankkeita, jotka parantavat kannattavuutta samalla kun konsernin kasvu jatkuu.

Strateginen tavoite

Rapalan strateginen tavoite on kannattava kasvu. Strategian perustana on kolme vahvuutta: ainutlaatuinen tuotanto-, hankinta- ja tuotekehitysorganisaatio mukaan lukien maailman suurimmat uistintehtaat Euroopassa ja Kiinassa, kalastusvälineitoimialan johtava maailmanlaajuinen jakeluverkosto sekä vahva brändiportfolio, johon kuuluu useita johtavia tuotemerkkejä.

Nykyiset ja edelleen kehitettävät vahvuudet

Konsernin ainutlaatuinen tuotantoinfrastruktuuri ja -organisaatio koostuvat maailman suurimmasta uistintehtaasta Kiinassa, Euroopan suurimmasta uistintuotannosta, johon kuuluu erikoistuneet tuotantoyksiköt Suomessa, Virossa ja Venäjällä, kehittyneimmistä kolmihaarakoukkuja valmistavasta tehtaasta Ranskassa ja korkealaatuisesta veitsien valmistuksesta Suomessa. Rapala on kehittänyt myös kattavan hankintaorganisaation sekä laadunvalvontaprosessin varmistukseksi kolmansilla osapuolilla teetettyjen tuotteiden korkean hinta-laatusuhteen. Rapalan tutkimus- ja tuotekehitys on saanut maailmanlaajuisia tunnustusta taidoistaan kehittää markkinoille jatkuvasti uusia ja laadukkaita, kalastajien tarpeet ja odotukset täyttäviä kalastusvälineitä.

Rapalan oma jälleenmyyntiverkosto toimii 28 maassa neljällä mantereella. Tämä mahdollistaa uusien tuotteiden tehokkaan ja taloudellisen jakelun sekä edistää pitkäaikaisten asiakassuhteiden luomista ja ylläpitämistä paikallisten jälleenmyyjien ja kalastajien kanssa. Kattava jakeluverkosto toimii toisaalta myös palautekanavana konsernin tuotekehitykselle. Oman jakeluverkoston ohella Rapala myy tuotteitaan myös konsernin ulkopuolisten jakelijoiden kautta yli sataan liiketoimintavolyymiltään pienempään maahan. Lisäksi Rapala tekee jakeluyhteistyötä Shimanon kanssa.

Kalastusvälineitoimialan johtavan brändin, Rapalan, lisäksi konsernilla on myös muita erittäin hyvin tunnettuja tuotemerkkejä kuten Storm, Luhr Jensen, Blue Fox, Williamson, VMC, Suffix, Trigger X, Marttiini ja Peltonen. Uusissa tuotteissa käytettävä tuotemerkki voidaan valita edellä olevista sen mukaan, mihin markkinasegmenttiin tai hintakategoriaan tuotteet kohdistetaan.

Painopisteenä kalastusvälineliiketoiminta

Konsernin ydinliiketoiminta koostuu uistimista, kalastussiimoista, koukuista, kalastustarvikkeista ja muista kalastukseen liittyvistä välineistä. Uistimet ja siimat ovat hyviä esimerkkejä edullisimmista, mutta eniten lisäarvoa tuottavista kalastustarvikkeista. Uistimet ja siimat, kuten myös eräät muut kalastustarvikkeet, kuluvat käytössä tai häviävät, mikä puolestaan johtaa säännöllisiin uusintaostoihin. Myös kalastajien halu kattavaan uistinvalikoimaan, johon kuuluvat kaikki perusuistimet täydennettynä viimeisimmillä ”kuumilla” uutuuksilla, tekee tästä liiketoiminnasta sekä mielenkiintoisen että haastavan.

Kalastusvälineitoimialalla vallitsee suuri brändi-uskollisuus, mikä lisää tunnettujen ja laadukkaiden tuotemerkkien arvoa. Luonnonsyöttien käyttö vähenee jatkuvasti alati voimistuvan ”pyydyä, punnitse ja vapauta” -kalastustavan seurauksena. Tämä suuntaus on lisännyt ja tulee jatkossa edelleen lisäämään korkealaatuisten uistinten kysyntää. Yksi Rapala-tuotteiden ainutlaatuisista piirteistä onkin, että ne ovat samaan aikaan hyvin haluttuja ja kysytyjä, mutta kuluttajaystävällisesti hinnoiteltuja.

Strategian toteuttaminen vuonna 2008

Konsernin kannattavan kasvun strategian toteuttamista jatkettiin vuonna 2008. Vahvaa panostusta toiminnan tehostamishankkeisiin jatkettiin tavoitteena liikevoittomarginaalin vuonna 2007 aikaansaadun positiivisen käänteen jatkaminen.

Konsernin johto osallistui tilikauden aikana useisiin yrityskauppaneuvotteluihin ja yhteistoimintahankkeisiin konsernin strategian toteuttamiseksi. Neuvottelujen tuloksena Rapala osti taiwanilaiselta Yao I:lta Suffix-kalastussiimabrändin ja solmi toimitussopimuksen, jolla se saa yksinoikeudella kaikki Yao I:n valmistamat siimat. Sopimus on erittäin vahva win-win-konsepti, joka aikaansaa vahvan kalastussiimaliiketoiminnan kummallekin osapuolelle, sillä Yao I on yksi maailman johtavista siimavalmistajista ja Rapala johtava kalastusvälineiden jakelija. Kaupan avulla Rapala ottaa merkittävän askeleen kalastussiimaliiketoiminnassa tavoitteenaan kasvattaa

siimaliiketoimintansa liikevaihto yli 20 milj. euroon 2–3 vuodessa. Pitkän ajan strategisena tavoitteena on nostaa siimojen myynti 30–50 milj. euroon.

Ranskan Morvillarsiin perustettu uusi Waterqueen ja Tortue-siimojen puolauskeskus oli tärkeä askel Rapalan aseman vakiinnuttamiseksi ja kilpailukyvyyn parantamiseksi Ranskan siimamarkkinoilla. Uuden puolauskeskuksen vuosikapasiteetti on noin 1,6 milj. puola.

Shimano-jakeluallianssia vahvistettiin vuonna 2008 aloittamalla Shimano-tuotteiden jakelu Tsekissä ja Slovakiassa sekä perustamalla Venäjälle kaksi uutta jakelupistettä. Lisäksi Rapala siirsi tuotteittensa jakelun Iso-Britanniassa ulkopuoliselta jakelijalta Shimanolle. Organista kasvua lisäsivät myös uudet tuotekategoriat ja olemassa olevien tuotekategorioiden laajennukset.

Useita vuonna 2007 aloitettuja toiminnan tehostamishankkeita jatkettiin vuonna 2008. Ranskan toimintojen yhdistämishanke eteni ja Waterqueen-jakeluyksikön ja Tortue-siimayksikön muutto saatiin päätökseen. VMC Europe -koukkujakeluyksikön muutto on suunniteltu ensi kesäksi.

Vahvistaakseen asemaansa maailman johtavana vaappujen valmistajana sekä Euroopan tuotantonsa tehostamiseksi ja kapasiteetin lisäämiseksi Rapala sulki uistintehtaansa Irlannissa ja lisäsi tuotantomääriä uudella uistinten kokoonpanotehtaallaan Venäjällä.

Myös konsernin Kiinan-tehtaalla tehtiin merkittäviä muutoksia, ja laaja tuotannon tehostamishanke eteni tavoitteenaan tuotannon läpimenoaikojen lyhentäminen ja kannattavuuden parantaminen. Kalastus- ja lahjatavara-liiketoiminnat eriytettiin toisistaan, jotta niitä voidaan kehittää itsenäisinä liiketoimintoina. Lisäksi osa tuotantoprosesseista ulkoistettiin. Näiden muutosten seurauksena Kiinan henkilöstömäärä supistui yli 1000 hengellä.

Lisäksi käynnistettiin ja toteutettiin useita pienempiä kustannusten vähentämiseen tähtäviä tehostamistoimenpiteitä ja aloitettiin käyttöpääoman merkittävään alentamiseen vuonna 2009 tähtäävä hanke.

TUOTE

TUOTANTO

Vaaput

Rapala
Storm

Lipat

Blue Fox

Rapala

Suomi
Viro
Venäjä

**Pehmytmuovi-
uistimet**

Storm

Big Game

Williamson

Muut uistimet

Blue Fox
Luhr Jensen
Storm vaaput
Trigger X

Willtech

Hong Kong
Kiina

Koukut**Pientarvikkeet ja lahjatavarat****Veitset****Sukset****VMC, Ranska****Willtech, Kiina****Marttiini, Suomi ja Viro****Peltonen, Suomi****Tarvikkeet, vavat ja kelat****Siimat****Terminator-uistimet****Sukset ja sauvat****Syötit ja houkutusaineet**

Kiina

Taiwan

Meksiko

Suomi ja Venäjä

Uusi-Seelanti ja Taiwan

KONSERNIN ULKOPUOLISET TUOTTEET

Shimano

Muu kalastus

Metsästys

Talviurheilu

Ulkoilu

OMAT BRÄNDIT

Rapala®

BLUE FOX®

LUHRJENSEN®

Marttiini
The Sharpest Choice since 1928.

TRIGGER X

PELTONEN

OMA JAKELU

Yhdysvallat

Kanada

Japani

Malesia

Kiina

Thaimaa

Etelä-Korea

Australia

Etelä-Afrikka

Brasilia

Suomi

Ruotsi

Tanska

Norja

Ranska

Espanja

Sveitsi

Portugali

Puola

Viro

Liettua

Latvia

RAPALA-SHIMANO JAKELU

Venäjä

Ukraina

Tseki

Unkari

Slovakia

SHIMANO

Italia

Saksa

Alankomaat

Belgia

Iso-Britannia

PAIKALLISET JAKELIJAT

Muu Eurooppa

Muu maailma

Oma
tuotanto ja
tuotekehitys

Ulkoistus
ja oma
tuotekehitys

Uistinliiketoiminta

Rapala on kiistaton markkinajohtaja perinteisissä vaapuissa. Konserni on erittäin vahva myös muissa uistinkategorioissa muilla kansainvälisillä uistintuotemerkeillään: Storm, Blue Fox, Luhr Jensen, Williamson ja Trigger X. Konsernin tuotemerkeillä myytävien uistinten liikevaihto oli noin 66 miljoonaa euroa vuonna 2008 (74 miljoonaa euroa vuonna 2007).

Konsernin uistinliiketoiminta kattaa kaikki uistinkategoriat pienistä makean veden vieheistä jättiläismäisiin syvänmeren kalastusvieheisiin sekä vasta esitellyt, mullistavat biohajoavat luonnonsyöttäjäljitelmät sekä houkutinaineet, joissa on tehoaineena synteettisiä kalafetomoneja. Konsernin uistintuotantolaitokset sijaitsevat Suomessa, Virossa, Venäjällä ja Kiinassa. Konsernin tehtaiden yhteenlaskettu uistintuotanto oli vuonna 2008 yli 26 miljoonaa kappaletta.

Konsernin liiketoiminta kattaa kaikki mantereet, minkä ansioista sillä on käytössään laaja verkosto kalastusarvikkeiden ja kaupan ammattilaisia tukemaan tuotekehitystoimintaa. Konsernin tärkeimmät tuotekehitysyksiköt sijaitsevat tuotantolaitoksilla Suomessa ja Kiinassa. Lisäksi Yhdysvalloissa on kaksi suunnittelu- ja tuotekehitystoimistoa.

Rapala – alkuperäinen vaappuinnovaattori

Konsernin uistinliiketoiminnan ydin on Rapala-tuotemerkillä myytävät vaaput, joiden valmistamisella Väaksyssä on jo 70-vuotinen historia.

Kaikki Rapala-vaaput valmistetaan pääosin Rapalan tehtaalla Suomessa, joskin enemmän käsityötä vaativia valmistusvaiheita tehdään konsernin tehtailla Virossa ja Venäjällä. Uistinten toimintaan ja laatuun eniten vaikuttavat työvaiheet tehdään edelleen Väaksyn pitkälle automatisoidussa ja tehokkaassa tuotantolaitoksessa.

Rapala-tuotemerkillä myytävien uistinten vuotuinen tuotantomäärä on reilut 12 miljoonaa – eli keskimäärin noin 50 000 uistinta työpäivässä.

Kolme neljäsosaa Rapala-vaappumalleista valmistetaan edelleen puusta, kuten Lauri Rapalan ensimmäinen, käsin vuoltu kalajäljitelmä vuonna 1936, loppujen rungot ovat muovia. Puu antaa vieheelle herkin uintiliikkeen, jota ei saavuteta muovia käyttämällä, mutta muovi puolestaan on puuta

kestävämpää ja mahdollistaa monipuolisemmat pintakäsittelyt ja kosmetiset ratkaisut. Muovista valmistetut vaaput – erityisesti neljä vuotta sitten lanseerattu X-Rap-tuoteperhe – edustavat nykyään 35–40 prosenttia Rapala-brändillä myytävien uistinten kokonaismäärästä, vaikkakin Original Floater -vaappu, joka on ollut sarjatutannossa 1960-luvulta asti, on edelleen yksi myydyimmistä vaapuista.

Rapala-vaapuilla kalastetaan kaikkialla maailmassa niin makeissa vesissä kuin valtamerilläkin käytännössä kaikkia petokaloja. Vahva näyttö Rapala-vaappujen ylivoimaisesta pyyntitenhosta on se, että niillä on saatu enemmän virallisia maailmanennätyksiä kuin muilla vieheillä – ja ne edelleen tuovat vuosittain enemmän uusia ennätyksiä kuin muut merkit.

Storm – tarkoituksella erikoisia muoviuistimia

Konserni tarjoaa vaappuja myös Storm-tuotemerkillä. Suurin osa niistä valmistetaan konsernin Kiinan-tehtaalla.

Kaikki Storm-vaaput valmistetaan muovista ja ne on suunnattu alhaisempaan hintaryhmään kuin Rapala-vaaput, jotta niillä voidaan kilpailla muita keskihintaisia tuotteita vastaan. Storm-vaaput on suunniteltu sekä Pohjois-Amerikan makean veden markkinoille että muuhun maailmaan makean veden kalastukseen ja merikäyttöön. Konserni voi lanseerata Storm-tuotemerkin alla myös sellaisia tuotteita, jotka on suunnattu vain kapealle markkinasegmentille tai jotka ovat malliltaan niin poikkeavia, että ne eivät sovi Rapala-brändin kansainväliseen ohjelmaan. Vuonna 2008 Storm-tuotemerkillä myytäviä vaappuja valmistettiin lähes miljoona kappaletta.

Rapala valmistaa myös laajaa valikoimaa pehmytmuovi- ja hybridivieheitä Storm-brändin alla. Live-tuotesarjan luonnollisten kalojen tarkat jäljitelmät ovat kansainvälisiä markkinajohtajia omissa segmentissään.

Storm on myös hyvin vahva muissa pehmytmuoviuistinkategorioissa ja on laajentamassa tuotevalikoimaansa myös rigaamattomiin jigieihin. Lisäksi Storm on ollut edelläkävijä ja käytännössä luonut hybridiviehekategorian. Hybridivieheissä yhdistetään kova ydinerkko ja pehmeä ulkokuori, jolloin pystytään valmistamaan ennennäkemättömän luonnollisia vieheitä niin meri- kuin makean veden kalastukseen. Kaikki Storm-tuotemerkillä myytävät pehmytmuovivieheet valmistetaan konsernin Kiinan-tehtaalla ja niiden tuotantomäärä vuonna 2008 oli lähes viisi miljoonaa kappaletta.

Williamson – syvänmerenkalastuksen professori

Williamson oli alun perin eteläafrikkalainen yhtiö, jonka liiketoiminnan konserni osti vuonna 2004 vahvistaakseen asemaansa merikalastusmarkkinoilla.

Konsernin syvänmerenkalastuksen asiantuntijat uudistivat ja kehittivät Williamsonin tuotevalikoiman. Samaan aikaan tuotanto siirrettiin Etelä-Afrikasta konsernin tehtaalle Kiinaan. Tehokkaat tuotantomenetelmät ja tiukka laadunvalvonta yhdistettynä konsernin vahvaan ja laajaan jakeluverkostoon ovat nostaneet Williamsonin markkinoiden ainoaksi syvänmerenkalastusmerkiksi, joka toimii maailmanlaajuisesti.

Williamsonin tuotevalikoima koostuu erittäin nopeaan vetouisteluun suunnitelluista vieheistä, joilla pyydetään purje-, miekka- ja tonnikaloja, sekä edistyksellisistä metallipilkeistä, jotka on kehitetty syvänmerenpilkintään. Williamsonin uisteluun lanseeraamat tarkat syöttikalajäljitelmät ovat käytännössä tehneet perinteisten luonnonsyöttien käytön tarpeettomaksi.

Williamson-tuotteiden yhteenlaskettu tuotantomäärä nousi vuonna 2008 lähes miljoonaan kappaleeseen voimakkaimman kasvun tullessa metallivieheistä.

“Euroopan vaapputuotantomme uudelleenjärjestely saatiin valmiiksi vuonna 2008: Irlannin-uistintehtaan sulkeminen huh-tikuussa, Viron-toimintojen kehittäminen sekä Venäjän-tehtaan ylösajo toteutuivat suunnitelmien mukaisesti aikaansaaden kustannussäästöjä ja mahdollistaen tuotantovolyymien nopeatkin muutokset.”

Juhani Pulkkanen

Uistinliiketoiminnan
johtaja

RAPALA®

X-Rap-tuotepereheeseen lanseerattiin korkeaprofilinen X-Rap Shad, joka täydensi malliston kattamaan kaikki yleisimmät heitto-kalastuksessa käytetyt viehemallit ja samalla vahvisti jo yhteensä yli 7 miljoonaa kappaletta myynyttä tuoteperehettä entisestään.

Menestyksekkästä, luonnollisia kaloja jäljittelevää Naturistic-tuote-perhettä laajennettiin käsittämään myös epäluonnollisia ärsyke-värejä, joilla parannettiin korkeakatteisten vieheiden asemaa oman kategoriansa markkinajohtajana.

Teknisesti edistyskellinen Gyro-meripilkki, joka sopii sekä heittokalastukseen että venepilkintään, täydentää Williamsonin korkealaatuista meri-pilkkivalikoimaa ja jatkaa syvänmerenkalas-tuksessa vahvistuvan pilkkitrendin siivittämien menestyksekkäiden pilkkilanseerausten sarjaa.

Blue Fox – käyttäjäystävällisiä metallivieheitä

Blue Fox on yksi konsernin kolmesta metalliviehebrändistä. Se tarjoaa laajan ja monipuolisen valikoiman uistimia, jotka on tarkoitettu lohen, taimenen ja hauen kalastukseen niin Euroopassa kuin Pohjois-Amerikassa. Blue Foxin Vibrax-lipat ovat monikäyttöisiä ja myyvät hyvin kaikilla markkinoilla muiden tuotteiden ollessa tarkemmin tietyn tyyppiseen kalastukseen ja markkina-alueeseen suunniteltuja.

Euroopassa Blue Foxin lusikka-uistimien mallistoa on vahvistettu erityisesti taimenen ja hauen kalastukseen, kun Pohjois-Amerikassa uudet tuotteet on suunnattu ensisijaisesti sikäläiselle jätteläishauelle. Blue Foxilla on myös merkittävä valikoima perinteisiä skandinaavisia lusikka-uistimia sekä suuria pilkkejä, jotka on suunniteltu Pohjois-Euroopan merikalastukseen.

Blue Fox -brändillä valmistettiin vuonna 2008 kaikkiaan yli kaksi miljoonaa uistinta.

Luhr Jensen – erikoisvieveitä lohien kalastukseen ja uisteluun

Alkujaan Hood Riveristä, USA:n Oregonista peräisin oleva Luhr Jensen -tuotemerkki ostettiin konserniin vuonna 2005. Luhr Jensen oli erityisen vahva Yhdysvaltojen luoteisosien lohi- ja taimenmarkkinoilla ensisijaisesti uisteluun suunnitelluilla metallivieheillä ja vaapuillaan. Näillä vieheillä oli myös kansainvälistä potentiaalia, mutta niitä ei ollut saatavilla kotimarkkinan ulkopuolella ennen kuin niiden tuotanto siirrettiin konsernin Kiinan-tehtaalle ja myynti konsernin kansainväliselle jakeluverkostolle.

Luhr Jensenin hankinta vahvisti konsernin asemaa Pohjois-Amerikan luoteisosien markkinoilla ja teki konsernista maailman suurimman metalli-uistinten valmistajan ja jakelijan. Vuonna 2008 konsernin Kiinan-tehdas

valmisti melkein kaksi miljoonaa Luhr Jensen -merkkistä metalli-uistinta sekä melkein miljoona muuta Luhr Jensen -uistinta, joista suurin osa oli tarkoitettu vetouisteluun.

Trigger X – feromonivahvistettuja biohajoavia syötettä ja houkutinaiteita

Rapalalla on sopimus maailmanlaajuisesta yksinoikeudesta Ultrabitenimisen feromoniteknologian myyntiin urheilukalastustuotteissa. Konsernin Trigger X:ksi uudelleen brändäämän feromoniteknologian on kehittänyt Britannian valtion ympäristö-, kalastus- ja maataloustutkimuslaitos CEFAS. Synteettisillä feromoneilla saadaan synnytettyä kaloille vahva luonnollinen tarve syödä.

Ensimmäiset feromonituotteet, jotka lanseerattiin kansainvälisille markkinoille vuonna 2008, olivat vieheiden pintaan levitettävät houkutteelut ja -sumutteen. Niitä seurasivat ongintaan tarkoitettut syöttitahnat, joissa on kalalajikohtaisia feromoneja, sekä biohajoavat mato- ja toukka-jäljitelmät.

Konsernin kansainvälinen tuotekehitysryhmä on tutkinut ja työstänyt laajasti uutta teknologiaa, minkä seurauksena vuonna 2008 päästiin esittelemään kattava valikoima feromonipohjaisia, yksittäisille saaliskalalajeille suunnattuja pehmytvieheitä, jotka on valmistettu biohajoavista polymeereistä. Mallisto tulee Yhdysvaltain markkinoille kaudelle 2009.

Uusissa Trigger X -pehmytvieheissä yhdistyy luonnonsyöttien ja keinovieheiden parhaat puolet, minkä lisäksi niiden luonnollisenkaltaiset feromonit laukaisevat kalojen luonnollisen syöntikäyttäytymisen.

“2008 oli merkittävien muutosten vuosi Kiinan-tehtaallamme, jonka tuotantotehokkuus nousi selvästi. Käynnissä olevien kehityshankkeiden myötä pystymme edelleen lyhentämään läpimenoaikojamme ja parantamaan toimitusketjuamme, mikä mahdollistaa jakeluyhtiöiden varastojen laskun ilman palvelutason heikkenemistä.”

William Ng

Rapalan Kiinan-tehtaan ja
Hongkongin-toimiston johtaja

BLUE FOX®

Vibrax-lippojen mallistoa laajennettiin ja uudistettiin vastamaan voimakkaaseen kysynnän kasvuun massiivisilla Itä-Euroopan markkinoilla, joissa metalliustinten menekki on jo perinteisesti ollut hyvä.

LUHR-JENSEN™

Luhr Jensenin maailmankuulua perinteisten lohiustinten mallistoa puettiin nykypäivän asuun tuomalla muovivaappuihin modernit sisähologrammit ja metalliustimiin hologrammi-pinnoitteet sekä lisäämällä uudistettuihin malleihin VMC:n kehittämä SureSet-erikoiskoukku.

TRIGGER X™

Kalojen ruokahalua lisäävillä feromonivalmis-teilla terästetyt Trigger X -matojäljitelmat, jotka monelta osin korvaavat luonnonsyöttien tarpeen, koelanseerattiin menestyksekkäästi pohjoismaisille markkinoille, mikä antoi vahvan pohjan kansainväliselle lanseeraukselle seuraavaan kauteen.

Koukkuliiketoiminta

VMC:n kolmihaarakoukut ovat markkinajohtaja huomattavalla markkinaosuudellaan maailman kolmihaarakoukkaupasta. Konserni valmistaa ja myy myös yksi- ja kaksihaarakoukkuja. Koukkuliiketoiminnan liikevaihto oli vuonna 2008 noin 15 miljoonaa euroa (17 miljoonaa euroa vuonna 2007).

Konserni suunnittelee, valmistaa ja jakelee koukkuja VMC-brändillä Ranskassa sijaitsevalta koukkutehtaaltaan. Koukkujen valmistusteknologian asiantuntemus perustuu kolmeen erityisosaamiseen: automatisoitu mekaaninen muokaus, teräksen kuumakäsittely optimaalisten lujuusominaisuuksien saavuttamiseksi sekä kemiallinen viimeistely koukkujen terävyyden varmistamiseksi ja korroosion estämiseksi. Koukut myydään ja kuljetetaan maailmanlaajuisesti yli 70 maahan. Koukkujen laatu tarkastetaan perusteellisesti tuotannon jokaisessa vaiheessa.

Maailman johtavat kolmihaarakoukut

VMC:n kolmihaarakoukut ovat markkinajohtaja lähes 50 %:n markkinaosuudellaan maailman kolmihaarakoukkaupasta. Koukkuliiketoiminnan vahvuutena ovat menestykselliset innovaatiot, yhdessä avainasiakkaiden kanssa tehtävä tuotekehitys ja korkealaatuinen asiakaspalvelu. Myös pitkälle kehitetty valmistusteknologia on keskeinen menestystekijä. Ranskan-tehdas pystyy valmistamaan lyhyellä tuotannon läpimenoajalla suuria määriä koukkuja, mikä mahdollistaa nopean reagoinnin, ennakoinnin ja korkean laadun. Maailmanlaajuinen verkosto jakelijoita, joista useat ovat paikallisia markkinajohtajia, terästuotteiden yli 200 vuoden tuntemus ja lähes 100 vuoden kokemus koukkuvalmistuksesta ovat myös edesautta- neet VMC:n kehittymistä oman alansa markkinajohtajaksi.

Yksi- ja kaksihaarakoukut

Kolmihaarakoukkujen lisäksi VMC:n koukkutarjonta kattaa myös yksihaarakoukut ja kaksihaarakoukut. Laaja valikoima eri muotoja, kokoja, teroituksia ja pinnoituksia tarjoaa asiakkaille täydellisen yhdistelmän ratkaisuja kaikkiin olosuhteisiin sekä urheilu- että ammattikalastukselle.

VMC-koukkujen historia

Perheyhtiö Viellard, Migeon & Company perustettiin vuonna 1796 ja se aloitti koukkuliiketoiminnan Ranskassa vuonna 1910. Siihen aikaan jokainen koukku valmistettiin yksitellen ja käsin. Ensimmäinen automatisoitu kolmihaarakoukkukone otettiin käyttöön vuonna 1974, ja se nosti päivittäisen tuotantokapasiteetin 5 000 koukusta 60 000 koukuun. Tätä tuotannollista kehitystä seurasi kansainvälinen laajentuminen, joka mahdollisti VMC-koukkujen markkinajohtajuuden 1990-luvulla. Rapala osti VMC:n vuonna 2000.

Nykyisin tuotantokapasiteetti on noin kolme miljoonaa koukkuu päivässä. Konserni käyttää itse noin neljänneksen valmistamistaan koukuista, ja loput myydään jakelukanavien kautta konsernin ulkopuolisille uistinvalmistajille ja vähittäiskauppiaille. VMC-koukut ovat keskeinen komponentti suurimmalle osalle maailman uistinvalmistajia.

Vuoden 2008 kohokohdat ja kehityskohteet vuodelle 2009

Tuotantokapasiteetin lisäämiseksi, kilpailukyvyyn parantamiseksi sekä ympäristövaikutusten pienentämiseksi VMC:n Ranskan koukkutehtaalla tehtiin vuonna 2008 merkittäviä investointeja. Tina- ja nikkelikoukkujen pinnoituslinjastoa laajennettiin ja uuden sukupolven ohjausjärjestelmällä varustettuja kolmihaarakoukkujen valmistuskoneita alettiin rakentaa lisää.

Useita merkittäviä VMC-tuotteita esiteltiin markkinoille vuonna 2008. Karpin kalastukseen kehitettiin huippuluokan väkäsettämiä Vanadium®-teräksestä valmistettuja koukkuja, jotka vastaavat uusien markkinatrendien ja säännösten vaatimuksia. Merikalastukseen suunniteltuun Dynacut™-koukkumallistoon lisättiin kaksi uutta huippu-erävää rosterikoukkuu.

Uuden Yhdysvalloissa suunnitellun ja myydyn VMC-pientarvike-malliston alku on ollut lupaava ja menestyksen odotetaan jatkuvan vuonna 2009, kun uudet korkealuokkaisilla VMC-koukuilla varustetut jiggit ja litkat lanseerataan. Uusia malleja ovat mm. VMC Revolution™ -lippalitkat, Dominator™ Metal Head -jiggit ja Barbarian™ Moon Eye Shakey -jiggit.

"Viime vuonna investoimme voimakkaasti tulevaisuuteemme: valmistuessaan vuonna 2010 nämä investoinnit lisäävät koukkujen valmistuskapasiteettiamme Ranskassa 15 % ja vahvistavat asemaamme maailman johtavana kolmihaarakoukkujen valmistajana."

Stanislas de Castellan
Koukkuliiketoiminnan johtaja

Vuonna 2008 VMC koukkuja myytiin kaikkien aikojen ennätysmäärä konsernin ulkopuolisille asiakkaille.

Siimaliiketoiminta

Kalastussiimat ovat kuuluneet Rapalan tuotevalikoimaan jo usean vuoden ajan, mutta vasta vuonna 2008 yhtiö teki läpimurron tälle liiketoiminta-alueelle ostamalla yhdeltä maailman johtavalta siimavalmistajalta, taiwanilaiselta Yao I:lta heidän maailmanlaajuisesti tunnetun Suffix-siimabrändinsä sekä solmimalla toimitussopimuksen Yao I:n valmistamien kalastussiimojen toimittamisesta vain Rapalalle. Siimaliiketoiminnan liikevaihto vuonna 2008 oli noin 5 miljoonaa euroa (6 miljoonaa euroa vuonna 2007).

Hyvän kalastussiiman tunnusmerkit

Kun kalastajilta kysytään, millainen on hyvä siima, niin eri vastauksia on yhtä monta kuin on vastaajiaakin. Jokaisella kalastajalla on omat mieltymyksensä, ja siimoissa tarvittavat ominaisuudet vaihtelevat kalastustavan ja -paikan mukaan. Kun lisäksi otetaan huomioon Rapalan toiminnan kansainvälisyys ja kalastusharrastuksen maailmanlaajuisuus, kalastajien tarpeet ja siimaliiketoiminnan haasteet ovat melkoiset. Näistä seikoista johtuen kalastajat ovat käyttämänsä siiman suhteen erittäin brändiuskollisia. Vaikka vaatimukset ja tarpeet vaihtelevatkin paljon, kalastuksen harrastajat ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että hyvän siiman pitää täyttää ainakin seuraavat ominaisuudet:

- Annetut lujuusarvot ja siiman läpimitat pitävät paikkansa.
- Siimat ovat tasalaatuisia ja niissä on hyvä solmunkestävyys.
- Siiman ominaisuudet toimivat ilmoitetulla tavalla.

Kalastajien uskollisuus näyttää kalastussiimoissa olevan voimakkaampi itse brändin kuin itse siiman suhteen. Tästä johtuen hyvän maineen ja laajan käyttäjäkunnan saavuttanut Suffix oli erityisen sopiva Rapalan brändiportfolioon. Suffix-brändillä on myyty siimoja jo yli 20 vuoden ajan. Suurin yksittäinen markkina-alue on Yhdysvallat, mutta Suffixilla on vahva asema myös Euroopassa, Aasiassa ja Oseaniassa.

Tutkimus ja tuotekehitys

Perustamisestaan 1973 lähtien Yao I on panostanut voimakkaasti ja pitkäjänteisesti tutkimukseen ja tuotekehitykseen matkallaan yhdeksi maailman johtavista kalastussiimojen valmistajista. Koska korkealuokkaiset raaka-aineet ovat siimatuotannon keskeinen tekijä, Yao I on työskennellyt pitkään alan johtavien raaka-ainetoimittajien kanssa uusien tuotteiden kehittäessä. Näistä tärkeimpiä ovat saksalainen BASF, hollantilainen DSM ja japanilainen Mitsubishi. Yao I:n tehtaissa Taiwanilla ja Kiinassa on noin

600 henkeä valmistamassa mittavaa mallistoa nailonsiimoista fluoro-carbonsiimoihin ja nykyaikaisista kuiduista punottuihin siimoihin.

Uuden yhteistyön myötä Rapalan maailmanlaajuinen jakelijaverkko etsii uusia tuotesovelluksia, jotka Yao I tuotteistaa niin hinnaltaan, laadultaan kuin tuoteominaisuuksiltaan kuhunkin markkinaan sopivaksi. Yhteistyömalli on ainutlaatuisen, ja takaa Rapalalle vahvan kilpailuedun.

Myynti, markkinointi ja jakelu

Suffix-brändillä markkinoitavat siimat tulevat muodostamaan merkittävimmän osan Rapalan kalastussiimojen myynnistä. Lisäksi konsernin jakeluverkosto myy ja markkinoi erityisesti uistinkalastukseen suunniteltuja Rapala-siimoja sekä Waterqueen- ja Tortue-siimoja, jotka ovat alansa markkinajohtajia Ranskassa. Konserni myy myös muiden, tarkasti valittujen partnereiden siimoja, joista tärkein on Shimano. Kolmansien osapuolien brändejä saatetaan käyttää tietyissä markkina- tai tuotealueissa täydentämään konsernin tuotetarjontaa tai laajemmissa jakeluyhteistyöhankkeissa, joissa monibrändistrategia mahdollistaa Rapalan jakeluyhtiöiden toiminnan yhden oven periaatteella eivätkä siima-asiakkaat näin välttämättä tarvitse muita siimatoimittajia.

Suffix-kaupan myötä Rapala perusti uuden yksikön koordinoimaan konsernin siimaliiketoiminnan tilaus-toimitusketjua. Tämä yksikkö koordinoi sekä konsernibrändeillä myytävien että valikoitujen OEM-siimojen toimituksia Rapalan kontrolliin ulottuessa myös kaikkiin Yao I:n tuottamiin OEM-siimoihin.

Vuoden 2008 saavutukset

Vuoden 2008 ehdoton päätapahtuma oli Suffix-siimabrändin osto ja eksklusiivisen toimitussopimuksen solmiminen taiwanilaisen Yao I:n kanssa. Järjestelyssä yhdistyvät Yao I:n vahvuus kalastussiimojen valmistajana ja kehittäjänä sekä Rapalan vahvuus maailmanlaajuisena

kalastustuotteiden markkinoijana ja jakelijana. Järjestely on win-win-konsepti, jonka seurauksena kummankin yhtiön kalastussiimaliiketoiminta vahvistuu voimakkaasti.

Suffixin mainontaa ja ulkoista ilmettä uudistettiin heti kaupan jälkeen. Uuden mainos- ja markkinointikonseptin tavoitteena on tehdä Suffixista entistä näkyvämpi ja tunnetumpi brändi. Mainonta tulee olemaan ilmeeltään yhtenevää koko maailmassa, ottaen kuitenkin huomioon paikalliset kalastusolosuhteet ja kalalajit. Uusi kotisivusto www.suffix.com kuvastaa hyvin Suffixin uutta ilmettä.

Konsernin Ranskan jakeluyksikön yhteyteen perustettiin vuonna 2008 uusi Waterqueen- ja Tortue-siimojen puolauskeskus. Tällä toimenpiteellä parannetaan tärkeän Ranskan siimamarkkinan palvelukykyä ja kannattavuutta. Siimapuolausyksikön vuosittainen kapasiteetti on 1,6 miljoonaa puolaa.

Rapalan tavoitteena on kasvattaa siimaliiketoimintansa liikevaihtoa yli 20 miljoonaan euroon seuraavan 2–3 vuoden aikana. Pitkän tähtäimen strateginen tavoite on siimaliiketoiminnan liikevaihdon nostaminen 30–50 miljoonaan euroon.

Vuoden 2009 tavoitteet ja uudet tuotteet

Yksi vuoden 2009 tärkeimmistä tavoitteista konsernin siimaliiketoiminnassa on Suffix-siimaliiketoiminnan integrointi Rapalan jakeluverkostoon. Kaudelle 2009 on lanseerattu kolme uutta siimatuotetta:

- Tru-Braid on hollantilaisen DSM:n toisen sukupolven Dyneema-kuidusta punottu siima. Sen vetolujuus suhteessa läpimittaan on merkittävästi parempi kuin muissa siimoissa, ja sen kulutuksen- ja värinkesto edustavat alansa parhaimmistoa. Tru-Braid on pehmeää ja miellyttävää käyttää.
- DuraFlex on uusi nailonsiima, jossa yhdistyvät erinomainen kestävyys, herkkä kalastustuntuma ja kova kulutuksenkesto.
- Sinking Braid on ensimmäinen nopeasti uppoava, Dyneema-kuidusta punottu siima.

"Sufix-siimabrändin hankinta nosti Rapala-konsernin kerralla merkittäväksi toimijaksi globaalissa siimabusineksessa, joka edustaa merkittävää ja tärkeää osaa koko maailman kalastusvälinekaupasta."

Lars Öilberg

Siima- ja

tarvikeliiketoiminnan johtaja

Sufix

Uusimmalla teknologialla valmistetut DuraFlex-monofili-siimat ja Tru-Braid-monikuitusiimat ovat tuoteryhmänsä edelläkävijöitä, ja ne ovat malliesimerkkejä Sufix-tuotteiden innovatiivisuudesta sekä korkeasta laadusta.

Rapala

Lukuisat testimenestykset ja Rapalan myöntämä Strength Guarantee -lujuustakuu ovat hyviä esimerkkejä uistinkalastukseen suunniteltujen Rapala-siimojen toiminnallisesta laadusta.

Tarvikeliiketoiminta

Rapala on hyödyntänyt tunnettuja tuotemerkkejään laajentamalla valikoimaansa perinteisten uistinten ja koukkujen ulkopuolelle. Rapalan korkealuokkainen tarvikervalikoima koostuu laadukkaista fileointi- ja kalastusveitsistä, kalastajan työkaluista, kalastusasuisista ja -laukuista sekä kalastajan aurinkolaseista.

Nämä tarvikkeet on suunniteltu kalastuskäyttöön ja ne markkinoidaan pääosin Rapala-brändillä konsernin oman jakeluverkoston kautta.

Tarvikkeiden liikevaihto oli noin 36 miljoonaa euroa vuonna 2008 (noin 37 miljoonaa euroa vuonna 2007).

Hyvän kalastustarvikkeen ominaisuudet

Tuotteistamisessa on tärkeää suunnittelutiimin laaja kokemus, tuotantonaikokohtien tuntemus sekä eri markkinoiden kalastajien tarpeet, niin hinnan kuin haluttujen yksityiskohtien osalta. Seuraavat kriteerit ovat tärkeimpiä Rapala-tarvikkeiden suunnittelussa:

- Tuotteet tekevät kalastajasta hieman paremman alan harrastajan.
- Tuotteet tekevät harrastuksesta vähän helpompaa.
- Tuotteet tarjoavat miellyttävän käyttö- ja kalastuskokemuksen.
- Tuotteiden laatu ja muotoilu ovat luotettavaa ja laadukasta.
- Tuotteet tarjoavat hyvää vastinetta rahalle.

On myös tärkeää, että Rapalan tarvikkeilla on pitkä elinkaari: ne on suunniteltu pysyvän valikoimassa vähintään 3 vuotta ja käytännössä suuri osa niistä pysyy valikoimassa huomattavasti pidempään. Kauppa arvostaa tällaista lähestymistapaa ja panostaa Rapala-tuotteisiin, ja ottaa ne mielellään tuotevalikoimaansa. Rapalan tarvikkeet ovat korkealuokkaisia, mutta hinnoiteltu kilpailukykyisesti ottamalla huomioon sekä kalastajien että kaupan tarpeet. Rapalan tarvikkeet on suunniteltu erityisesti kalastuskäyttöön tarjoten käytännöllisiä ratkaisuja kalastajan tarpeisiin.

Rapalan tarvikervalikoima

Monenlaiset fileointi-, kalastus-, taitto- ja metsästysveitset, joita myydään Rapalan, Marttiin, Normarkin ja Stormin brändeillä, valmistetaan konsernin omilla tehtailla Suomessa ja Kiinassa.

Rapalan laaja valikoima kalastajan työkaluja, kuten pihdit, leikkurit, vaa'at, haavit ja muut hyödylliset tarvikkeet, on suunniteltu kalastuskäyttöön. Tämä tuotevalikoima on aiemmin ollut Rapalan sopimusvalmistajien valmistamaa, mutta siirtynyt osittain valmistettavaksi konsernin omaan tuotanto-laitoksiin kauden 2009 aikana.

Rapala Pro Wear -brändillä myytävät kalastajan asusteet edustavat Rapalan tarvikkeiden parhaimmistoa. Tarkasti suunnitellut yksityiskohdat ja hyvä vastine rahalle ovat olleet pääkriteereinä mallistoa luotaessa. Kauden 2008 aikana alkuperäistä vuonna 2005 lanseerattua mallistoa uudistettiin ja uusia takkeja, housuja, kalastusliivejä, paitoja ja käsiineitä lisättiin valikoimaan.

Rapala myy kalastajille suunnitellut aurinkolasinsa Rapala Vision Gear ja Storm ThunderEye -tuotemerkeillä. Niissä yhdistyvät hienostuneet yksityiskohdat ja käytännölliset ominaisuudet. 100 %:n UV-suojaus ja 99 %:n polarisointi kuuluvat koko malliston ominaisuuksiin. Lisäksi viidessä Vision Gear -mallistossa on kaksiteholinssit vahvuuksilla +1.5, +2.0 ja +2.5.

Vuoden 2008 saavutukset

Rapala-konserniin kuuluva korkealuokkaisten veitsien valmistaja Marttiini täytti 80 vuotta 2008. Marttiini kehitti toimintaansa sulkemalla puutyöstöyksikkönsä Keski-Suomessa ja keskittämällä kaiken puutyöstönsä Rovaniemelle. Marttiini saavutti tällä toimenpiteellä lisää suurtuotannon etuja ja pystyi alentamaan kustannuksiaan samalla säilyttäen korkean laatu-tason. Myös Marttiin Viron kokoonpano- ja tuppitehtaan toimintaa kehitettiin.

Rapalan Kiinan-tehtaalla tehtiin merkittäviä muutoksia tuotantotehokkuuden lisäämiseksi, toimitusaikojen lyhentämiseksi ja kannattavuuden parantamiseksi. Nämä toimenpiteet tekivät myös mahdolliseksi siirtää aiemmin alihankinnassa olleiden kalastajan työkalujen valmistuksen omaan tehtaaseen. Näin Rapala pystyy kannattavuuden paranemisen ohella reagoimaan nopeammin kysynnän vaihteluihin, nopeuttamaan tuotekehitystä sekä lyhentämään toimitusaikojaan.

Rapala Vision Gear -aurinkolasien menestyksen myötä niiden tarjontaa laajennettiin. Uudet BiFocal-kaksiteholasit auttavat ikänäöstä kärsiviä kalastajia suurentavilla lähilinsseillään. Rapala lanseerasi myös uuden

BlueBlocker-suotimen. Uusinta teknologiaa edustavat mineraalilinsit ja kirkkaihin olosuhteisiin tarkoitetut peilipintaiset mallit. Suunnittelun lähtökohdana on uusissa lasseissa ollut käytännöllisyyden ja tyylikkyyden yhdistäminen.

Rapalan pientarviketuotelinjaa uudistettiin täydellisesti vuoden 2008 aikana. Uusi pakkaus noudattaa Rapalan uuden siimapakkauksen linjoja. Näissä kahdessa tuotteessa on suora käyttöyhteys, ja nyt tuotteiden pakkaus vahvistaa tätä kuvaa. Rapala Terminal Tackle -pakkaukset ovat käytännöllisiä ja auttavat kalastajaa löytämään ja säilyttämään kaikki nämä tarpeelliset pientarvikkeet kätevästi.

Rapala Pro Wear -mallistoa uudistettiin kauden 2008 aikana voimakkaasti. Tämä oli ensimmäinen suurehko tuoteuudistus sitten malliston lanseerauksen vuonna 2005. Rapala oli luvannut jo malliston lanseeratessaan, että mallistoa ei muuteta turhan takia, vaan harkitusti ja harvoin. Uudistuneet X-ProTect-takit ja -housut, kalastajan liivit, paidat, päähineet ja käsiineet ovat kasvava osa tuotevalikoimaa.

Vuoden 2009 tavoitteet ja uudet tuotteet

Kalastajan työkalujen tuotannon siirto omiin tehtaisiin jatkuu vuoden 2009 aikana Kiinassa. Tavoitteena on sekä tuotantotehokkuuden ja kannattavuuden parantaminen että malliston kehittäminen.

Marttiini on esitellyt uuden, erittäin korkealuokkaisen metsästysveitsimalliston kaudelle 2009. Uuden malliston odotetaan vahvistavan Marttiinin jo ennestään hyvää asemaa tässä tuotekategoriassa.

Tuotantotehokkuuden parantaminen, kustannustietoisuus ja asiakaspalvelun parantaminen ovat olennainen osa vuoden 2009 kehitysohjelmia myös konsernin tarvikeliiketoiminnassa. Toimitusaikojen lyhentäminen on tärkeässä asemassa asiakastytyväisyyttä parannettaessa.

"Vuoden 2008 aikana loppuunsaatettu puunkäsittelyn keskittäminen Rovaniemelle ja kokoonpano- ja pakkaustoimintojen kehittäminen Virossa luovat hyvät edellytykset Marttiin kannattavan kasvun jatkumiselle myös seuraavalla 80-vuotistaipaleellamme."

Päivi Oliva

Marttiin toimitusjohtaja

RAPALA®

Marttiini

The Sharpest Choice since 1928.

Marttiin Rovaniemellä valmistama Rapala SuperFlex-fileointiveitsi on huipputuote. Erikoisteroitettu ja PTFE-pinnoitettu erittäin ohut ja joustava terä yhdistettynä lämpökäsiteltyyn koivukahvaan on suomalaista osaamista parhaimmillaan.

RAPALA® ProWear

Rapala Pro Wear -tuotevalikoiman suosituimpia tuotteita vuodesta toiseen ovat kahluuvarusteet. Laadukkaat ja menekkihintaiset Pro Wear -kahluhousut ja -saappaat ovat kevyitä, kestäviä ja käytännöllisiä.

Kolmansien osapuolien kalastustarvikkeet

Konsernin tuotemerkeillä myytävien kalastustarvikkeiden lisäksi Rapala jakelee kolmansien osapuolten urheilukalastustuotteita. Näiden tuotteiden liikevaihto oli noin 74 miljoonaa euroa vuonna 2008 (63 miljoonaa euroa vuonna 2007).

Shimanon vavat ja kelat

Konserni on myynyt Shimanon vapoja ja keloja jo vuodesta 1993. Vuonna 2007 niitä myytiin Rapalan omien jakeluyhtiöiden kautta 24 Euroopan maahan ja Etelä-Afrikkaan. Shimano puolestaan myy Rapalan kalastusvälineitä viiteen maahan Euroopassa. Euroopan jakeluyhteistyö on kestänyt jo 15 vuotta. Shimano on yksi maailman johtavia tuotemerkkejä keloissa ja vavoissa.

Tämän yhteistyön uusimpiin laajennuksiin kuuluu Shimanon kalastusvälineiden jakelun aloittaminen Ukrainassa vuoden 2008 alusta ja Tsekissä sekä Slovakiassa syyskuussa. Lokakuussa Rapala siirsi Iso-Britannian jakelunsa kolmannelta osapuolelta Shimanon paikalliselle jakeluyhtiölle.

Vuonna 2008 Rapala allekirjoitti Shimanon kanssa sopimuksen G. Loomis-brändillä myytävien ja USA:ssa valmistettujen kalastusvälineiden – lähinnä erikoisvapojen – jakelusta Euroopan markkinoille. Nykyisin Rapala jakelee myös joitakin Shimanon siimoja ja tarvikkeita.

Vuoden 2007 lopulla perustetun Itä-Euroopan Rapala-Shimano-jakeluyhteisyrityksen toimina on käynnistynyt menestyksellisesti: niin Rapalan kuin Shimanon kalastusvälineiden myynti on kasvanut erittäin voimakkaasti Venäjällä, Ukrainassa, Tsekissä ja Slovakiassa.

Kalastuselektronikka ja muut kalastustuotteet

Rapala jakelee myös muita kuin konsernin omia kalastusvälineituotemerkkejä erityisesti uusien jakeluyhtiöidensä kautta. Lisäksi Rapala myy kolmansien osapuolten kalastukseen liittyviä tuotteita, jotka eivät kuulu konsernin omaan tuotepalettiin. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi Humminbirdin kaikuluotaimet, Planon uistinpakit, Cannonin syvätakilat ja Minn Kotan sähköperämoottorit. Lisäksi Rapala myy myös mm. muita kolmansien osapuolien vapoja ja keloja, koukkuja sekä houkutus- ja syöttiseoksia.

"Kaikuluotaimet ja sähköperämoottorit ovat kasvattaneet suosiotaan kalastajien keskuudessa, sillä ne lisäävät positiivisia kalastuskokemuksia."

Saku Kulmala

Suomen ja Itä-Euroopan
jakeluyhtiöiden johtaja

"Shimanon ja G. Loomiksen vavat ja kelat ovat luokkansa parhaita ja erittäin tärkeä osa tuotetarjontaamme."

Jarmo Paukkanen

Espanjan, Portugalin ja
Brasilian jakeluyhtiöiden johtaja

Metsästys, ulkoilu ja talviurheilu

Tasottaakseen ydinliiketoimintansa kausiluontoisuutta Rapala valmistaa myös maastohiihtosuksia ja eräitä muita ydinliiketoimintaansa kuulumattomia tuotteita kuten lahjatavarat. Kalastusvälineiden lisäksi Rapala jakelee kolmansien osapuolten metsästys-, ulkoilu- ja talviurheilutuotteita. Näiden tuotteiden liikevaihto oli noin 49 miljoonaa euroa vuonna 2008 (48 miljoonaa euroa vuonna 2007).

Metsästys

Metsästys on talviurheilutuotteiden ohella tärkeä tuotekategoria konsernin pohjoismaisille jakeluyhtiöille, joiden kalastusliiketoiminta on hiljaista syksyisin ja talvisin. Konserni on myynyt metsästystuotteita 1960-luvulta lähtien, ja on nykyisin yksi Pohjoismaiden johtavia metsästysvälineiden jakelijoita.

Rapalan jakelemista metsästystuotteista ja -tuotemerkeistä tärkeimpiä ovat kiväärit ja haulikot (Remington, Blaser, Beretta, Lincoln, CZ, Escort, Mauser, Tikka ja Sako), patruunat ja ammuksot (Norma, Remington, RWS, Winchester, GP, CCI, Federal, Rottweil, Lylevale, Eley Hawk ja Gyttrorp), optiikka (Bushnell, Leica, Schmidt & Bender ja Tasco), vaatteet (Blaser, Beretta, Swedteam ja Geoff Andersson) sekä metsästystarvikkeet (Hunter, Michaels of Oregon, Plano ja Millet). Konsernin tuotemerkeillä (Marttiini, Wild Game ja Normark) myydään metsästysveitsiä, -vaatteita ja muita metsästystuotteita

Talviurheilu

Rapala on jaellut talviurheilutuotteita Suomessa jo vuodesta 1999, ja vuodesta 2005 myös Norjassa. Tärkeimmät myydyt talviurheilutuotteet ja -tuotemerkit ovat Peltosen murtomaasukset, Regin ja One Wayn sauvat, Regin suksivoiteet, Rottefellan siteet sekä Alpinan monot.

Peltosen-tuotemerkin Rapala on omistanut vuodesta 2002. Vuonna 2008 konserni nosti omistussuutensa Peltosen Ski Oy:ssä 80 %:sta 90 %:iin mahdollistaakseen toiminnan kehittämisen edelleen. Rapalan jakeluyhtiöt Suomessa ja Norjassa jakelevat liki puolet Peltosen tuotannosta. Hartolan-tehtaan suksituotannon lisäksi Peltosen hankkii alemman hintakategorian

suksia alihankkijoilta. Peltosen on yksi maailman johtavista murtomaasuksi-brändeistä. Peltosen markkinaosuus Suomessa on noin 33 %. Markkinaosuus on huomattava myös tärkeimmillä vientimarkkinoilla. Tärkeimmät vientimarkkinat ovat Norja, Saksa, Venäjä, Ranska, Ruotsi, Sveitsi ja Pohjois-Amerikka.

Ulkoilu

Rapala on myös merkittävä kolmansien osapuolien ulkoilutuotteiden jakelija. Tärkeimmät jaeltavat ulkoilutuotteet ja tuotemerkit ovat vaellustarvikkeet (Vaude and Ocean), polkupyöränosat ja -tarvikkeet (Shimano) sekä kiikarit ja muut optiset tuotteet (Leica, Bushnell ja Tasco). Konsernin tuotemerkeillä (Marttiini, Wild Game, TermoSwed, ja Normark) myydään muun muassa veitsiä, reppuja, rinkkoja, lämpökerrastoja ja vaelluskenkiä.

Lahjatavaratuotteet

Rapalan Kiinan-tehdas tuottaa kalastustarvikkeiden ohella lahjatavaratuotteita, joita on perinteisesti valmistettu samoilla koneilla ja laitteilla kuin kalastusvälineitä. Vuoden 2008 aikana lahjatavaraliiketoiminnan tuotanto ja henkilöstö on fyysisesti eriytetty kalastusvälineiliiketoiminnasta, jotta kumpaakin liiketoimintaa voidaan kehittää itsenäisesti.

Muut tuotteet

Hyödyntääkseen teollisen tuotantokapasiteettinsa täysimääräisesti ja tasottaakseen ydinliiketoimintansa kausivaihteluita konserni valmistaa sopimusvalmistajana muita tuotteita lähinnä elektroniikkateollisuudelle.

"Talviurheiluvälineiden jakelu tasaa kalastusvälineliiketoimintamme kausiluonteisuutta ja sopii hyvin jakeluohjelmaamme ja toimitusketjuumme."

Hasse Cocheron-Aamot
Norjan-jakeluyhtiön johtaja

"Rapala on yksi johtavista metsästys- ja kilpa-ammuntatuotteiden jakelijoista Pohjoismaissa, joissa tuotetarjontamme koostuu alan johtavista brändeistä."

Nils Larsen
Tanskan-jakeluyhtiön johtaja

"Ulkoilutuotteet kuten teltat, makuupussit, rinkat ja vaelluskengät ovat hyvä lisä tuotetarjontamme samalle asiakaskunnalle kuin suurin osa muista tuotteistamme."

Matti Eason
Ruotsin-jakeluyhtiön johtaja

"Lahjatavaroiden valmistus käynnistettiin aikanaan tasoittamaan kalastusvälinetuotannon kausiluonteisuutta, ja se on vähitellen kasvanut omaksi kannattavaksi liiketoiminnakseen."

Cyethia Frong
Lahjatavaraliiketoiminnan johtaja

PELTONEN

Maailmanmestareita

Lähes kolmellasadalla maailmanennätysaaliillaan Rapala pitää hallussaan ensimmäistä sijaa maailmanennätysten haltijoista. Kunnianosoituksena tästä saavutuksesta maailmanlaajuinen kalastusjärjestö IGFA (International Game Fishing Association), joka ainoana organisaationa maailmassa pitää lukua kaikista kalastusennätyksistä, on perustanut pääkonttoriinsa USA:n Floridaan Rapala-hall-of-fame-näyttelyosaston.

IGFA palkitsee vuosittain kalastusvälineet, joilla on saatu eniten ennätyskaloja vuoden aikana. Jo vuosien ajan Rapalalla on ollut kunnia saada uistinsarjan ensimmäinen sija. Viimeisimmän palkinnon uistin-kategorian parhaana konserni sai vuodelta 2008, jolloin Rapala-uistimilla saatiin kaikkiaan 22 uutta maailmanennätysaaliista. Konsernin osaamista ja vahvuutta osoittaa se, että Storm-uistimet sijoittuivat neljällä uudella maailmanennätyksellä jaetulle toiselle sijalle kolmen muun uistin-brändin kanssa ja konsernin Luhr Jensen -uistimet saavuttivat kolmella maailmanennätyksellään kolmannen sijan.

Rapalan kalastusvälineet eivät ole osoittaneet menestystään pelkästään maailmanennätysaaliiden muodossa vaan voittamalla lukuisia kalastuskilpailuja ympäri maailmaa. Yksi vuoden 2008 voitoista koettiin USA:n Etelä-Carolinan Clark Hillsissä marraskuussa, kun David Fritts voitti 125 000 dollarin palkinnon käyttämällä Suffix-siimaa ja Rapalan DT-uistinta.

Nyt kaikki nämä menestykselliset Rapalan kalastusvälineet ovat meidän kaikkien saatavilla ja hyödynnettävissä oman kalastusunelmamme toteuttamiseen, saalisennätysten rikkomiseen ja maailmanmestareiden joukkoon pääsemiseen!

Rapala VMC Oyj:n tilinpäätös vuodelta 2008

Hallituksen toimintakertomus	28
Tilintarkastuskertomus	31
Konsernitilinpäätös, IFRS	
• Konsernin tuloslaskelma	32
• Konsernin tase	32
• Konsernin rahavirtalaskelma	34
• Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	35
• Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	36
Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	
• Konsernin tunnusluvut ja osakekohtaiset tunnusluvut	67
• Tuloskehitys vuosineljänneksittäin	69
Emoyhtiön tilinpäätöslukuja, FAS	
• Emoyhtiön tuloslaskelma	70
• Emoyhtiön tase	70
• Laskelma emoyhtiön oman pääoman muutoksista	71
• Emoyhtiön rahavirtalaskelma	71
Muuta informaatiota	
• Hallinto ja johto	72
• Riskienhallinta	76
• Ympäristö	78
• Osakkeet ja osakkeenomistajat	80

Hallituksen toimintakertomus

Markkinatilanne ja myynti

Vuonna 2008 alkoi haastava jakso maailman kalastusvälineliiketoiminnassa, vaikkakin kalastusvälineteollisuus on aiemmin osoittanut, ettei se ole syklinen teollisuudenala taloudellisissa laskusuhdanteissa. Markkinatilanne säilyi melko hyvänä ensimmäisen yhdeksän kuukauden aikana Pohjoismaissa ja erittäin hyvänä Itä-Euroopassa, vaikkakin viimeistä kvartaalia heikensi yleinen varovaisuus ja epävarmuus talouden kehityksestä. Jotkin Länsi-Euroopan maat ja erityisesti Pohjois-Amerikka kärsivät muita markkinoita enemmän yleisen taloudellisen tilanteen heikkenemisestä. USA:n voimakkaasti kohonneet polttoaineiden hinnat heikensivät kalastusvälineiden kuluttajakäytystä huippusesonin aikana, mutta polttoaineiden hintojen lasku loppuvuonna helpotti tilannetta. Aasian ja Australian markkinatilanne heikentyi toisella vuosipuoliskolla. Useiden valuuttojen voimakas heikkeneminen ja Yhdysvaltain dollarin kurssin voimakas heilahtelu lisäsivät liiketoimintaolosuhteiden epävarmuutta.

Tilikauden liikevaihto kasvoi hieman edellisvuodesta ja oli 243,0 milj. euroa (2007: 242,5 milj. euroa). Vertailukelpoisilla valuuttakursseilla konsernin liikevaihto nousi 4 %. Yhdysvaltain dollarin, Etelä-Afrikan randin, Venäjän ruplan ja eräiden muiden valuuttojen heikkeneminen laski tilikauden liikevaihtoa 9,1 milj. euroa.

Pohjoismaiden liikevaihto kasvoi tilikaudella 10 %. Myös Muun Euroopan liikevaihto nousi 10 % Itä-Euroopan voimakkaan kasvun vetämänä. Johtuen Pohjois-Amerikan heikosta taloustilanteesta, korkeista polttoaineiden hinnoista sesonin aikana ja dollarin heikkenemisestä Pohjois-Amerikan liikevaihto laski 14 %. Vertailukelpoisin valuuttakurssein Pohjois-Amerikan liikevaihto pieneni 8 %. Muiden maiden liikevaihto laski 14 % erityisesti Yhdysvaltain dollarin ja muiden paikallisvaluuttojen heikkenemisen sekä yleisten markkinaolosuhteiden heikkenemisen seurauksena.

Pohjois-Amerikan liikevaihdon lasku alensi voimakkaasti uistinten liikevaihtoa, joka laski 11 %. Koukkujen liikevaihto laski 9 %, Siimojen liikevaihto 17 % ja Kalastajan tarvikkeiden liikevaihto 5 %. Kolmansien osapuolien kalastusvälineiden liikevaihto nousi 18 % Shimano-vapojen ja -kelojen kasvaneen Itä-Euroopan myynnin vauhdittamana. Muiden tuotteiden liikevaihto nousi 3 % pääasiassa Pohjoismaiden metsästystuotteiden myynnin kasvun seurauksena. Tarkemmat segmenttitiedot löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 2.

TUNNUSLUKUJA

Milj. EUR	2008	2007	2006
Liikevaihto	243,0	242,5	226,6
Voitto ennen poistoja (EBITDA)	37,5	33,8	28,0
Liikevoitto (EBIT)	31,3	28,3	21,7
Voitto ennen veroja	26,5	23,3	14,6
Tilikauden voitto	19,2	17,5	11,0
Liiketoiminnan nettorahavirta	5,4	18,2	10,0
Investointien nettorahavirta	-6,8	-3,7	-14,7
Korollinen nettovelka kauden lopussa	89,5	80,2	99,3
Omavaraisuusaste kauden lopussa, %	38,0	38,2	33,4
Velkaantumisaste (netto) kauden lopussa, %	86,4	82,8	122,2
Oman pääoman tuotto, %	19,2	19,7	14,1
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	57,5	65,0	54,1
Henkilöstö keskimäärin, henkilöä	4 143	4 577	3 987
Tutkimus- ja kehityskulut suhteessa liikevaihtoon, %	1,8	1,6	1,2
	0,7	0,7	0,5

JOHDON ANALYYSI

Milj. EUR	2008	2007
Raportoitu liikevaihto	243,0	242,5
Valuuttakurssivaikutukset	9,1	
Vertailukelpoinen liikevaihto	252,1	242,5
Raportoitu liikevoitto	31,3	28,3
Raportoitu liikevoitto%	12,9	11,7
Kertaluonteiset erät (netto)	-0,8	-1,6
Valuuttakurssivaikutukset	3,1	
Vertailukelpoinen liikevoitto	33,7	26,8
Vertailukelpoinen liikevoitto%	13,3	11,0

Taloudellinen tulos ja kannattavuus

Vuoden 2008 liikevoitto kasvoi 11 % ja oli 31,3 milj. euroa (28,3 milj. euroa). Vuonna 2007 alkanut liikevoittomarginaalin positiivinen kehitys jatkui ja liikevoittomarginaali nousi 12,9 %:iin (11,7 %). Sijoitetun pääoman tuotto parani ja oli 16,9 % (15,9 %). Liikevoiton suotuisaa kehitystä tukivat erityisesti useat liiketoiminnan tehostamis- ja kannattavuuden parantamishankkeet useissa tuotanto- ja jakeluyhtiöissä. Liikevoittoon sisältyi myös Ranskan kiinteistöjen 1,4 milj. euron myyntivoitto ja 0,6 milj. euroa liiketoiminnan kehityshankkeissa realisoituneita kertaluonteisia kustannuksia. Liikevoittoa paransi myös IFRS:n mukaan laskettujen optiokustannusten aleneminen. Vuoden 2007 liikevoittoon sisältyi +1,6 milj. euroa (netto) kertaluonteisia eräitä.

Useiden valuuttojen heikkeneminen euroon nähden erityisesti viimeisellä neljänneksellä heikensi liikevoittoa 3,1 milj. eurolla. Liikevoittoa alensivat erityisesti Etelä-Afrikan randin, Venäjän ruplan ja Kanadan dollarin heikentyminen. Vaikka Yhdysvaltain dollarin muutoksilla on edelleen merkittävä vaikutus konsernin liikevaihtoon, sen vaikutus liikevoittoon on pienentynyt jatkuvasti konsernin kasvaneiden dollarimääräisten ostojen seurauksena. Valuuttakurssimuutosten suojauksesta syntynyt voitto (+0,6 milj. euroa) on kirjattu rahoituseriin. Tarkemmat tiedot rahoitusriskien hallinnasta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 22.

Vertailukelpoinen liikevoittomarginaali, kertaluonteiset erät eliminoituna ja käyttäen vertailukelpoisia valuuttakursseja, parani selvästi ja oli 13,3 % (11,0 %).

Pohjoismaiden ja Muun Euroopan liikevoitto parani edellisvuodesta. Pohjoismaiden vertailukelpoinen kannattavuus parani kasvaneen myynnin ja liiketoiminnan tehostamishankkeiden myötä. Muun Euroopan kohentunut kannattavuus johtui pääasiassa Itä-Euroopan kasvaneesta liikevaihdosta ja Ranskan kiinteistöjen myyntivoitoista. Muiden maiden liikevoittoa laski pääasiassa heikentyneet Etelä-Afrikan randi ja Australian dollari, Kiinan yuanin vahvistuminen sekä myynnin alentuminen muutamissa Aasian maissa. Pohjois-Amerikan liikevoittoa rasitti myynnin lasku. Tarkemmat tiedot maantieteellisestä jakaumasta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 2.

Rahoitustuotot ja -kulut olivat -4,8 milj. euroa (-5,0 milj. euroa). Korkokulut (netto) olivat 5,1 milj. euroa (5,7 milj. euroa) ja valuuttakurssivoitot 0,4 milj. euroa (0,9 milj. euroa). Merkittävimmät suoraan omaan pääomaan kirjatut erät on esitetty konsernitilinpäätöksen laskelmassa konsernin oman pääoman muutoksista ja liitetiedossa 19.

Tilikauden voitto kasvoi ja oli 19,2 milj. euroa (17,5 milj. euroa). Vähemmistöosuus kasvoi 1,6 milj. euroon (0,3 milj. euroa) Shimanon kanssa Itä-Eurooppaan perustetun jakeluyhteisyrityksen seurauksena. Tulos per osake oli 0,45 EUR (0,45 EUR). Lisää osakekohtaisia ja muita tunnuslukuja vuosilta 2004–2008 löytyy sivuilta 67 ja 68. Tunnuslukujen laskentaperiaatteet löytyvät sivulta 42.

Rahavirta ja taloudellinen asema

Liiketoiminnan kassavirta heikkeni edellisvuodesta liiketoimintaan sitoutuneen käyttöpääoman määrän kasvun seurauksena. Käyttöpääoman lisäys tuli pääasiassa varastojen kasvusta (16,7 milj. euroa). Varastojen kasvu oli seurausta lähinnä USA:n ja eräiden maiden maiden heikentyneestä myynnistä ja heinäkuussa hankitun Suffix-siimaliiketoiminnan uusista varastoista. Marraskuussa aloitettiin merkittävä käyttöpääomahanke, jonka tavoitteena on alentaa varastoja huomattavasti kuluvan tilikauden aikana.

Investointien rahavirta oli 6,8 milj. euroa (3,7 milj. euroa) sisältäen normaalien liiketoiminnan ylläpitoinvestointien (7,1 milj. euroa) lisäksi Suffix-siimabrändin hankinnan ensimmäisen maksuerän (1,5 milj. euroa), kolmen konserniyhtiön omistusosuuden lisäämisen ja aikaisempien kaupahintojen maksuja (0,5 milj. euroa) sekä käyttöomaisuuden myyntituloja (2,2 milj. euroa). Tarkemmat tiedot yrityshankinnoista ja omaisuuserien myynnistä on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 3.

Korollinen nettovelka nousi ja oli 89,5 milj. euroa (31.12.2007: 80,2 milj. euroa). Kuluvan vuoden aikana konserni on tehostanut kassavarojen hallintaa ottamalla käyttöön kansainvälisen cash pooling -konsernitilijärjestelmän. Vuonna 2006 nostettujen pitkäaikaisten velkojen ensimmäinen lyhennys (9,7 milj. euroa) suoritettiin lokakuussa. Konsernin maksuvalmius on säilynyt hyvänä ja sitä paransi entisestään 5 milj. euron TyEL-laina, joka nostettiin joulukuussa. Vuoden toisella neljänneksellä lähes pysähtynyt yritystodistusmarkkina alkoi hieman parantua toisella vuosipuoliskolla. Vuoden 2008 lopussa konsernilla oli käyttämättömiä jatkuvia luottolimiittejä yhteensä 23,5 milj. euroa.

Omavaraisuusaste pysyi edellisvuoden tasolla 38,0 %:ssa (31.12.2007: 38,2 %) ja velkaantumisaste (gearing) nousi 86,4 %:iin (31.12.2007: 82,8 %).

Konsernin strategian toteuttaminen - kasvu

Rapalan johto osallistui vuoden aikana useisiin yrityskauppaneuvotteluihin ja yhteistoimintahankkeisiin konsernin kannattavan kasvun strategian toteuttamiseksi. Lisäksi orgaaniseen kasvuun panostettiin tuomalla markkinoille uusia tuotteita, laajentamalla olemassa olevia tuotekategorioita, kehittämällä brändien hallintaa sekä toteuttamalla uusia myynti- ja markkinointihankkeita.

Heinäkuussa Rapala ja Yao I Co Ltd ("Yao I"), yksi maailman johtavista kalastussiiemojen valmistajista, solmivat toimitussopimuksen kalastussiiemojen toimittamisesta yksinoikeudella Rapalalle. Järjestelyn yhteydessä sovittiin myös, että Yao I myy Rapalalle Suffix-siimabrändinsä ja kaikki kalastussiiemaliiketoimintaansa liittyvät immateriaali oikeudet (poislukien tuotantoon liittyvät oikeudet).

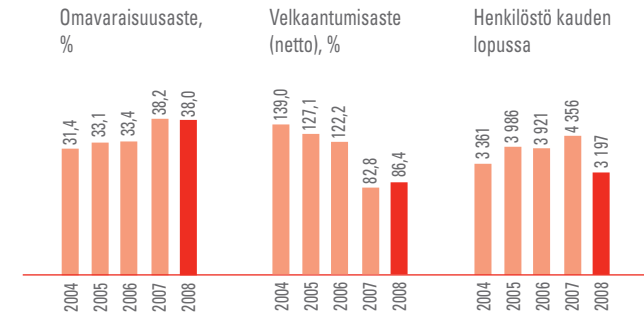
Toimitussopimuksen ehtojen mukaisesti, tietyn siirtymäkauden jälkeen ja tiettyjen ehtojen täyttyessä, Rapalalla on yksinoikeus myydä Yao I:n valmistamia siimoja ja vastaavasti Yao I valmistaa kalastussiiimoja vain Rapalalle, mukaan lukien kolmansille osapuolille alihankintana valmistetut kalastussiiimat (OEM).

Suffix on maailmanlaajuisesti erittäin tunnettu tuotemerkki jo yli 20 vuoden ajalta. Sen päämarkkina on tällä hetkellä USA, mutta sillä on vahva asema myös Euroopassa, Aasiassa ja Oseaniassa. Osana kauppaa Rapala osti myös Suffix North America Inc:n tuotevarastot USA:ssa. Suffix-liiketoiminnan siirto ja integrointi Rapalan jakeluverkostoon on edennyt suunnitelmiensa mukaan, ja vuoden 2009 tuotteiden toimitukset ovat juuri alkaneet.

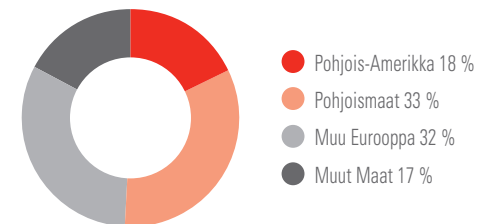
Rapalan tavoitteena on kasvattaa kalastussiiemaliiketoimintansa liikevaihto seuraavan 2-3 vuoden aikana yli 20 milj. euroon. Pitkän tähtäimen strateginen tavoite on kasvattaa myynti 30–40 milj. euroon ja saavuttaa merkittävä markkina-asema maailman siimamarkkinoilla. Vuonna 2008 konsernin brändeillä myytiin kalastussiiimoja noin 5 milj. eurolla. Lisäksi konserni myi kolmansien osapuolien siimoja.

Suffix-brändin hinta, sisältäen kaikki Suffix-siimaliiketoiminnan aineettomat hyödykkeet, oli 10 milj. Yhdysvaltain dollaria. Kauppahinta maksetaan myyjälle seitsemän vuoden kuluessa vuodesta 2008 lukien.

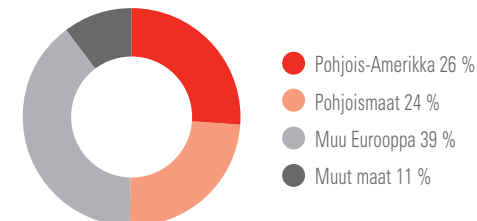
Shimanon kanssa solmittu Itä-Euroopan jakeluyhteisyritys vahvisti edelleen konsernin markkina-asemaa nopeimmin kasvavilla Itä-Euroopan kalastusväline markkinoilla. Tammikuussa 2008 yhteisyritys alkoi jakaa Shimanon kalastusvälineitä Venäjällä ja Ukrainassa ja syyskuussa Tsekin ja Slovakian tasavalloissa. Lisäksi strateginen allianssi vahvistui Englannissa, kun Shimanon Englannin jakeluyhtiö aloitti Rapalan kalastusvälineiden jakelun.

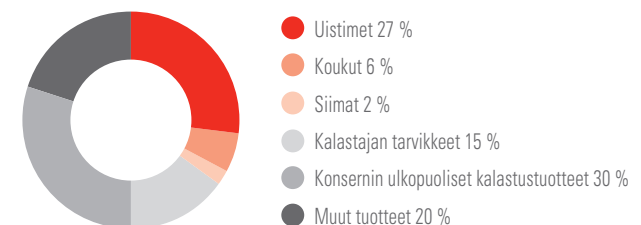
Myynti sijaintimaan mukaan

Myynti markkina-alueittain

Myynti tuotelinjoin

Tilikauden aikana Venäjällä avattiin uudet myyntikonttorit Khabarovskiin ja Ekaterinburgiin palvelemaan paikallisia asiakkaita ja kasvattamaan konsernin liiketoimintaa Venäjän markkinoilla. Rapalalla on nyt kahdeksan aluemyyntikonttoria Venäjällä.

Tilikauden aikana Thaimaan jakeluyhtiön omistus nostettiin 80 %:sta 100 %:iin ja Liettuan jakeluyhtiön 82 %:sta 100 %:iin. Suomessa konsernin omistusosuus maastohiihtosuksia valmistavasta Peltonen Ski:stä nostettiin 80 %:sta 90 %:iin.

Konsernin strategian toteuttaminen - kannattavuus

Panostus liiketoiminnan tehostamishankkeisiin jatkuu vahvana tilikauden aikana.

Irlannin-uistintehtaan huhtikuussa toteutetun sulkemisen ja Venäjän-uistintehtaan tuotannon ylösajan jälkeen konsernin Euroopan uistintehtaiden uudelleenjärjestely on nyt valmis, ja tehostunut toiminta parantaa konsernin tulosta. Vuotuisten säästöjen arvioidaan olevan noin 0,7 milj. euroa. Seuraavana vaiheena on tehtaiden volyymien kasvattaminen tuotteiden kysynnän mukaisesti.

Ranskan liiketoimintojen yhdistämishanke eteni, ja Waterqueen-jakeluyksikön ja Tortue-siimayksikön muutto Morvillarsiin saatettiin loppuun kolmannen kvartaalin aikana. Tämän tehostamishankkeen säästöt alkoivat toteutua kuluneen tilikauden neljännen kvartaalin aikana. Yhdistämishankkeen viimeinen askel on koukujakeluyksikkö VMC European muutto, joka toteutetaan vuoden 2009 kesällä. Kaikkien toimintojen yhdistämisen jälkeen uudella organisaatiolla toimittaessa vuosittaisten säästöjen arvioidaan yltävän Ranskassa 1-2 milj. euroon.

Kiinan-tehtaalla aloitetut merkittävät operatiiviset muutokset ja laajat tuotannon tehostamishankkeet etenivät suunnitelmien mukaisesti. Kalastusväline- ja lahjatavaratuotannon fyysinen eriyttäminen eri toimiloihin ja erillisten organisaatioiden perustaminen on tehnyt mahdolliseksi nopeasti kehittää ja tehostaa näiden molempien liiketoiminta-alueiden prosesseja erikseen. Näiden toimenpiteiden ja alihankkijoiden lisääntyneen käytön seurauksena sekä kapasiteetin sopeuttamisella vastaamaan entistä nopeammin kysynnän muutoksiin Kiinan henkilökunnan määrää on voitu alentaa noin 1000 henkeä kesäkuun jälkeen.

Myös useita pienempiä liiketoiminnan kehittämishankkeita toteutettiin tilikauden aikana ja nämä hankkeet alkoivat parantaa konsernin kannattavuutta jo tilikauden aikana.

Henkilökunta ja tuotekehitys

Konsernin henkilöstömäärä laski 27 % pääasiassa toisen vuosipuoliskon aikana ja oli vuoden lopussa 3 197 henkilöä (4 356). Muutos johtui pääasiassa liiketoiminnan kehittämishankkeista ja alihankkijoiden lisääntyneestä käytöstä konsernin Kiinan-tehtaalla. Samaan aikaan konserni on vahvistanut organisaatiotaan nopeimmin kasvavilla markkinoilla. Konsernin keskimääräinen henkilöstömäärä laski 4 143 henkeen (4 577). Tarkemmat tiedot henkilöstöstä on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 7.

Tutkimus- ja kehityskulut nousivat 13 %:lla 1,8 milj. euroon (1,6 milj. euroa) vuonna 2008.

Riskienhallinta ja ympäristöasiat

Konsernin riskienhallinnan ja ympäristöasioiden hoitoon kiinnitettiin yhä enemmän huomiota vuoden 2008 aikana. Tilikauden aikana kehitettiin ja otettiin käyttöön uusi ympäristövaikutusten seurantarjestelmä. Konsernin riskienhallinnan ja ympäristöasioiden periaatteet ja niiden puitteissa tehdyn työn edistyminen esitellään tarkemmin konsernitilinpäätöksen luvuissa "Riskienhallinta" ja "Ympäristö".

Osakkeenomistajat ja hallinto

Tarkemmat tiedot osakkeenomistajista, osakassopimuksesta, osakkeista, optioista, hallituksen valtuuksista ja yhtiön hallinnosta löytyvät konsernitilinpäätöksen lisätiedoista luvuissa "Osakkeet ja osakkeenomistajat" sekä "Hallinto". Lähipiiritapahtumat on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 28. Emoyhtiön suoraan tai välillisesti omistamat tytäryhtiöt sekä ulkomaiset sivuliikkeet on lueteltu liitetiedossa 33.

Lähiajan näkymät

Tilanne maailman kalastusvälinemarkkinoilla näyttää haastavalta vuonna 2009. USA:n, Euroopan ja useiden Aasian maiden heikkojen talousnäkymien ja epävarmuuden uskotaan jatkuvan tulevana kuukausina. Kalastusvälineiteollisuus on aiemmin osoittanut, ettei se ole syklinen teollisuudenala taloudellisessa laskusuhdanteessa, mikä yhdistettynä konsernin vahvoihin brändeihin ja vahvaan jakeluverkostoon herättää varovaista luottamusta jopa nykyisessä markkinatilanteessa. Odotus on, kuten aiemminkin historiassa, että kalamiehet ja -naiset jatkavat kalastusharrastustaan myös epävarmoina taloudellisina aikoina, joten konsernin tuotteiden terve kysyntä jatkunee myös vuonna 2009.

Tässä toimintaympäristössä, tilikauden 2009 liikevaihdon arvioidaan olevan vuoden 2008 tasolla tai kasvavan hieman. Tavoitteena on, että vuoden

2009 liikevoittomarginaali on kertaluonteiset erät eliminoituna lähes samalla hyvällä tasolla kuin 2008. Tulevaisuuteen liittyvät epävarmuudet ovat kuitenkin lisääntyneet.

Samalla kun konserni jatkaa kannattavan kasvun strategian toteuttamista, konsernin johto kiinnittää entistä enemmän huomiota käyttöpääoman hallintaan tavoitteenaan alentaa konsernin varastoja huomattavasti vuoden 2009 aikana tehostamalla tuotannon suunnittelua sekä tuotanto-, tilaus- ja toimitusketjujen hallintaa. Liiketoiminnan kassavirran kasvattaminen on yksi konsernin päätavoitteista vuonna 2009 yhdessä käynnissä olevien liiketoiminnan tehostamishankkeiden loppuun saattamisen ja uuden siimatoiminnan integroimisen kanssa.

Konsernin tilauskanta, 34,5 milj. euroa (35,2 milj. euroa), oli 31.12.2008 lähes edellisvuoden tasolla.

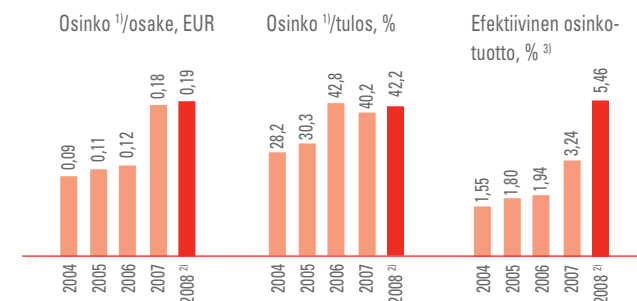
Esitys voitonjakokelpoisten varojen käytöstä

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,19 euroa (0,18 euroa) osakkeelle ja että loppuosa jakokelpoista varoista siirretään jakokelpoisten voittovarojen tilille. Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2008 olivat 50,1 milj. euroa.

Konsernin rahoitusasemassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tilikauden päättymisen jälkeen. Konsernin maksuvalmius on hyvä ja konsernin hallituksen näkemyksen mukaan ehdotetun suuruinen osingonjako ei heikennä konsernin maksuvalmiutta.

Helsingissä 6.2.2009

Rapala VMC Oyj:n hallitus

1) Tilikaudelta 2) Hallituksen esitys 3) Osakkeen hinta 31.12.

Tilintarkastuskertomus

Rapala VMC Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Rapala VMC Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2008–31.12.2008. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyksiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen

virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistä, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 12. helmikuuta 2009

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Mikko Järventausta
KHT

KONSERNIN TULOSLASKELMA

Milj. EUR	Liitetieto	2008	2007
Liikevaihto	2	243,0	242,5
Liiketoiminnan muut tuotot	4	3,1	6,7
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		15,6	12,7
Valmistus omaan käyttöön		0,1	0,1
Materiaalit ja palvelut	6	-118,4	-114,9
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	7	-57,5	-65,0
Liiketoiminnan muut kulut	5	-48,3	-48,3
Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia		37,5	33,8
Poistot ja arvonalentumiset	8	-6,2	-5,4
Liikevoitto		31,3	28,3
Rahoitustuotot	10	6,6	4,6
Rahoituskulut	10	-11,4	-9,6
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	14	0,0	0,0
Voitto ennen veroja		26,5	23,3
Tuloverot	11	-7,3	-5,8
Tilikauden voitto		19,2	17,5
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		17,7	17,3
Vähemmistölle		1,6	0,2
Osakekohtainen tulos	30		
Osakekohtainen tulos, EUR		0,45	0,45
Laimennettu osakekohtainen tulos, EUR		0,45	0,45
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1000 kpl		39 403	38 781
Laimennettu osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1000 kpl		39 403	38 781

KONSERNIN TASE

Milj. EUR	Liitetieto	2008	2007
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	13	43,8	43,4
Tavaramerkit	13	10,5	4,1
Asiakassuhteet	13	1,4	1,7
Muut aineettomat hyödykkeet	13	1,9	1,9
Maa-alueet	12	1,6	1,7
Rakennukset ja rakennelmat	12	8,2	8,1
Koneet ja kalusto	12	13,4	12,9
Muut aineelliset hyödykkeet	12	4,7	4,8
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	12	0,9	0,9
Osuudet osakkuusyrityksissä	14	0,0	0,0
Myyntissä olevat sijoitukset	15	0,5	0,6
Korolliset saamiset	17		0,0
Korottomat saamiset	17	0,2	0,1
Laskennalliset verosaamiset	11	7,5	8,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä		94,6	88,1
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	16	98,4	84,3
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	17	48,1	52,2
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		1,5	0,7
Johdannaiset	17,22	0,3	
Korolliset saamiset	17	0,0	0,1
Rahavarat	18	30,6	27,3
Lyhytaikaiset varat yhteensä		178,9	164,6
Myytävänä olevat omaisuuserät	12		0,9
Varat yhteensä		273,4	253,7

KONSERNIN TASE

Milj. EUR	Liitetieto	2008	2007
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Osakepääoma		3,6	3,6
Ylikurssirahasto		16,7	16,7
Arvonmuutosrahasto		-0,3	0,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		4,9	4,9
Omat osakkeet		-0,9	
Edellisten tilikausien voitto		60,0	53,6
Tilikauden voitto		17,7	17,3
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	19	101,7	96,0
Vähemmistöosuus		1,9	0,9
Oma pääoma yhteensä		103,7	96,9
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	24	42,4	49,8
Korottomat velat	25	4,0	
Työsuhde-etuuksista johtuvat veloitteet	20	0,8	0,7
Käteisvaroina maksettavat optiojärjestelyt	29	0,1	0,4
Laskennalliset verovelat	11	5,6	5,3
Varaukset	21	0,0	0,1
Johdannaiset	22,24	0,4	0,0
Pitkäaikaiset velat yhteensä		53,3	56,3
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	24	78,1	58,3
Ostovelat ja muut korottomat velat	25	37,7	37,0
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		0,5	1,8
Varaukset	21	0,1	3,2
Johdannaiset	22,24		0,1
Lyhytaikaiset velat yhteensä		116,4	100,5
Oma pääoma ja velat yhteensä		273,4	253,7

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. EUR	Liitetieto	2008	2007
Tilikauden voitto		19,2	17,5
Oikaisuerät			
Tuloverot	11	7,3	5,8
Rahoitustuotot ja -kulut	10	4,8	5,0
Ei-rahamääräisten erien oikaisu			
Poistot ja arvonalentumiset	8	6,2	5,4
Optiojärjestelyt	7, 29	-0,2	0,7
Kurs sierot	10	-0,8	0,2
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	14	0,0	0,0
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä tytäryhtiöiden myyntivoitot ja -tappiot		-1,3	-5,3
Varausten ja työsuhte-etuuksien muutos		-3,1	3,3
Muut oikaisut			-0,3
Maksetut korot		-6,2	-6,7
Saadut korot		0,7	1,0
Maksetut verot		-8,0	-5,6
Muut rahoituserät, netto		-0,5	0,2
Oikaisuerät yhteensä		-1,1	3,7
Käyttöpääoman muutos			
Saamisten muutos		3,1	-1,0
Vaihto-omaisuuden muutos		-16,7	-12,1
Velkojen muutos		0,9	10,0
Käyttöpääoman muutos yhteensä		-12,7	-3,1
Liiketoiminnan nettorahavirta			
		5,4	18,2
Investointien rahavirta			
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	13	-0,3	-0,2
Aineellisten hyödykkeiden myynnit	12	2,2	0,4
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	12	-6,8	-7,0
Investoinnit myytävissä oleviin sijoituksiin	15		0,0
Sufix tuotemerkin hankinta	3, 13	-1,5	
Tytäryritysten hankinnat vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	3	-0,5	-2,7
Tytäryritysten luovutus, rahavaroilla vähennettynä	3		5,9
Korollisten saamisten muutos		0,0	-0,2
Investointien rahavirta yhteensä		-6,8	-3,7

Milj. EUR	Liitetieto	2008	2007
Rahoituksen rahavirta			
Maksetut osingot		-6,9	-4,6
Osakemerkinnöistä saadut maksut			5,0
Omien osakkeiden hankinta		-0,9	
Pitkäaikaisten lainojen nostot		4,0	0,1
Lyhytaikaisten lainojen nostot		42,2	16,9
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-9,7	-0,8
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-23,0	-27,5
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-1,6	-0,1
Rahoituksen rahavirta yhteensä		4,1	-11,1
Oikaisut			
Rahavarojen muutos		0,9	0,4
Rahavarat tilikauden alussa		3,6	3,8
Rahavarat tilikauden lopussa		27,3	24,4
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		-0,4	-0,9
Rahavarat tilikauden lopussa	18	30,6	27,3

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

Milj. EUR	Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma								
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Arvonmuutos- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Omat osakkeet	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Vähemmistö- osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2007	3,5	16,7	0,1			-7,1	67,6	0,6	81,3
Muuntoerot						-3,4			-3,4
Voitot ja tappiot rahavirran suojauksista, verovaikutus huomioituna			0,0						0,0
Voitot ja tappiot nettosijoituksien suojauksista, verovaikutus huomioituna						0,7			0,7
Suoraan omaan pääomaan kirjatut erät			-0,1			-2,7			-2,7
Tilikauden voitto							17,3	0,3	17,5
Kaudelle kirjatut tuotot ja kulut yhteensä			-0,1			-2,7	17,3	0,3	14,8
Suunnattu anti	0,1			4,9					5,0
Osingonjako							-4,6		-4,6
Optioilla merkityt osakkeet	0,0	0,0							0,0
Osakeoptio-ohjelma							0,4		0,4
Muut muutokset							0,0	0,1	0,1
Oma pääoma 31.12.2007	3,6	16,7	0,0	4,9		-9,8	80,6	0,9	96,9
Muuntoerot						-1,2			-1,2
Voitot ja tappiot rahavirran suojauksista, verovaikutus huomioituna			-0,2						-0,2
Voitot ja tappiot nettosijoituksien suojauksista, verovaikutus huomioituna						-2,8			-2,8
Myytavissä olevien sijoitusten arvonmuutokset, verovaikutus huomioituna			-0,1						-0,1
Suoraan omaan pääomaan kirjatut erät			-0,3			-4,0			-4,3
Tilikauden voitto							17,7	1,6	19,2
Kaudelle kirjatut tuotot ja kulut yhteensä			-0,3			-4,0	17,7	1,6	14,9
Omien osakkeiden hankinta					-0,9				-0,9
Osingonjako							-6,9		-6,9
Osakeoptio-ohjelma							0,1		0,1
Muut muutokset							0,0	-0,5	-0,5
Oma pääoma 31.12.2008	3,6	16,7	-0,3	4,9	-0,9	-13,8	91,5	1,9	103,7

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

PERUSTIEDOT

Rapala VMC Oyj ("yhtiö") on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö. Yhtiön kotipaikka on Asikkala. Yhtiön osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsingissä vuodesta 1998 lähtien. Emoyhtiö Rapala VMC Oyj ja sen tytäryhtiöt (yhdessä "Rapala" tai "konserni") toimivat 30 maassa ja yhtiö on yksi maailman johtavia kalastusarvikeyhtiöitä.

Yhtiön hallitus on kokouksessaan 6.2.2009 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös yhtiökokouksessa, joka pidetään tilinpäätöksen julkistamisen jälkeen. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus muuttaa tilinpäätöstä.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa konsernin internetsivuilta www.rapala.com tai osoitteesta Arabiankatu 12, 00560 Helsinki.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti noudattaen 31.12.2008 voimassa olleita IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Tilinpäätöstiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei laadintaperiaatteissa ole muuta kerrottua. Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina.

SOVELLETUT UUDET JA MUUTETUT STANDARDIT SEKÄ TULKINNAT

Konserni on soveltanut 1.1.2008 alkaen seuraavia uusia tulkintoja, joilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen:

- IFRIC 11 IFRS 2 – Konserniyhtiöiden osakkeita ja omia osakkeita koskevat liiketoimet
- IFRIC 12 – Palvelutoimilupajärjestelyt. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 14 IAS 19 – Etuuspuhaisesta järjestelystä johtuvan omaisuuserän ylärajaa, vähimmäisrahastointivaatimukset ja näiden välinen yhteys

Konserni ei ole, ennen niiden pakollista voimaantuloa, soveltanut uusia tai muutettuja standardeja tai tulkintoja, jotka eivät ole vielä voimassa.

UUSIEN JA MUUTETTUIJEN STANDARDIEN JA TULKINTOJEN SOVELTAMINEN 2009–2010

Konserni aloittaa seuraavien vuosina 2007–2008 julkistettujen uusien ja muutettujen standardien ja tulkintojen soveltamisen vuonna 2009:

- IFRS 8 Toiminnalliset segmentit (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardin mukaan segmenttiraportoinnin perustana on sisäinen raportointi, jota johto käyttää päätöksenteossa arvioidessaan eri segmenttien suorituskykyä ja jakaessaan voimavaroja eri segmenteille. Koska segmentti-informaatio voi poiketa tuloslaskelmassa ja taseessa annetuista tiedoista, IFRS 8 -standardi vaatii selvitysten antamista siitä, miten segmentti-informaatio on rakennettu ja informaation täsmäyttämistä tuloslaskelmassa ja taseessa annettuihin tietoihin. Konsernin IFRS 8:n mukainen raportointi tulee jakautumaan kolmeen segmenttiin: Konsernin kalastustuotteet, Konsernin muut tuotteet ja Kolmansien osapuolien tuotteet. Standardin käyttöönotto vaikuttaa konsernitilinpäätöksen liitetietoihin.
- IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen (muutos) (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardin muutos tuo muutoksia tilinpäätöslaskelmien määritelmiin ja esittämistapaan, mutta ei muutoksia kirjaamis- ja arvostusperiaatteisiin eikä olemassa oleviin liitetietoihin. Konserni arvioi, että muutoksella tulee olemaan vaikutusta konsernitilinpäätöksen esittämistapaan. Esittämistavan suurimmat muutokset liittyvät konsernin tuloksen ja oman pääoman muutoksia kuvaavan laskelman esittämiseen.
- IAS 23 Vieraan pääoman menot (muutos) (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardin muutos vaatii, että korkomenot aktivoidaan pääsääntöisesti, kun kyseessä on hankinta-ajaltaan, valmistuskeltaan tai rakentamiseltaan pitkän aikajakson vaativa hyödyke. Konsernin arvion mukaan muutoksella ei tule olemaan vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen sekä IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot (muutos) (voimassa 1.7.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardien muutoksilla sallitaan mm. tiettyjen "kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien" rahoitusinstrumenttien uudelleenluokittelu joko "eräpäivään asti pidettävien sijoitusten", "lainojen ja muiden saamisten" tai "myytävissä olevien" rahoitusinstrumenttien ryhmiin. Luokittelun muutos vaikuttaa kyseisten instrumenttien uudelleenluokitteluhetken jälkeiseen arvostamiseen. Konsernin arvion mukaan muutoksella ei tule olemaan vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IFRIC 13 Kanta-asiakasohjelmat (voimassa 1.7.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta ohjeistaa yhteisöjä, jotka myöntävät asiakkailleen hyvityspisteitä kun asiakas ostaa tuotteita tai palveluita, niiden kirjaamisessa ja arvostamisessa. Konsernin arvion mukaan uudella tulkinnalla ei tule olemaan vaikutusta konsernitilinpäätökseen.
- IFRIC 15 Agreements for the Construction of Real Estate (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta koskee sitä, kuinka yhteisöt, jotka aloittavat kiinteistön rakennushankkeen suoraan tai alihankkijoiden kautta, ilmoittavat tuotot ja niihin liittyvät menot kirjanpidossa. Konsernin arvion mukaan uudella tulkinnalla ei tule olemaan vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 16 Hedges of a Net Investment in a Foreign operation (voimassa

1.10.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta koskee yhteisöjä, jotka suojautuvat ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten valuuttakurssiriskeiltä ja haluavat täyttää standardin IAS 39 mukaiset suojauslaskennan kriteerit. Tulkinnassa selvennetään millainen ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten suojattava riski voi olla. Konsernin arvion mukaan uudella tulkinnalla ei tule olemaan vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

Konserni aloittaa seuraavien vuonna 2008 julkistettujen uusien ja muutettujen standardien ja tulkintojen soveltamisen vuonna 2010:

- IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen (uudistus) ja IAS 27 Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös (muutos) (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardien IFRS 3 ja IAS 27 muutokset vaikuttavat merkittävästi yrityskauppojen kirjanpitoikäisyyteen. Merkittävimmät muutokset nykykäytäntöön ovat: vähemmistöosuuden arvostaminen, vaiheittaiset hankinnat, transaktiokustannusten käsittely ja tulevaisuuden tapahtumiin perustuvan lisävastikkeen käsittely. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 17 Distribution of Non-cash Assets to Owners (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinnan mukaan muuna kuin rahana jaettava osinko tulee arvostaa käypään arvoon. Jaettavien varojen kirjanpitoarvon ja käyvän arvion erotus kirjataan tulosvaikutteisesti. Konserni arvioi tulkinnan vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös sisältää yhtiön ja sen tytäryhtiöt, joiden osakkeiden äänivallasta yhtiö hallitsee joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin puolet tai sillä on muutoin määräysvalta. Tytäryhtiöiden tilinpäätökset on laadittu samalle tilikaudelle samojen laatu- ja periaatteiden mukaisesti.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen hankintamenomenetelmää käyttäen, jonka mukaan hankitun yhtiön varat ja velat arvostetaan käypiin arvoihin hankintahetkellä. Hankinnasta syntyy liikearvoa, jos hankintameno ylittää hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvän arvon. Jos hankintameno alittaa konsernin hankinnan nettovarallisuuden käyvän arvon, näiden erotus kirjataan suoraan konsernin tuloslaskelmaan. Liikearvoista ei tehdä poistoja vaan liikearvoille suoritetaan arvonalentumistestaus vuosittain. IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti ennen IFRS-siirtymäpäivää 1.1.2004 tehtyjä yritys Hankintoja ei ole oikaistu vaan ne on jätetty suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisiin arvoihin. Tilikauden aikana hankitut yhtiöt on konsolidoitu hankintahetkestä alkaen ja myydyt yhtiöt myyntihetkeen asti.

Osakkuusyhtiöt, joissa konsernilla on 20–50 %:n osuus äänivallasta ja huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Siinä konsernin osuus osakkuusyhtiön tuloksesta sisällytetään konsernin tuloslaskelmaan liikevoiton jälkeen. Osakkuusyhtiön kirjanpitoarvo kuvastaa konsernin osuutta osakkuusyrityksen nettovarallisuudesta lisätyn hankinnassa syntyneellä liikearvolla ja vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Mahdolliset realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyhtiön välillä eliminoidaan konsernin omistusosuuden mukaisesti.

Osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on muutettu vastaamaan konsernin laskenta-periaatteita. Kun konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, osakkuusyritysosakkeet merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole muita velvoitteita osakkuusyhtiöihin liittyen.

Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Konsernin kaikki sisäiset liiketapahtumat kuten saamiset, velat ja sisäinen osingonjako sekä realisoitumattomat varaston ja aineellisten hyödykkeiden sisäiset katteet eliminoidaan konsernitalinpäätöstä laadittaessa. Vähemmistö on erotettu tuloksesta ja esitetty omana eräänä konsernin omassa pääomassa vähemmistö-osuuden mukaisesti. Konsernin osuuden ylittäviä tappioita ei oteta huomioon. Hankitut vähemmistöosuudet sisällytetään tilinpäätökseen parent entity extension -menetelmää käyttäen, jonka mukaan hankintamenon ja hankitun nettovarallisuuden kirjanpitoarvon ero kirjataan liikearvoksi. Luovutetut vähemmistöosuudet sisällytetään tilinpäätökseen myös parent entity extension -menetelmää käyttäen, jonka mukaan luovutuksen aiheuttama voitto/tappio konsernilla kirjataan tuloslaskelmaan. Luovutusvoittoa/tappiota määritettäessä luovutettua osuutta vastaava määrä aikaisemmin kirjatusa liikearvosta katsotaan luovutetuksi ja se sisällytetään voitto-/tappiolaskelmaan.

ULKOMAANRAHANMÄÄRÄISET TAPAHTUMAT

Kukin tytäryhtiö määrittelee oman toiminnallisen valuuttansa ja kaikki sen tilinpäätökseen sisältyvät erät arvostetaan siinä valuutassa ("toiminnallinen valuutta").

Ulkomaanrahanmääräiset liiketapahtumat muunnetaan toiminnalliseen valuuttaan käyttäen tapahtumapäivän valuuttakursseja. Ulkomaanrahanmääräiset monetaariset saamiset ja velat muunnetaan toiminnalliseksi valuutaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Ulkomaanrahanmääräiset ei-monetaariset erät, jotka on arvostettu käypiin arvoihin, on muunnettu toiminnallisen valuutan määräisiksi käyttäen arvostuspäivän valuuttakursseja. Muutoin ei-monetaariset erät on muunnettu toiminnalliseen valuuttaan käyttämällä tapahtumapäivän kurssia. Liiketapahtumien kurssierot kirjataan vastaaville tuloslaskelmatilille liikevoiton yläpuolelle. Kurssierot ulkomaanrahanmääräisten korollisten saamisten ja velkojen muuntamisesta kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Kurssierot sellaisista monetaarisista eristä, jotka ovat osa nettosijoitusta ulkomaiseen yksikköön, kirjataan omaksi eräkseen omaan pääomaan ja kirjataan tuloslaskelmaan kun nettosijoituksesta luovutaan.

Konsernitalinpäätös esitetään euroina, joka on yhtiön toiminnallinen ja raportointivaluutta. Tytäryhtiöiden, joiden toiminnallinen ja raportointivaluutta on muu kuin euro, tuloslaskelmat muunnetaan konsernin raportointivaluuttaan tilikauden keskikurssiin. Näiden tytäryhtiöiden taseet muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssilla. Muuntoerot kirjataan suoraan kertyneisiin muuntoeroihin omaan pääomaan. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot ja näitä tehokkaasti suojaavien lainojen käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan. Kun tytäryhtiö, jonka toiminnallinen ja raportointivaluutta on muu kuin euro, myyään, mahdolliset valuuttakurssierot kirjataan

tuloslaskelmaan osana myynnistä syntyvää kokonaisvoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten tytäryritysten hankinnasta syntyvät liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksiköiden varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käypien arvojen oikaisu on käsitelty kyseisten ulkomaisten tytäryhtiöiden varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Ennen 1.1.2004 tapahtuneiden hankintojen liikearvot ja käypien arvojen oikaisu on kirjattu euromääräisenä.

TULOUTUSPERIAATE

Liikevaihto sisältää myynnistä saadut tuotot vähennettynä välisillä veroilla, alennuksilla ja valuttamääräisten myyntien kurssierolla. Suoritteiden myynti tuloutetaan, kun myytyjen tuotteiden omistukseen liittyvät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle eikä konsernilla ole enää merkittävää epävarmuutta liittyen myynnin laskutukseen, kustannuksiin tai siihen liittyen, että asiakas palauttaisi tavaraa. Tuotteiden lähettämisestä ja jakelusta aiheutuneet kulut sisältyvät liikeitoiminnan muihin kuluihin. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Vuokratuotot kirjataan tasaerinä tuloslaskelmaan vuokra-ajan kuluessa. Rojaltituottojen tuloutus tapahtuu sopimuksen sisällön mukaisesti. Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

TULOVEROT

Konsernin tuloveroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot ja aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennallisten verojen muutos. Suoraan omaan pääomaan kirjattavien erien verovaikeus kirjataan vastaavasti suoraan omaan pääomaan. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisii tilikausiin liittyvillä veroilla. Osuus osakkuusyrityöiden tuloksista esitetään tuloslaskelmassa laskettuna nettotuloksesta, ja se sisältää siten verovaikeuksen.

Laskennalliset verot lasketaan velkamenetelmän mukaisesti kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista tilinpäätöshetkellä voimassa olevia verokantoja käyttäen. Merkittävimmit väliaikaiset erot syntyvät aineellisten hyödykkeiden poistoeroista, hankittujen yhtiöiden nettovarallisuuden arvostamisesta käypään arvoon, sisäisistä varastokatteista, etuuspohjaisista eläkejärjestelystä, varastoista ja muista varauksista, tilinpäätössiirroista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Väliaikaisista eroista kirjataan laskennallinen verosaaminen siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

TUTKIMUS- JA KEHITYSKULUT

Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnasta syntyneet kulut kirjataan kuluksi toteutumishetkellä, lukuun ottamatta kuluja, jotka kohdistuvat selvästi tietyt kriteerit täyttäviin kehityshankkeisiin. Tällaisiin hankkeisiin liittyvät kehityskulut on aktivoitu, jos ne ovat selvästi erotettavissa ja jos kehitetyt tuotteet on arvioitu

teknisesti toteutuskelpoisiksi ja kaupallisesti kannattaviksi. Kulujen aktivoiminen edellytyksenä on, että odotettavat tuotot kattavat kertyneet ja tulevat kehitys- ja tuotantokulut sekä myynti- ja hallintokulut. Lisäksi projektin loppuun saattamiseksi tulee olla käytettävissä tarvittavat resurssit. Aktivoituiden kehitysmenot sisältävät ne materiaali-, työ- ja testausmenot, jotka johtuvat välittömästi hyödykkeen saattamisesta valmiiksi sille aiotuun käyttötarkoitukseen. Aiemmin kuluksi kirjattu ja kehitettämisenä ei aktivoitua enää myöhemmin.

Hyödykkeistä kirjataan poistot siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen osalta. Kehityskulut jaksotetaan enintään viidelle vuodelle ja poistetaan tasapoistoina taloudellisena vaikutusajanaan.

LIIEKEARVO

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankitun tytär-, osakkuus- tai yhteisyrityksen hankintahetken nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Hankintameno sisällytetään lisäksi muut välittömästi hankinnasta johtuvat menot, kuten asiantuntijoiden palkkiot. Ennen 1.1.2004 hankittujen liiketoimintojen yhdistämisen liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintamenona.

Liikearvo testataan vuosittain arvonalentumistestillä. Tätä tarkoitusta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintameno, vähennettynä arvonalentumistappiolla. Liikearvosta ei tehdä poistoja.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomiin hyödykkeisiin lasketaan asiakkasuuheet, tavaramerkit, aktivoituiden tuotekehitysmenot, patentit, tekijänoikeudet, lisenssit ja ohjelmistojen käyttö-oikeudet. Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu yhtiön hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on määritettävissä luotettavasti. Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumistappiolla ja poistetaan tasapoistoin arvioituna taloudellisena vaikutusajanaan, joka vaihtelee kolmesta kymmeneen vuoteen. Tavaramerkkien ja muiden aineettomien hyödykkeiden, joiden taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Useimmista tavaramerkeistä ei tehdä poistoja, koska niillä katsotaan olevan rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Tavaramerkit on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumistappiolla. Aineettomat hyödykkeet, joilla on määrittelemätön taloudellinen vaikutusaika, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Yrityskaupoissa hankitut aineettomat hyödykkeet arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä.

Arvioituiden taloudelliset vaikutusajat ja määrittelemätön taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvoista, poistoajkoja muutetaan vastaavasti.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon, vähennettynä arvonalentumistappiolla ja poistetaan tasapoistoin arvoituna taloudellisen vaikutusaikanaan. Yrityskaupoissa hankittuihin aineellisiin hyödykkeisiin sovelletaan käypää arvoa hankintahetkellä. Maa-alueista ei tehdä poistoja, koska niillä katsotaan olevan määrittelemätön taloudellinen pitoaika.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	20 vuotta
Koneet ja kalusto	5–10 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvoista, poistoajoja muutetaan vastaavasti. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Kooltaan merkittävien uudistus- tai perusparannushankkeiden menot kirjataan taseeseen, ja poistetaan tasapoistoin niihin liittyvän päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisen vaikutusaikana. Aineellisten hyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisesta johtuvat voitot tai tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja kirjanpitoarvon erotuksena. Myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Aineellisten hyödykkeiden poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen hyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuus-erät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

JULKISET AVUSTUKSET

Valtiolta tai muilta taholta saadut avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin tuottoihin systemaattisella tavalla samoille tilikausille, kuin ne kulut, joita ne on tarkoitettu kattamaan. Aineellisten hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset tuloutetaan tasaerin omaisuuden taloudellisen käyttöaikana silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että aineellisten hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset. Taseessa avustukset vähennetään niihin liittyvän aineellisen hyödykkeen arvosta. Avustukset kirjataan tuloksi oikaisemaan poistoja omaisuuden taloudellisen käyttöaikana. Tällä hetkellä konsernin kaikki avustukset on tuloutettu tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin tuottoihin.

AINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVONALENTUMISET

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin aineellisen tai aineettoman hyödykkeen arvo on alentunut. Jos viitteitä on, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta voivat olla esimerkiksi merkittävät muutokset markkinatilanteessa ja myyntihinnoissa, päätökset huomattavista uudelleenjärjestelyistä sekä muutokset kannattavuudessa. Liikearvot ja aineettomat hyödykkeet, joilla on määrittelemätön taloudellinen vaikutusaika, ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan joka tapauksessa vuosittain. Arvonalennustestausta varten konsernin omaisuus jaetaan rahavirtaa tuottaviin yksiköihin sille alimmalle tasolle, joka on muista yksiköistä pääosin riippumaton ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa.

Arvonalentuminen kirjataan, jos kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumisen määrä lasketaan vertaamalla omaisuuserän kirjanpitoarvoa vastaavan omaisuuserän kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu pääsääntöisesti tulevaisuuden diskontattuihin nettokassavirtoihin, jotka vastaavan omaisuuserän avulla on saatavissa. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä riskeistä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Aikaisemmin tehty arvonalentumiskirjaus perutaan, jos kerrytettävissä olevassa rahamäärässä on tapahtunut muutos. Arvonalentumiskirjauksen peruuttaminen ei kuitenkaan saa johtaa korkeampaan kirjanpitoarvoon, kuin mikä taseessa olisi ollut, jos arvonalentumista ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu. Liikearvoon tehtyä arvonalentumista ei peruuteta.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelun edellytyksen katsotaan täytyvän, kun myynti on erittäin todennäköinen ja omaisuuserä (tai luovutettavien erien ryhmä) on välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, kun johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmään kuuluvat omaisuuserät) arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempana käypään arvoon arvioiduilla myynnistä syntyvillä menoilla vähennettynä. Kun omaisuuserä on luokiteltu myytävänä olevaksi omaisuuseräksi tai kuuluu luovutettavien erien ryhmään, siitä ei tehdä poistoja. Mikäli luokittelukriteeri ei täyty, perutaan luokittelu ja omaisuuserä arvostetaan luokittelua edeltäneeseen tasearvoon vähennettynä poistoilla ja arvonalennuksilla tai sitä alempana

kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Myytävänä olevaksi luokiteltu pitkäaikainen omaisuuserä sekä myytävänä olevaksi luokiteltu luovutettavien erien ryhmään kuuluvat omaisuuserät esitetään taseessa erillään muista omaisuuseristä.

VUOKRASOPIMUKSET***Konserni vuokralle ottajana***

Aineellisten hyödykkeiden vuokrasopimukset, joilla konsernille siirtyy olennainen osa omistamiselle ominaisista eduista ja riskeistä, luokitellaan rahoitusleasingso-
pimuksiksi. Rahoitusleasingso-
pimuksissa varoiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin hyödykkeen käypä arvo sopimuksen alkamishetkellä, tai sitä alempana vähimmäisvuokrien nykyarvoon.

Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoituskuluun ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu saman-
suuruinen korkoprosentti. Vastaavat leasingvuokravastuut sisältyvät rahoituskus-
tannuksilla vähennettynä korollisiin velkoihin. Rahoituksen korko-osuus kirjataan
tuloslaskelmaan leasingso-
pimuksen aikana. Rahoitusleasingillä vuokrat
aineelliset hyödykkeet poistetaan joko suunnitelman mukaan taloudellisenä
käyttöaikana tai sitä lyhyemmän leasingso-
pimuksen keston aikana.

Aineellisten hyödykkeiden vuokrasopimukset, joissa vuokranantajalle jää kaikki omistamiselle ominaiset edut ja riskit, luokitellaan muiksi vuokrasopimuk-
siksi. Muiden vuokrasopimusten vuokrat merkitään kuluksi taseeräisiksi erinä
vuokra-ajan kuluessa. Saadut kannustimet on vähennetty maksetuista vuokrista
hyödyn ajallisen jakautumisen perusteella.

Tällä hetkellä konsernilla ei ole järjestelyitä, jotka sisältävät vuokrasopimuksen.

Konserni vuokralle antajana

Ne vuokrasopimukset, joissa konserni toimii vuokralle antajana, on luokiteltu
muiksi vuokrasopimuksiksi. Tällöin vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät
vuokralle antajan taseeseen luonteensa mukaisesti aineellisiin hyödykkeisiin. Ne
poistetaan taloudellisen vaikutusajan kuluessa, kuten vastaavat omassa käytössä
olevat aineelliset hyödykkeet. Vuokratuotot kirjataan tasaerinä tuloslaskelmaan
vuokra-ajan kuluessa.

RAHOITUSVARAT

Konserni luokittelee rahoitusvarat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin
rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin
saamisiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Konserni tekee rahoitusvaro-
jen luokittelun liittyvät päätökset ostohetkellä ja arvioi luokitusta vuosittain.
Rahoitusvaroja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin varoihin ja ne voivat olla korollisia
ja korottomia.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältävät
kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja alkuperäisen kirjaami-
sen tapahtuessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
(käyvän arvon vaihtoehdon soveltaminen). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät
rahoitusvarat on tarkoitettu myytäväksi lyhyellä aikavälillä. Konsernin kaikki
valuuttajohdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu

kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat ovat sellaisia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksu-urikset ovat kiinteitä tai määriteltävissä, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä ja jotka yhtiöllä on vakaa aikomus ja kyky pitää eräpäivään asti. Konsernilla ei tällä hetkellä ole eräpäivään asti pidettäviä rahavaroja.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaismarkkinoihin kuuluvia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määriteltävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Lainat ja muut saamiset esitetään taseessa jaksotettuun hankintamenoa käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Mahdolliset transaktiokulut sisällytetään alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä arvonalentumisilla. Tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan kun kyseiset lainat ja muut saamiset kirjataan pois taseesta, arvon alentuessa ja normaalin poistoprosessin myötä.

Muut rahoitusvarat luokitellaan myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon käyttäen noteerattuja markkinahintoja ja -kursseja, kassavirtojen nykyarvomenetelmää ja soveltuvia arvonmääritysmalleja. Ne listaamattomat osakkeet, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, kirjataan hankintamenoa arvonalennuksilla oikaistuna. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan verovaihtuuden huomioon ottaen. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun rahoitusvara myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että rahoitusvarasta tulee kirjata arvonalentumistappio. Myytävissä olevien sijoitusten ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

JOHDANNAISET JA SUOJAUSLASKENTA

Konsernilla on rahoitusmarkkinariskejä erityisesti valuuttakurssiriskien ja korkoriskien liittyen. Rahoitusriskien suojaamiseen käytetään ajoittain johdannaisia. Kaikki johdannaiset kirjataan käypään arvoon kaupantekopäivänä ja myöhemmin ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Käyvän arvon määrittely perustuu noteerattuihin markkinahintoihin ja -kursseihin, kassavirtojen diskonttaukseen ja optioiden arvonmääritysmalleihin.

Osa johdannaisista voidaan määrittellä suojausinstrumenteiksi ja tällöin niihin sovelletaan suojauslaskentaa. Jos suojauslaskentaa ei sovelleta, kaikki johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Suojauslaskentaa sovellettaessa suojausinstrumentin kirjanpidollinen käsittely riippuu suojaussuhteesta.

Rahavirran suojauslaskennan soveltamiskriteerit täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan siltä osin kun suojaus on tehokas. Suojauslaskentaa sovelletaan osaan liittyvät käyvän arvon muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Mikäli suojauslaskentaa ei sovelleta, johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Käyvän arvon muutokset kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin ja rahoituseriin mikäli johdannaismarkkinat liittyvät korollisiin rahoitusvaroihin tai velkoihin. Omaan pääomaan kirjatun johdannaisten kertyneet voitot tai tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolla suojaus-

kohde kirjataan tuloslaskelmaan, tai silloin kun suojauslaskennan kohteena ollut tytäryhtiö myydään tai puretaan.

Käyvän arvon suojauslaskennan ehdot täyttävien johdannaissopimusten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan samoin kuin suojauslaskennan kohteena olevan omaisuus- tai velkaerän käyvän arvon muutokset suojauslaskennan riskin osalta. Jos johdannaissopimus ei täytä suojauslaskennan ehtoja, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Tällä hetkellä konsernilla on lyhytaikaisia tavallisia ja muokattuja valuuttatermiinejä. Niihin ei sovelleta suojauslaskentaa, mutta ne on tehty suojaamaan liiketoiminnan rahavirran valuuttakurssiriskiä. Tavallisten valuuttatermiinien käyvät arvot määrittellään diskonttaamalla tulevaisuuden nimellismääräiset kassavirrat vastaavilla koroilla ja muuntamalla näin saadut diskontatut kassavirrat spot-kursseilla perusvaluutan määräisiksi. Muokattujen valuuttatermiinien käypä arvo saadaan pankilta.

Konsernilla on myös kaksi koronvaihtosopimusta, joista toinen täyttää rahavirran suojauslaskennan ehdot. Korjojohdannaisten diskontatun rahavirran menetelmällä laskettu käypä arvo saadaan pankilta. Tällä hetkellä konsernilla ei ole käyvän arvon suojauslaskennan tai kytkettyjä johdannaisia.

Konserni soveltaa suojauslaskentaa ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen valuuttamääräisten nettosijoitusten suojaukseen. Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksessa käytetään valuuttalainoja. Suojauslaskennan käsitellään kirjanpidossa samalla tavalla kuin rahavirran suojauslaskennan. Arvonmuutoksen tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan muuntoeroihin ja tehoton osuus tuloslaskelman rahoituseriin. Nettosijoituksen suojauksesta muuntoeroihin kirjatut voitot tai tappiot kirjataan tuloslaskelmaan silloin, kun nettosijoituksesta luovutaan kokonaan tai osittain.

Silloin kun suojauslaskentaa sovelletaan, suojausohjelmat dokumentoidaan IAS 39 -standardin vaatimusten mukaisesti ja suojausinstrumenttien tehokkuus testataan etu- tai jälkikäteen.

VAIHTO-OMAISSUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alempana nettorealisoituarvona. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmää (first-in, first-out) käyttäen tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmällä, mikäli se johtaa liikemääränsä samaan lopputulokseen kuin FIFO-menetelmä. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintamenoa sisällytetään raaka-aineiden hankintakulut, välittömät valmistuspalkat, poistot, muut välittömät valmistuskulut sekä osuus valmistuksen yleiskustannuksista, mutta ei vieraan pääoman kuluja. Netto-realisoituarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava myyntihinta vähennettynä tuotteiden valmiiksi saattamisesta johtavilla menoilla ja arvioiduilla myynnin toteuttamiseksi välttämättömillä menoilla.

MYNTISAAMISET

Myyntisaamiset arvostetaan niiden odotettuun realisoituarvoon, joka alkuperäinen laskutusarvo vähennettynä luottotappiovarauksilla. Myyntisaamisista tehdään luottotappiovaraus kun on olemassa perusteltu näyttö (kuten myynti-

saamisen merkittävä viivästyminen sekä epäonnistuneet perintätöimenpiteet tai asiakkaan tunnetuista talousvaikeuksista johtuva korkeampi todennäköisyys maksukyvttömyydelle), että kaikkia saamia ei saada alkuperäisin ehdoin. Arvio ja päätös luottotappiovarauksista tehdään yksikoissa tapauskohtaisesti.

RAHAVARAT

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Pankeista saadut tililuotot sisältyvät taseen lyhyt-aikaisiin korollisiin lainoihin.

OMAT OSAKKEET

Konsernin hankkimat omat osakkeet niihin suoraan liittyvine menoineen kirjataan konsernintilinpäätöksessä oman pääoman vähennykseksi. Omien osakkeiden hankinta ja luovutus sekä niihin liittyvät kuluerät esitetään oman pääoman muutoksena.

RAHOITUSVELAT

Rahoitusvelat merkitään alun perin käypään arvoon lisättynä transaktiokustannuksilla. Seuraavina tilikausina rahoitusvelat esitetään jaksotettuun hankintamenoa käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Myös yritystodistukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoa. Tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan kun kyseinen velka kirjataan pois taseesta, arvon alentuessa ja normaalin poistoprosessin myötä.

Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia ja korottomia. Yrityshankintojen tulevaisuuden tapahtumiin perustuvat lisävastikkeet luokitellaan korottomiksi rahoitusvelloiksi.

RAHOITUSERIEN KIRJAAMINEN TASEESEEN JA TASEESTA POIS KIRJAAMINEN

Rahoitusvarat ja -velat, paitsi johdannaiset, sekä myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan selvityspäivänä.

Rahoitusvarat ja -velat kirjataan taseeseen silloin, kun konsernista tulee rahoitusinstrumenttia koskevien sopimusehtojen osapuoli.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa olemasta voimassa tai kun konserni siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle niin, että omistamiseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin siirtyvät toiselle osapuolelle. Konserni poistaa rahoitusvelan tai osan rahoitusvelasta taseestaan silloin ja vain silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa, eli kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

RAHOITUSVAROJEN ARVONALENTUMISET

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvonalentumisesta. Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumistappio lasketaan omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonalentumistappio lasketaan hankintamenon ja tarkasteluhetken käyvän arvon erotuksena, vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aikaisemmin tuloslaskelmaan kirjatulla arvonalentumistappioilla. Sellaisten noteeraamattomien oman pääoman ehtoisten instrumenttien, jota ei merkitä taseeseen käypään arvoon, koska sen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, arvonalentumistappio määritetään rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjanpitoarvon ja vastaavanlaisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tarkasteluhetken markkinatuotolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena.

Kaikki arvonalentumiskirjaukset kirjataan tuloslaskelmaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen suoraan omaan pääomaan kirjattu kertynyt tappio siirretään tuloslaskelmaan.

Aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio voidaan peruuttaa, mikäli peruutuksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan. Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavien rahoitusvarojen ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen vieraan pääoman ehtoisten instrumenttien arvonalentumistappiot perutaan tuloslaskelman kautta. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman ehtoisten sijoitusten arvonalentumistappioiden peruuntuminen kirjataan suoraan omaan pääomaan. Sellaisten noteeraamattomien oman pääoman ehtoisten instrumenttien, jota ei merkitä taseeseen käypään arvoon, koska sen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, arvonalentumistappiota ei saa peruuttaa.

VARAUKSET

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttämisen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetken rahan aika-arvosta ja veloitteeseen liittyvästä riskistä.

Takuuvaraus kirjataan, kun takuuehdon sisältävä tuote myydään. Takuuvarauksen suuruus perustuu kokemusperäiseen tietoon takuunomien toteutumista. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohdallisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKALAITEROMU

Konserni toimii sellaisten sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jakelijana, josta on annettu Euroopan unionin direktiivi. Odotetut kustannukset kirjataan muihin liiketoiminnan kuluihin ja lyhytaikaisiin korottomiin velkoihin.

TYÖSUHDE-ETUUEDET

Eläkkeet

Konserniyhtiöillä on useita eläkejärjestelyitä, jotka perustuvat paikallisiin olosuhteisiin ja käytäntöihin. Nämä eläkejärjestelyt luokitellaan joko maksu- tai etuuspohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat.

Konsernilla on etuuspohjaisia järjestelyitä ainoastaan Ranskassa, Kanadassa ja Ruotsissa. Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkekustannukset on laskettu käyttäen ennakoitua etuus oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää, jossa eläkekustannukset on kirjattu tuloslaskelmaan kuluksi jakamalla kokonaiskustannus työntekijöiden jäljellä olevalle palvelusajalle vakuutusmatemaattikojen vuosittain laatimien vakuutusmatemaattisten laskelmien mukaisesti. Eläkevastuuna esitetään tulevien arvioitujen eläkemaksujen nykyarvo. Taseeseen kirjattavan eläkeveloitteen nykyarvosta vähennetään eläkejärjestelyyn kuuluvat varat tilinpäätöspäivän käypään arvoon arvostettuina, kirjaamattomien vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden osuus sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, siltä osin kuin ne ylittävät 10 % eläkeveloitteista tai varojen käyvästä arvosta, kirjataan tuloslaskelmaan työntekijöiden jäljellä olevalle keskimääräiselle palvelusajalle. Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä sinä aikana, jonka kuluessa ne vapaakirjautuvat. Mikäli etuudet vapaakirjautuvat välittömästi, ne kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot on kirjattu avaavaan taseeseen siirtymähetkellä 1.1.2004.

Osakeperusteiset maksut

Konserni on soveltanut IFRS 2 -standardin (Osakeperusteiset maksut) vaatimuksia kaikkiin sellaisiin optiojärjestelyihin, joissa optiot on myönnetty 7.11.2002 jälkeen ja joihin ei ole syntynyt oikeutta ennen 1.1.2005. Konsernilla on kaksi erillistä osakeperusteista maksuohjelmaa: yksi osakeoptio-ohjelma ja yksi rahana maksettava synteettinen optio-ohjelma. Osakeperusteiset maksuohjelmat arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämispäivänä ja kirjataan kuluksi oikeuden syntymisjakson ajalle ja vastaava oikaisu tehdään omaan pääomaan tai velkoihin. Käteisvaroina maksettavat optio-ohjelmat arvostetaan käypään arvoon jokaisessa tilinpäätöksessä, ja velan käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Optio-ohjelmien tulosvaikutus esitetään tuloslaskelmassa työsuhte-etuuksista aiheutuvissa kuluissa.

Optioiden myöntämishetkellä määritetty kulu perustuu konsernin arvion siitä optioiden määrästä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson lopussa. Myöntämispäivä on päivä, jona yhtiö ja vastapuoli sopivat osakeperusteisesta järjestelystä ja jona molemmilla osapuolilla on yhteisymmärrys

kaikista järjestelyjen ehdoista. Nämä optio-oikeudet on arvostettu käypään arvoon käyttäen Black-Scholes optioiden arvostusmenetelmää. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä option käypään arvoon, mutta ne on otettu huomioon optioiden lukumäärässä, joiden odotetaan toteutuvan. Yhtiö tarkastelee säännöllisin väliajoin tehtyjä oletuksia ja tarkastaa arvioitaan lopullisesta osakkeiden määrästä. Arvioiden muutokset kirjataan tuloslaskelmaan ja vastaava oikaisu tehdään omaan pääomaan tai velkoihin.

Kun osakeoptio-oikeuksia käytetään, osakemerkintöjen perusteella saadut rahasuoritukset (mahdollisilla transaktiokuluilla oikaistuna) kirjataan osakepääomaan (nimellisarvo) ja ylikurssirahastoon. Konsernilla ei ole uuden osakeyhtiölain voimaantulon jälkeen päätettyjä optiojärjestelyjä.

OSINKO

Hallituksen esittämää osinkoa ei ole vähennetty jakokelpoisesta pääomasta ennen yhtiökokouksen hyväksyntää.

OSAKEKOHTAINEN TULOS

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla kauden tulos kunkin kauden keskimääräisellä osakemäärällä. Jos takaisin ostettuja omia osakkeita on, niiden keskimääräinen määrä on vähennetty ulkona olevien osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä.

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos on laskettu takaisin ostettujen osakkeiden menetelmällä (treasury stock method). Siinä optiot oletetaan käytetyiksi tilikauden alussa tai sen jälkeisenä liikkeenlaskupäivänä ja saaduilla varoilla oletetaan ostetun omia osakkeita tilikauden keskimääräisellä markkinahinnalla. Ulkona olevien osakkeiden painotetun keskimääräisen lukumäärän lisäksi jakajaan sisällytetään optioiden oletetusta käytöstä tulevat lisäosakkeet. Osakeoptioiden käyttöä ei oteta huomioon osakekohtaista tulosta laskettaessa, jos optiolla määritely merkintähinta ylittää osakkeiden keskimääräisen markkina-arvon kauden aikana. Osakeoptioilla on laimentava vaikutus, jos osakkeiden kauden keskimääräinen markkinahinta ylittää optioille määritetyn merkintähinnan.

LIKEVOITTO

IAS 1 (Tilinpäätöksen esittäminen) ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni on määritellyt sen seuraavasti: Liikevoitto saadaan lisäämällä muut liiketoiminnan tuotot liikevaihtoon, vähentämällä oston kulut varaston muutoksella ja omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kustannuksilla oikaistuna, vähentämällä työsuhte-etuuksiin liittyvät kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä muut liiketoiminnan kulut. Kurssierot ja johdannaisien käyppien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon mikäli ne liittyvät liiketapahtumiin, muuten ne kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

RAHAVIRTUALASKELMA

Rahavirtalaskelmassa kuvatut rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Liiketoiminnan rahavirta on esitetty epäsuoraa esittämistapaa noudattaen. Kaikki tilikauden aikana maksetut verot on esitetty liiketoiminnan rahavirrassa, ellei niitä voida erityisesti kohdistaa investointien tai rahoituksen rahavirtoihin. Realisoitumattomat valuuttakurssi-muutokset ulkomaanrahan määräisinä pidettävistä rahavaroista ja konserni-yhtiöiden välisistä tapahtumista on esitetty erillisellä rivillä ennen rahavarojen muutosta, erillään liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroista.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöksen laadinta kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (IFRS) mukaan edellyttää johdon tekävän arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat konsernitiilinpäätöksessä ja sen liitetiedoissa raportoituuihin eriin. Toteutumat voivat poiketa näistä arvioista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa sovellettaessa tilinpäätöksen laadintaperiaatteita. Johdon arviot ja oletukset perustuvat historialliseen kokemukseen ja tulevaisuuden ennusteisiin, joita arvioidaan jatkuvasti. Mahdolliset arvioiden ja oletamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arvioita tai oletamuksia korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Konsernissa keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja sellaiset tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, ovat seuraavat:

Yrityshankintojen käyvän arvon määrittäminen

Sekä Rapala että ulkopuolinen neuvonantaja ovat arvioineet hankittujen käyttö-pääoman ja aineellisten hyödykkeiden käypiä arvoja. Immateriaalioikeuksien (tavara- ja tuotemerkit, patentit ja teknologia) ja asiakassuhteiden ja -tietojen käyvän arvon määrittäminen perustuu hyödykkeiden diskontattuihin kassavirtoihin.

Arvon alentumistestaus

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin aineellisen tai aineettoman hyödykkeen arvo on alentunut. Liikearvot ja aineettomat hyödykkeet, joilla on määrittämätön taloudellinen vaikutusaika, ja kesken-eräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain. Arvon alentumistestaukselta varten konsernin omaisuus jaetaan rahavirtaa tuottaviin yksiköihin sille alimmalle tasolle, joka on muista yksiköistä pääosin riippumaton ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa. Arvon alentuminen kirjataan, jos kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu pääsääntöisesti tulevaisuuden diskontattuihin nettokassavirtoihin, jotka vastaavan omaisuus-erän avulla on saatavissa. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä.

Verot

Konserni arvioi tilinpäätösten yhteydessä erityisesti laskennallisten verosaamisten kirjausperiaatteet. Laskennallinen vero lasketaan velkamenetelmän mukaisesti kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista tilinpäätöshetkellä voimassa olevia verokantoja käyttäen. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten hyödykkeiden poistoeroista, hankittujen yhtiöiden nettovarallisuuden arvostamisesta käypään arvoon, sisäisistä varastokatteista, etuusperusteisista eläkejärjestelyistä, varastoista ja muista varauksista, tilinpäätös-siirroista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Väliaikaisista eroista kirjataan laskennallinen vero siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennallisten verosaamisten hyödyntämismahdollisuutta arvioidaan ja sitä oikaistaan siltä osin kuin mahdollisuus sen hyödyntämiseen on epätodennäköinen. Konserni arvioi tilinpäätöksen yhteydessä onko tytäryhtiöiden voitonjako sen määräysvallassa ja todennäköistä, ja kirjaa siitä laskennallisen verovelan sen mukaisesti.

Eläkkeet

Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkekustannukset on laskettu käyttäen ennakoitua etuus-oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Työsuhde-etuuksiin liittyvien kulujen ja velkojen laskennassa käytetään useita tilastollisia ja muita vakuutusmatemaattisia tekijöitä kuten diskonttokorko, palkkatason nousu ja vuotuinen inflaatio. Käytetyt tilastolliset tekijät voivat poiketa toteutuneesta kehityksestä. Vakuutusmatemaattisten tekijöiden muutosten vaikutus jaksotetaan jäljellä olevalle arvioidulle palvelusajalle, jolla voi olla pieni vaikutus konsernin tilikauden tulokseen.

Osakeperusteiset maksut

Optio-oikeudet on arvostettu käypään arvoon käyttäen Black-Scholes optioiden arvostusmenetelmää. Optioiden arvon määrittämisessä käytetään oletuksia kuten odotettu volatilitteetti, riskitön korko, odotettu option voimassaoloaika ja odotetut henkilöstövähennykset. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä option käypään arvoon, mutta ne on otettu huomioon optioiden lukumäärässä, joiden odotetaan toteutuvan. Yhtiö tarkastelee säännöllisin väliajoin tehtyjä oletuksia ja tarkastaa arvioitaan lopullisesta osakkeiden määrästä. Arvioiden muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Varaukset

Varauksen kirjaamisajankohta perustuu johdon arvioon siitä, milloin oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite on syntynyt ja on todennäköistä, että velvoitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa.

LUKIJEN PYÖRISTYS

Kaikki tilinpäätöstaulukoiden luvut on pyöristetty, minkä vuoksi yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluovasta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja lukuja.

Tilinpäätöksessä 0,0 milj. euroa tarkoittaa, että luku on alle 50 000 euroa. Jos nimikkeen määrä on 0 euroa, se esitetään tyhjänä soluna.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia (EBITDA)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	Osinko/tulos, %	=	$\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko} \times 100}{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto}}$
Korollinen nettovelka	=	Korolliset velat - korolliset saamiset	Oma pääoma/osake, EUR	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä kauden lopussa}}$
Sijoitettu pääoma	=	Oma pääoma yhteensä + korollinen nettovelka	Efektiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko} \times 100}{\text{Osakkeen osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa}}$
Käyttöpääoma	=	Vaihto-omaisuus + korottomat saamiset - korottomat velat	Hinta/voittosuhte (P/E)	=	$\frac{\text{Osakkeen osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Korottomat saamiset	=	Varat yhteensä - korolliset saamiset - aineettomat ja aineelliset hyödykkeet - myytävänä olevat omaisuuserät	Osakkeen keskiarvo, EUR	=	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Tilikaudella vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä}}$
Korottomat velat	=	Velat yhteensä - korolliset velat	Osakekannan markkina-arvo, EUR	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa
Korollisen nettovelan keskimääräinen korko, %	=	$\frac{\text{(Maksetut korot - saadut korot)} \times 100}{\text{Korollinen nettovelka}}$	Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	=	Keskiarvo laskettu kuukausien keskiarvoista
Korollinen nettovelka/EBITDA -suhde	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia}}$			
Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), %	=	$\frac{\text{Liikevoitto} \times 100}{\text{Sijoitettu pääoma (keskimäärin vuoden aikana)}}$			
Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tilikauden voitto} \times 100}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin vuoden aikana)}}$			
Velkaantumisaste (netto), %	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka} \times 100}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$			
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä} \times 100}{\text{Oma pääoma ja velat yhteensä - saadut ennakot}}$			
Osakekohtainen tulos, EUR	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{Osakkeiden painotettu keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä}}$			
Osakekohtainen osinko, EUR	=	$\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä kauden lopussa}}$			

2. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Konsernia ei ole organisoitu eikä sitä johdeta erillisinä segmentteinä vaan yhtenä kokonaisuutena. IFRS:n mukaista taloudellista raportointia varten segmentit on kuitenkin luotu IAS 14:n mukaisesti.

Vuonna 2008 toteutuneen strategisesti tärkeän Sufix-tuotemerkin hankinnan ja siimaliiketoimintaan tehtyjen lisäpanostusten seurauksena Rapala lisäsi liiketoimintasegmentteihin siimat.

Maantieteelliset segmentit (alkuperämaan mukaan) ovat alueita, joilla tuotettujen ja myytyjen tuotteiden tai palvelujen tuotot ja riskit eroavat muista alueista. Vastaavasti liiketoimintasegmenttien tuotteiden tai palvelujen riskit ja tuotot eroavat toisista liiketoimintasegmenteistä.

Konsernin ensisijaiset raportointisegmentit ovat maantieteellisiä ja ne jakautuvat Pohjois-Amerikkaan, Pohjoismaihin, muuhun Eurooppaan ja muihin maihin. Toissijaiset raportointisegmentit ovat tuotelinjakohtaisia jakautuen uistimiin, koukkuihin, siimoihin, kalastajan tarvikkeisiin, konsernin ulkopuolisiin kalastustuotteisiin sekä muihin tuotteisiin. Konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet sisältävät muiden yhtiöiden kalastusvälineitä, enimmäkseen vapoja, keloja ja kalastuselektroniikkaa. Muut tuotteet sisältävät konsernin ulkopuolisten metsästys-, ulkoilu- ja talviurheilutuotteiden jakelun sekä konsernin talviurheiluun ja muuhun liiketoimintaan liittyvät tuotteet. Segmenttien väliset liiketapahtumat on hinnoiteltu markkinaehtoisesti.

MAANTIETEELLISET SEGMENTIT

2008 Milj. EUR	Pohjois- Amerikka	Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Muut maat	Eliminoinnit	Yhteensä
Ulkoinen liikevaihto	57,2	64,4	85,8	35,6		243,0
Sisäinen liikevaihto	0,3	41,5	15,5	18,7	-76,0	
Liikevaihto	57,5	105,9	101,3	54,3	-76,0	243,0
Ulkoinen liikevaihto kohdemaan mukaan	63,4	58,8	95,3	25,4		243,0
Liikevoitto	4,3	8,2	14,1	3,7	1,0	31,3
Rahoitustuotot ja -kulut						-4,8
Tuloverot						-7,3
Tilikauden voitto						19,2
Varat maantieteellisesti	63,6	73,9	74,2	41,1	-18,3	234,5
Kohdistamattomat varat ¹⁾						38,9
Varat yhteensä						273,4
Velat maantieteellisesti	7,5	29,0	22,9	17,2	-33,3	43,2
Kohdistamattomat velat ¹⁾						126,6
Velat yhteensä						169,7
Poistot ja arvonalentumiset	-0,8	-1,7	-2,2	-1,6		-6,2
Investoinnit	0,5	2,0	3,1	8,0		13,7
Kertaluonteiset tuotot ja kulut	0,0	-0,2	1,0	0,0		0,8

1) Kohdistamattomat varat ja velat koostuvat korollisista varoista ja veloista sekä laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

MAANTIETEELLISET SEGMENTIT

2007

Milj. EUR

	Pohjois- Amerikka	Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Muut maat	Eliminoinnit	Yhteensä
Ulkoinen liikevaihto	66,5	64,5	72,8	38,6		242,5
Sisäinen liikevaihto	0,2	31,5	19,3	24,2	-75,2	
Liikevaihto	66,7	96,0	92,1	62,9	-75,2	242,5
Ulkoinen liikevaihto kohdemaan mukaan	69,3	58,2	86,1	28,8		242,5
Liikevoitto	7,5	12,5	3,4	5,4	-0,3	28,3
Rahoitustuotot ja -kulut						-5,0
Tuloverot						-5,8
Tilikauden voitto						17,5
Varat maantieteellisesti Kohdistamattomat varat ¹⁾	61,2	68,7	64,2	35,0	-11,5	217,6
Varat yhteensä						253,7
Velat maantieteellisesti Kohdistamattomat velat ¹⁾	8,3	25,8	24,0	11,0	-25,8	43,3
Velat yhteensä						156,8
Poistot ja arvonalentumiset	0,0	-1,7	-2,2	-1,5		-5,4
Investoinnit	2,3	1,9	2,8	2,3		9,3
Kertaluonteiset tuotot ja kulut	0,9	5,0	-4,3	0,1		1,6

1) Kohdistamattomat varat ja velat koostuvat korollisista varoista ja veloista sekä laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT

2008

Milj. EUR	Uistimet	Koukut	Siimat	Kalastajan tarvikkeet	Konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet	Muut tuotteet	Eliminoinnit	Yhteensä
Liikevaihto	65,8	15,4	5,0	35,8	74,5	49,0	-2,5	243,0
Korottomat varat	106,3	14,9	12,5	33,8	49,9	24,6	-0,2	242,0
Korolliset varat								31,4
Varat yhteensä								273,4
Investoinnit	2,3	1,2	6,5	0,6	1,3	1,8		13,7

2007

Milj. EUR	Uistimet	Koukut	Siimat	Kalastajan tarvikkeet	Konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet	Muut tuotteet	Eliminoinnit	Yhteensä
Liikevaihto	73,9	16,9	6,0	37,5	63,4	47,8	-3,2	242,5
Korottomat varat	102,3	14,6	6,2	30,5	43,4	28,9	-0,2	225,6
Korolliset varat								28,1
Varat yhteensä								253,7
Investoinnit	4,3	0,6	0,2	0,7	1,3	2,2		9,3

3. YRITYSHANKINNAT JA -LUOVUTUKSET

YRITYSHANKINNAT VUONNA 2008

Rapala nosti omistuksensa murtomaasuksivalmistaja Peltonen Ski Oy:ssä 80 %:sta 90 %:iin tammikuussa, Liettuan jakeluyhtiössä 82 %:sta 100 %:iin maaliskuussa ja Thaimaan jakeluyhtiössä 80 %:sta 100 %:iin syyskuussa.

Vuonna 2008 Rapala maksoi myös viimeisen 0,2 milj. euron erän loppukaup-pahinnasta vuonna 2007 toteutuneesta Terminator-liiketoimintaostosta, viimeisen 0,1 milj. euron erän vuonna 2005 toteutuneesta Freetimen yrityskaupasta ja 0,1 milj. euron erän viime vuonna toteutuneesta Normark Innovation Inc:n vähem-mistön hankinnasta.

Hankinnoilla ei ollut vaikutusta konsernin vuoden 2008 liikevaihtoon tai tilikauden tulokseen.

MUUT HANKINNAT 2008 - SUFIX-SIIMABRÄNDIN OSTO

Heinäkuussa 2008 Rapala ja Yao I Co Ltd ("Yao I"), yksi maailman johtavista kalastussiimojen valmistajista, solmivat toimitussopimuksen kalastussiimojen toimittamisesta yksinoikeudella Rapalalle. Yao I:n kotipaikka on Changhuaissa Taiwanissa ja yhtiöllä on tehtaat Taiwanissa ja Kiinassa. Järjestelyn yhteydessä sovittiin myös, että Yao I myy Rapalalle Suffix-siimabrändinsä ja kaikki kalastus-siimaliiketoimintaansa liittyvät immateriaalioikeudet (poislukien tuotantoon liittyvät oikeudet). Suffix-brändin hinta, joka sisältää kaikki Suffix-siimaliiketoiminnan immateriaalioikeudet (lukuun ottamatta tuotantoon liittyviä immateriaalioikeuksia) oli 10 milj. Yhdysvaltain dollaria. Kauppahinta maksetaan myyjälle 7 vuoden kuluessa. Lisäksi Rapala maksoi 1,7 milj. Yhdysvaltain dollaria USA:ssa olevasta Suffix-siimavarastosta.

Milj. EUR	Liitetieto	2008		2007	
		Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Käyttöpääoma				2,7	2,7
Aineettomat hyödykkeet	13			0,7	0,1
Aineelliset hyödykkeet	12			0,1	0,1
Laskennallinen verovelka	11			-0,5	
Vähemmistöosuudet		0,1			
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo		0,1		2,9	2,9

Milj. EUR	Liitetieto	2008		2007	
Rahana maksettu kauppahinta			0,1		1,5
Maksetaan myöhemmin			0,0		0,4
Hankintoihin liittyvät kulut					0,1
Kokonaisvastike			0,2		2,1
Yrityskaupoissa hankitun nettovarallisuuden hankintamenon ylittävä osuus			0,0		-1,0
Liikearvo	13		0,0		0,2
Netto			0,0		-0,9
Rahana maksettu kauppahinta ¹⁾			0,4		2,7
Hankitun rahavarat			-		-
Rahavirtavaikutus			0,4		2,7

1) Vuonna 2008 rahana maksettu kauppahinta sisältää Terminator yrityskaupan 0,2 milj. euron viimeisen maksuerän, Freetime liiketoimintaoston viimeisen maksuerän 0,1 milj. euroa ja Normark Innovation Inc:n vähemmistön hankinnan 0,1 milj. euron erän. Vuonna 2007 rahana maksettu kauppahinta sisältää Freetimen yrityskaupan 0,8 milj. euron maksuerän ja Guigon liiketoimintaoston viimeisen maksuerän 0,2 milj. euroa.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen hankintamenomenetelmää käytäen. Sen mukaan hankintameno kohdistetaan yksilöitävissä oleville hankituille varoille sekä vastattaviksi otetuille veloille ja ehdollisille veloille hankinta-ajan-kohtana. Vuonna 2007 2,1 milj. euron kauppahinnasta 0,0 milj. euroa kohdistettiin aineellisille hyödykkeille, 0,3 milj. euroa kohdistettiin asiakassuhteille, 0,2 milj. euroa kohdistettiin immateriaalioikeuksille (tavara- ja tuotemerkit, patentit ja teknologia), 0,5 milj. euroa kohdistettiin laskennallisille verovelloille ja 0,2 milj. euroa liikearvoon (netto). Vuoden 2007 yrityskaupoissa hankitun nettovarallisuuden hankintamenon ylittävä osuus 1,0 milj. euroa on kirjattu tuloslaskelmaan.

Hankittujen immateriaalioikeuksien käypä arvo on määritetty arvioituihin diskontattuihin rojaltimaksuihin perustuen. Käyvän arvon määrittämisessä on

markkinaehtoisesti arvioitu rojaltiprosentti (normalisoitu nettorahavirta), jonka ulkopuolinen taho olisi valmis maksamaan lisenssisopimuksesta. Asiakassuhteiden käypä arvo on määritetty asiakassuhteiden arvioitujen kestoajan (keskimääräinen minimiaika) ja olemassa olevista asiakkuuksista syntyvien diskontattujen nettorahavirtojen perusteella.

Vuoden 2008 yrityshankinnoista syntyi 0,0 milj. euron liikearvo (2007: 0,2 milj. euron). Liikearvot koostuvat useista pienistä hankinnoista ja eivät ole merkittäviä, joten liikearvoja ei ole perusteltu. Syntyneet liikearvot on varmennettu arvonalentumistestauksen avulla. Tarkemmat tiedot liikearvon arvonalentumistestauksesta löytyvät liitetiedosta 13.

YRITYSHANKINNAT VUONNA 2007

Tammikuussa Rapala sai päätökseen kaupan, jolla se osti Yhdysvalloissa sijaitsevien Outdoor Innovations LLC:n ja Horizon Lures LP:n uistinliiketoiminnan. Hankittava liiketoiminta koostuu Terminator-tuotemerkillä myytävistä haaralippajigeistä ja muista uistimista. Kauppaan sisältyy lähinnä nikkeli-titaanivaijerin käytön urheilukalastuksessa mahdollistavat patentit, sekä liiketoiminnan tuotemerkit, asiakkuudet, varastot ja myyntisaamiset.

Huhtikuussa Rapala osti 10 % unkarilaisen jakeluyhtiönsä Rapala Eurohold Ltd:n ("Rapala Eurohold") osakkeista Karoly Agh vanhemmalta. Lunastuksen jälkeen Rapalan osuus tytäryhtiöstä nousi 80 %:iin.

Helmi- ja huhtikuussa Rapala maksoi myös viimeisen 0,2 milj. euron erän vuonna 2004 toteutuneesta Guigon liiketoimintaostosta ja toukokuussa loppukauppahinnan ensimmäisen erän 0,8 milj. euroa vuonna 2005 toteutuneesta Freetimen yrityskaupasta.

Nämä yrityshankinnat lisäsivät konsernin vuoden 2007 liikevaihtoa 1,5 milj. euroa ja paransivat tilikauden voittoa 0,2 milj. euroa. Vaikutus olisi sama vaikka yrityskaupat olisivat toteutuneet vuoden 2007 alussa.

OSITTAISET LUOVUTUKSET VUONNA 2007

Toukokuussa 2007 Rapala ja Shimano, yksi maailman johtavista kela- ja vapavalmistajista, sopivat jakeluyhteistyönsä vahvistamisesta Unkarissa ja Kaakkois-Euroopassa. Shimano tuli Rapala Eurohold:n omistajaksi 33,4 %:n osuudella sijoittamalla yhtiöön uutta omaa pääomaa. Rapalan omistusosuus on nyt 56,6 %. Rapala Euroholdin toimitusjohtaja Karoly Agh Jr omistaa lopun 10 %.

Lokakuussa 2007 Rapala ja Shimano sopivat jakeluyhteistyönsä vahvistamisesta Venäjällä ja Ukrainassa. Rapala ja Shimano perustivat Suomeen yhteisyrityksen, jonka osapuolet omistavat 50/50 ja jota Rapala kontrolloi. Yhteisyritys, Rapala Shimano East Europe Oy, hankki omistukseensa Rapalan aiemmin omistamat jakeluyhtiöt Venäjällä ja Ukrainassa. Järjestelyn seurauksena nämä jakeluyhtiöt ryhtyivät jakelemaan nykyisen tuotevalikoimansa lisäksi myös Shimanon keloja ja vapoja sekä muita Shimanon kalastusvälineitä. Venäjän-yhtiö jakelee myös Shimanon polkupyöränosia. Tämä järjestely, jossa myytiin myös 50 % konsernin jakeluyhtiöstä Tsekeissä, saatiin päätökseen joulukuussa.

Joulukuussa 2007 Rapala myi näiden osittaisten luovutuksien lisäksi ranskalaisen kalastusvälineiliikkeen.

Milj. EUR	2007
Luovutettu käyttöpääoma	0,1
Osuus luovutetusta liikearvosta	0,4
Osuus luovutetusta vähemmistöosuudesta	0,1
Voitto luovutuksesta	5,3
Vastikkeet yhteensä	5,9
Rahana saatu vastike	5,9

4. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Milj. EUR	2008	2007
Rapala Shimano East Europe Oy:n 50 % myynti		4,9
Ranskan toimisto- ja varastorakennusten myynti	1,4	
Vakuutuskorvaukset	0,1	0,2
Vuokratuotot	0,2	0,2
Romumyynti	0,2	0,3
Muut aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot	0,1	0,5
Julkiset avustukset	0,2	0,2
Rojaltituotot	0,1	0,0
Muut tuotot	0,8	0,5
Yhteensä	3,1	6,7

Muut tuotot, 0,8 milj. euroa (2007: 0,5 milj. euroa), koostuu useasta pienestä erästä, jotka eivät yksittäisinä erinä ole merkittäviä.

5. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Milj. EUR	2008	2007
Myynti- ja markkinointikulut	-11,3	-11,6
Rahdit	-4,9	-5,1
Maksetut vuokrat	-6,2	-5,1
Kunnossapito- ja yleiskustannukset	-5,4	-5,3
Matkakulut	-4,3	-4,5
Myyntikomissiot	-3,3	-3,7
IT ja tietoliikenne	-1,7	-1,5
Vakuutuskulut	-0,8	-0,9
Ulkoistettu logistiikka	-0,5	-0,6
Konsultointikulut	-1,2	-1,5
Tilintarkastajien palkkiot ja palvelut	-0,8	-0,7
Luottotappiot myyntisaatavista	-1,0	-0,8
Muut kulut	-6,8	-6,9
Yhteensä	-48,3	-48,3

TILINTARKASTAJIEN PALKKIOT JA PALVELUT

Milj. EUR	2008	2007
Tilintarkastuspalkkiot	-0,7	-0,6
Palkkiot veropalveluista	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,0	-0,1
Yhteensä	-0,8	-0,7

LIIEVOITTOON SISÄLTYVÄT KERTALUONTEISET TUOTOT JA KULUT

Milj. EUR	2008	2007
Rapala Shimano East Europe Oy:n 50 % myynti		4,9
Ranskan uudelleenjärjestelykustannukset	-0,1	-2,8
Irlannin uudelleenjärjestelykustannukset	0,0	-1,1
Ranskan toimisto- ja varastorakennusten myynti	1,4	
Muut aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä tytäryhtiöiden myyntivoitot ja -tappiot	0,0	0,4
Yrityskaupoissa hankitun nettovarallisuuden hankintamenon ylittävä osuus (negatiivinen goodwill)	0,0	1,0
Muut uudelleenjärjestelykustannukset	-0,3	-1,0
Muut kertaluonteiset erät	-0,2	0,1
Yhteensä	0,8	1,6

6. MATERIAALIT JA PALVELUT

Milj. EUR	2008	2007
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-116,0	-112,4
Varastojen muutos	0,2	-0,6
Ulkopuoliset palvelut	-2,7	-1,9
Yhteensä	-118,4	-114,9

7. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

Milj. EUR	2008	2007
Palkat	-47,0	-52,0
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-3,2	-3,3
Eläkekulut - etuusperusteiset järjestelyt	-0,1	0,0
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	0,0	-0,1
Osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiojärjestelyt	-0,1	-0,4
Käteisvaroina maksettavat optiojärjestelyt	0,3	-0,3
Muut henkilösivukulut	-7,4	-8,8
Yhteensä	-57,5	-65,0

Vuoden 2007 työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut sisältävät Ranskan jakelu-
liiketoimintojen keskittämisestä ja Irlannin-uistintehtaan sulkemisesta johtuvia
henkilöstökuluja 3,1 milj. euroa sekä muista uudelleenjärjestelyistä johtuvia
henkilöstökuluja 0,9 milj. euroa. Tarkemmat tiedot ylimmän johdon työsuhte-
etuuksista ja optiojärjestelyistä löytyvät liitetiedosta 28 ja 29.

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN

Henkilöä	2008	2007
Pohjois-Amerikka	115	120
Pohjoismaat	456	446
Muu Eurooppa	804	788
Muut maat	2 768	3 223
Yhteensä	4 143	4 577

8. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Milj. EUR	2008	2007
Poistot aineettomista hyödykkeistä		
Asiakassuhteet	-0,2	-0,2
Muut aineettomat hyödykkeet	-0,2	-0,3
Yrityskaupoissa hankitun nettovarallisuuden hankintameno ylittävä osuus	0,0	1,0
Poistot aineellisista hyödykkeistä		
Rakennukset ja rakennelmat	-0,9	-1,0
Koneet ja kalusto	-3,7	-3,8
Muut aineelliset hyödykkeet	-1,2	-1,1
Yhteensä	-6,2	-5,4

9. TUTKIMUS- JA KEHITYSKULUT

Tilikauden voittoon sisältyy kuluksi kirjattuja tutkimus- ja kehityskuluja 1,8 milj.
euroa vuonna 2008 (2007: 1,6 milj. euroa). Konserni ei ole aktivoinut kehitys-
kuluja.

10. RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT

Milj. EUR	2008	2007
Kurssivoitot		
Lainoista ja saamisista	2,3	0,5
Jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusveloista	3,6	3,1
Kurssitappiot		
Lainoista ja saamisista	-2,5	-2,5
Jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusveloista	-3,0	-0,3
Korko- ja muut rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	0,7	0,9
Muut rahoitustuotot	0,0	0,0
Korko- ja muut rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusveloista	-5,8	-6,6
Muut rahoituskulut	-0,2	-0,2
Yhteensä	-4,8	-5,0

Korkokulut sisältävät rahoitusleasingsopimusten korkokuluja -0,1 milj. euroa
vuonna 2008 (2007: -0,1 milj. euroa).

KIRJATTU SUORAAN OMAAN PÄÄOMAAN

Milj. EUR	2008	2007
Suojauslaskennan alaisten korkoterminien arvonmuutokset, verovaikutus huomioituna	-0,2	0,0
Voitot ja tappiot nettosijoituksien suojauksista, verovaikutus huomioituna	-2,8	0,7
Myytävissä olevien sijoitusten arvonmuutokset, verovaikutus huomioituna	-0,1	
Yhteensä	-3,1	0,7

IAS 39:n tehokkuusvaatimukset täyttävillä nettosijoituksien suojauksilla ja korko-
johdannaisilla ei ollut vuonna 2008 ja 2007 tuloslaskelmavaikutusta.

TULOSLASKELMAAN KIRJATUT VALUUTTAKURSSIVOITOT JA -TAPPIOT

Milj. EUR	2008	2007
Liikevaihtoon sisältyvät	0,0	-1,0
Ostoihin sisältyvät	-0,1	-0,2
Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät Valuuttatermiinien arvonmuutokset		
- ei suojauslaskennassa	0,1	-0,1
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyvät Korkoterminien arvonmuutokset	0,4	0,9
- ei suojauslaskennassa	0,0	
Yhteensä	0,4	-0,4

11. TULOVEROT

TULOVEROT TULOSLASKELMASSA

Milj. EUR	2008	2007
Tilikauden verot	-6,5	-7,7
Laskennalliset verot	-0,8	1,9
Yhteensä	-7,3	-5,8

TULOVEROJEN TÄSMÄYTYS

Milj. EUR	2008	2007
Verot laskettuna Suomen yhtiöverokannalla (26 %)	-6,9	-6,1
Ulkomaiden tytäryritysten poikkeavat verokannat	0,0	0,8
Vähennyskelvottomat kulut ja verovapaat tuotot	-0,3	0,5
Ulkomaiset lähdeverot		-0,2
Tuloveroihin vaikuttamattomat tappiot	-0,7	-0,5
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,4	-1,7
Edellisinä vuosina muodostettujen laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutokset	0,0	0,3
Verokantojen muutosten vaikutus laskennallisiin veroihin	0,0	0,0
Konsernin yhdistelytoimenpiteiden ja eliminointien vaikutus	0,2	1,0
Muut erät	0,0	0,0
Tuloverot tuloslaskelmassa	-7,3	-5,8

Vuoden 2007 tilikauden veroihin sekä aikaisempien vuosien veroihin sisältyi
yhteensä 1,9 milj. euron suuruinen ylimääräinen verokulu liittyen Suomen
veroviranomaisten kanssa meneillään olevaan kiistaan koskien konsernin
emoyhtiön verotusta vuosilta 2004-2007. Konserni on kirjannut veroviranomaisten
vaatiman veron täysimääräisesti, mutta on valittanut asiasta hallinto-oikeuteen
vuonna 2008.

LASKENNALLISTEN VEROJEN MUUTOS

2008		Tulos-	Oma	Muunto-	Yrityshankinnat	
Milj. EUR	1.1.	laskelma	pääoma	erot	(katso liitetieto 3)	31.12.
Vahvistetut tappiot ja verohyvitykset	2,0	0,1		0,0		2,1
Varaukset	0,2	0,1		0,0		0,2
Eläkevelvoitteet	0,2	0,0		0,0		0,2
Poistoerot	0,3	-0,2		0,0		0,2
Konsernin yhdistelytoimenpiteiden ja eliminointien vaikutus	4,5	-0,2		0,0		4,3
Muut tilapäiset erot	0,8	-0,3	0,1	-0,1		0,5
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	8,0	-0,6	0,1	-0,1		7,5
Poistoerot ja muut verottamattomat varaukset	1,8	0,0		0,0		1,9
Varastot	1,7	0,2		0,2		2,0
Hankittujen nettovarojen käyvän arvon muutokset	1,6	-0,3		0,0		1,4
Muut tilapäiset erot	0,1	0,3	0,0	-0,1		0,3
Laskennalliset verovelat yhteensä	5,3	0,2	0,0	0,2		5,6
Laskennallinen verosaaminen, netto	2,7	-0,8	0,1	-0,2		1,8
2007						
Milj. EUR	1.1.	Tulos-	Oma	Muunto-	Yrityshankinnat	31.12.
Vahvistetut tappiot ja verohyvitykset	1,5	0,5		0,0		2,0
Varaukset	0,3	-0,1		0,0		0,2
Eläkevelvoitteet	0,2	0,0				0,2
Poistoerot	0,2	0,2		0,0		0,3
Konsernin yhdistelytoimenpiteiden ja eliminointien vaikutus	3,4	1,5		-0,4		4,5
Muut tilapäiset erot	0,7	0,1		0,0		0,8
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	6,3	2,1		-0,4		8,0
Poistoerot ja muut verottamattomat varaukset	1,9	0,1		-0,2		1,8
Varastot	1,6	0,3		-0,2		1,7
Hankittujen nettovarojen käyvän arvon muutokset	1,3	-0,1		0,0	0,5	1,6
Muut tilapäiset erot	0,1	0,0				0,1
Laskennalliset verovelat yhteensä	4,9	0,3		-0,4	0,5	5,3
Laskennallinen verosaaminen, netto	1,3	1,9		0,0	-0,5	2,7

Konsernilla oli 31.12.2008 vahvistettuja tappiota 4,9 milj. euroa (2007: 4,4 milj. euroa), joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska konsernille ei todennäköisesti kerry ennen kyseisten tappioiden vanhenemista verotettavaa tuloa, jota vastaan tappiot pystyttäisiin hyödyntämään. 2,3 milj. euroa kyseisistä tappioista vanhenee vuosina 2009-2014.

Konsernissa ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa tytäryhtiöiden jakamatonta voittovaroista, koska voitonjako on konsernin päättävällällä, eikä se ole todennäköistä lähitulevaisuudessa.

Taseeseen sisältyy 1,6 milj. euroa (2007: 1,6 milj. euroa) laskennallisia vero-saamiaisia sellaisissa tytäryhtiöissä, joiden tilikauden 2008 tai 2007 tulos on ollut tappiollinen. Näiden laskennallisten verosaamisten kirjaaminen perustuu tulosenusteisiin, jotka osoittavat kyseisten laskennallisten verosaamisten realisoitumisen olevan todennäköistä.

12. AINEELLISET HYÖDYKKEET JA MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT

2008	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Milj. EUR						
Hankintameno 1.1.	1,7	15,5	46,4	9,4	0,9	73,9
Lisäykset		0,5	3,9	1,4	1,4	7,1
Vähennykset		0,0	-3,5	-0,9	-0,4	-4,8
Uudelleenryhmittelyt		0,5	0,9	-0,3	-1,1	0,0
Muuntoerot	-0,1	-0,1	0,4	0,1	0,0	0,3
Hankintameno 31.12.	1,6	16,4	48,1	9,6	0,9	76,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.		-7,4	-33,5	-4,6		-45,4
Vähennykset		0,0	2,8	1,0		3,8
Uudelleenryhmittelyt		0,1	0,0	-0,1		
Tilikauden poistot		-0,9	-3,7	-1,2		-5,8
Muuntoerot		0,0	-0,4	-0,1		-0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.		-8,2	-34,8	-4,9		-47,9
Kirjanpitoarvo 1.1.	1,7	8,1	12,9	4,8	0,9	28,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,6	8,2	13,4	4,7	0,9	28,7

2007	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Milj. EUR						
Hankintameno 1.1.	1,9	18,1	44,8	8,0	0,6	73,5
Lisäykset		0,7	2,9	2,2	1,7	7,4
Yrityshankinnat (katso liitetieto 3)			0,1	0,0		0,1
Vähennykset	0,0	-0,1	-1,0	-0,6	-0,4	-2,1
Uudelleenryhmittelyt ¹⁾		0,0	1,0	0,2	-1,0	0,2
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin	-0,2	-3,0				-3,2
Muuntoerot	0,0	-0,2	-1,3	-0,4	0,0	-2,0
Hankintameno 31.12.	1,7	15,5	46,4	9,4	0,9	73,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.		-8,7	-31,4	-3,9		-44,0
Vähennykset		0,1	0,6	0,4		1,0
Uudelleenryhmittelyt ¹⁾		0,0	0,0	-0,1		-0,1
Siirto myytävänä oleviin omaisuuseriin		2,2				2,2
Tilikauden poistot		-1,0	-3,8	-1,1		-5,9
Muuntoerot		0,1	1,0	0,2		1,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.		-7,4	-33,5	-4,6		-45,4
Kirjanpitoarvo 1.1.	1,9	9,4	13,4	4,1	0,6	29,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,7	8,1	12,9	4,8	0,9	28,4

1) Sisältää siirtoja aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden välillä 0,1 milj. euroa vuonna 2007.

Konsernin aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien koneiden ja laitteiden hankintamenojen vielä poistamatta oleva osa oli 12,3 milj. euroa 31.12.2008 (2007: 11,7 milj. euroa).

RAHOITUSLEASINGSOPIMUKSELLA VUOKRATUT AINEELLISET HYÖDYKKEET

Milj. EUR	2008		2007	
	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto
Kirjanpitoarvo 1.1.	1,2	0,1	1,3	0,2
Lisäykset		0,1		
Rahoitusleasingsopimuksella vuokratun aineellisen hyödykkeen ostot	-1,2	0,0		
Uudelleenryhmittelyt		0,0		-0,1
Tilikauden poistot	-0,1	0,0	-0,1	-0,1
Muuntoerot	0,0	0,0	0,0	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.		0,1	1,2	0,1
Kertyneet poistot 31.12.		-0,1	-0,5	-0,1
Hankintameno 31.12.		0,2	1,8	0,2

Tanskan-jakeluhytiön rakennuksen rahoitusleasingsopimuksen ostooptio käytettiin lokakuussa 2008.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT

Osana Ranskan-toimintojen yhdistämistä Saint-Marcelissa sijaitseva toimisto- ja varastorakennus ja Loudeacissa sijaitseva toimisto- ja varastorakennus myytiin vuoden 2008 aikana.

13. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

2008 Milj. EUR	Tavaramerkit	Asiakas- suhteet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4,5	2,2	43,4	5,2	55,3
Lisäykset		0,0	0,0	0,3	0,3
Sufix-tuotemerkin hankinta (katso liitetieto 3)	6,6				6,6
Vähennykset				-0,2	-0,2
Uudelleen ryhmittelyt		0,0		0,0	0,0
Muuntoerot	-0,1	-0,2	0,5	0,0	0,1
Hankintameno 31.12.	11,0	2,0	43,8	5,3	62,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-0,4	-0,4		-3,4	-4,3
Vähennykset				0,2	0,2
Tilikauden poistot		-0,2		-0,2	-0,4
Muuntoerot		0,1		0,0	0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-0,4	-0,6		-3,3	-4,4
Kirjanpitoarvo 1.1.	4,1	1,8	43,4	1,9	51,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	10,5	1,4	43,8	1,9	57,6

2007 Milj. EUR	Tavaramerkit	Asiakas- suhteet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4,3	2,0	45,4	5,8	57,5
Lisäykset	0,0			0,2	0,2
Yrityshankinnat (katso liitetieto 3)	0,3	0,3	0,2	0,0	0,8
Vähennykset			-0,4	-0,3	-0,6
Uudelleen ryhmittelyt ¹⁾				-0,2	-0,2
Muuntoerot	0,0	-0,1	-1,8	-0,4	-2,3
Hankintameno 31.12.	4,5	2,2	43,4	5,2	55,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-0,4	-0,2		-3,5	-4,2
Vähennykset				0,3	0,3
Uudelleen ryhmittelyt ¹⁾				0,1	0,1
Tilikauden poistot		-0,2		-0,3	-0,5
Muuntoerot		0,0		0,1	0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-0,4	-0,4		-3,4	-4,3
Kirjanpitoarvo 1.1.	3,9	1,8	45,4	2,3	53,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	4,1	1,8	43,4	1,9	51,1

1) Sisältää siirtoja aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden välillä 0,1 milj. euroa vuonna 2007.

Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät patenteja, lisenssejä ja atk-ohjelmistoja. Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon, vähennettynä arvonalentumistappiolla ja poistetaan tasapoistoin arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan, joka vaihtelee kolmesta kymmeneen vuoteen. Useimmista tavaramerkeistä ei tehdä poistoja, koska niillä katsotaan olevan rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Tavaramerkit on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenuon, vähennettynä arvonalentumistappiolla. Liikearvo on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenuon, vähennettynä arvonalentumistappiolla. Liikearvosta ei tehdä poistoja. Taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat tavaramerkit ja liikearvo testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

LIKEARVO JA TALOUDELLISELTA VAIKUTUSAJALTAAN RAJOITTAMATTOMAT TAVARAMERKIT LIIKETOIMINTASEGMENTEITTÄIN

2008 Milj. EUR	Uistimet	Koukut	Siimat	Kalastajan tarvikkeet	Konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet	Muut tuotteet	Yhteensä
Liikearvo	33,0	0,8	0,1	6,8	1,8	1,3	43,8
Taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat tavaramerkit	1,8	0,1	6,8	1,2	0,5	0,1	10,5

2007 Milj. EUR	Uistimet	Koukut	Siimat	Kalastajan tarvikkeet	Konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet	Muut tuotteet	Yhteensä
Liikearvo	32,2	0,8	0,1	6,9	2,1	1,3	43,4
Taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat tavaramerkit	1,9	0,1	0,2	1,2	0,6	0,1	4,1

LIKEARVON JA TALOUDELLISELTA VAIKUTUSAJALTAAN RAJOITTAMATTOMIEN TAVARAMERKKIEN ARVONALENTUMISTESTAUS

Konsernia johdetaan yhtenä kokonaisuutena eikä sitä ole organisoitu tai johdettu segmenteittäin. Suurin osa yksiköistä on toiminnassaan riippuvaisia toisistaan, eikä osalla yksiköistä ole omaa tuotanto- tai myyntitoimintaa, eivätkä ne ole siten kykeneviä toimimaan itsenäisesti. IFRS:n mukaan pienin erotettavissa oleva rahavirtaa tuottava yksikkö saa olla kuitenkin enintään niin laaja kuin yhteisön ensisijaiseen tai toissijaiseen segmenttiraportointiin perustuva segmentti. Tästä johtuen liikearvo ja taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat tavaramerkit testataan liiketoimintasegmenttitasolla.

Liikearvojen ja tavaramerkkien tasearvojen mahdollinen arvonalentuminen testataan käyttöarvon mukaisesti diskontattujen tulevaisuuden rahavirtojen avulla. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon tekemiin ja hallituksen hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Arvioidut myynti- ja tuotantomäärät on johdettu olemassa olevien tuotantotehtäiden käytöstä. Tärkeimmät arvot ja oletukset, joihin johto perustaa rahavirtaennusteet, liittyvät tuotantomääriin ja katteisiin. Diskonttokorkona käytetään painotettua pääoman kustannusta (WACC) ennen veroja, joka oli 5,0 % vuonna 2008 (2007: 6,5 %). Ennustejakson jälkeiset kassavirrat on ekstrapoloitu käyttämällä 0 %:n kasvutekijää (2007: 0 %). Suoritettujen liikearvojen ja tavaramerkkien arvonalentumistestien perusteella ei ole ollut tarvetta liikearvon arvonalennuksiin vuosina 2008 ja 2007.

Keskeiset muuttujat

Myynti – Konsernin ennustettu myynti perustuu nykyisiin ja tuleviin tuotesortimentteihin sekä jakelu- ja tuotantokapasiteetin hyödyntämiseen. Myyntiennusteen pohjana ovat lisäksi toimialan pitkän aikavälin kasvu ja konsernin strategian edelleen toteuttaminen.

Käyttökate – Konsernin ennustettu käyttökate, liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia, perustuu edellisten vuosien aikana toteutuneisiin katteisiin sekä johdon arvioihin myynnin ja myyntikatteen kehittymisestä. Käyttökateen kehittymisessä on lisäksi huomioitu yleinen kustannustason nousu.

Diskonttokorko – Diskonttokorkona käytetään painotettua pääoman kustannusta (WACC) ennen veroja. Painotettu pääoman kustannus kuvaa konsernin oman ja vieraan pääoman kokonaiskustannusta ottaen huomioon niiden erilaiset tuottovaateet.

Kasvutekijä – Käytetty kasvutekijä on johdon harkinnan mukaan konservatiivinen verrattuna konsernin toteutuneisiin kasvuprosentteihin viimeisen viiden vuoden aikana.

Herkkyyksianalyysi

Keskeisimmät liikearvon alenemistestaukseen vaikuttavat tekijät ovat ennustettu käyttökate ja diskonttokorko. Yhtiön johdon mielestä minkään keskeisen tekijän todennäköinen muutos ei johtaisi tilanteeseen, jossa kirjanpitoarvo ylittäisi kerrytettävissä olevan rahamäärän. Vaikka ennustettu käyttökate olisi 20 % alhaisempi kuin johdon ennuste tai diskonttokorko 5 prosenttiyksikköä johdon laskelmissa käyttämää korkeampi, ei se johtaisi arvonalentumistappion kirjaamiseen missään rahavirtaa tuottavassa yksikössä.

14. OSUUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

Konsernilla on 33,3 %:n omistusosuus listaamattomassa Lanimo Oü:ssä. Yhtiö valmistaa nahkatuotteita. Lanimo Oü:n kirjanpitoarvoon ei sisälly liikearvoa tai arvonalentumisia. Lanimo Oü:n tuloslaskelma- ja tasetiedot perustuvat 30.9. päättyneen tilikauden tietoihin raportointiaikataulujen erojen vuoksi. 31.12.2007 päättyneen tilikauden tiedot ovat seuraavat: varat 0,1 milj. euroa, velat 0,1 milj. euroa, liikevaihto 0,2 milj. euroa ja voitto/tappio 0,0 milj. euroa.

Milj. EUR	2008	2007
Hankintameno 1.1.	0,0	0,0
Lisäykset	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	0,0	0,0

TIEDOT LANIMO OÜ:STA

Milj. EUR	Koti- paikka	Varat	Velat	Liike- vaihto	Voitto/ tappio	Omistus- osuus, %
2008	Viro	0,1	0,1	0,2	0,0	33,3
2007	Viro	0,1	0,1	0,2	0,0	33,3

15. MYYTÄVISSÄ OLEVAT SIOITUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Kirjanpitoarvo 1.1.	0,6	0,6
Lisäykset		0,0
Käyvän arvon muutokset	-0,1	
Muuntoerot	0,0	-0,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,5	0,6

Myytäviissä olevat sijoitukset koostuvat listaamattomista osakkeista ja osuuksista, jotka on kirjattu käypään arvoon. Ne listaamattomat osakkeet, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, on kirjattu hankintamenuon vähennettyinä mahdollisilla arvonalentumisilla, joka vastaa likipitään niiden käypää arvoa. Myytäviissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset kirjataan suoraan omaan pääomaan verovaikutus huomioon ottaen. Merkittävimmät myytäviissä olevat sijoitukset ovat Kiinteistö Oy Brinkhaga, Kanavagolf Vääksey Oy, Arctic Circle Santa Claus Oy, As Oy Tahkon Eagle, BRF Morkullan and Gup Rk Rgts -kiinteistö.

16. VAIHTO-OMAISUUS

Milj. EUR	2008	2007
Aineet ja varikkeet	9,0	9,0
Keskeneräiset tuotteet	6,3	7,0
Valmiit tuotteet	85,5	70,8
Markkina-arvovaraukset	-2,4	-2,4
Yhteensä	98,4	84,3

Vuonna 2008 vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo poikkesi vaihto-omaisuuden nettorealisoitavasta 2,4 milj. euroa (2007: 2,4 milj. euroa).

17. SAAMISET

Milj. EUR	2008	2007
Pitkäaikaiset saamiset		
Korolliset		
Lainasaamiset		0,0
Korottomat		
Muut saamiset	0,2	0,1
Lyhytaikaiset saamiset		
Korolliset		
Lainasaamiset	0,0	0,0
Johdannaiset	0,3	
Muut saamiset	0,0	0,1
Korottomat		
Myyntisaamiset	44,9	47,1
Arvonlisäverosaamiset	1,4	1,4
Etukäteen maksetut vakuutusmaksut	0,2	0,2
Muut siirtosaamiset	1,7	2,4
Muut saamiset	2,3	2,8
Luottotappiot myyntisaamisista	-2,3	-1,8
Yhteensä	48,6	52,4

Lyhyestä maturiteetista johtuen lyhytaikaisten saamisten käyvän arvon katsotaan vastaavan niiden kirjanpitoarvoa.

Pitkäaikaisten lainasaamisten keskikorko oli 8,00 % vuonna 2007.

Lyhytaikaisten lainasaamisten keskikorko oli 7,98 % vuonna 2008 (2007: 5,61 %).

Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset sisältävät korkosaamiaisia ja talletuksia, joiden maturiteetti on yli kolme kuukautta.

LUOTTOTAPPIOT MYYNTISAAMISISTA

Milj. EUR	2008	2007
Luottotappiot myyntisaamisista 1.1.	1,8	1,7
Lisäykset	1,0	0,7
Vähennykset	-0,3	-0,6
Saadut suoritukset	0,0	0,0
Muuntoerot	-0,1	-0,1
Luottotappiot myyntisaamisista 31.12.	2,3	1,8

Useimmissa tapauksissa luottotappiovaraus tehdään yksilöidysti, kun on olemassa perusteltu näyttö (kuten myyntisaamisten merkittävä viivästyminen sekä epäonnistuneet perintätoimenpiteet tai asiakkaan tunnetuista talousvaikeuksista johtuva korkeampi todennäköisyys maksukyvyttömyydelle), ettei kaikkia saamiaisia saada alkuperäisin ehdoin. Muista saamisista ei ole kirjattu luottotappioita.

18. RAHAVARAT

Milj. EUR	2008	2007
Käteinen raha ja pankkitilit	28,7	21,7
Pankkitalletukset	1,9	5,7
Yhteensä	30,6	27,3

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Pankeista saadut tililuotot sisältyvät taseen lyhytaikaisiin korollisiin lainoihin.

Rahavarojen käypä arvo ei poikkea oleellisesti tasearvosta.

19. OSAKKEENOMISTAJILLE KUULUVA OMA PÄÄOMA

Milj. EUR	2008	2007
Osakepääoma 1.1.	3,6	3,5
Sunnattu anti		0,1
Optioilla merkityt osakkeet		0,0
Osakepääoma 31.12.	3,6	3,6
Ylikurssirahasto 1.1.	16,7	16,7
Optioilla merkityt osakkeet		0,0
Ylikurssirahasto 31.12.	16,7	16,7
Arvonmuutosrahasto 1.1.	0,0	0,1
Voitot ja tappiot rahavirran suojauksista, verovaikutus huomioituna	-0,2	0,0
Myytävässä olevien sijoitusten arvonmuutokset, verovaikutus huomioituna	-0,1	
Arvonmuutosrahasto 31.12.	-0,3	0,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	4,9	
Sunnattu anti		4,9
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	4,9	4,9
Omat osakkeet 1.1.		
Omien osakkeiden hankinta	-0,9	
Omat osakkeet 31.12.	-0,9	
Vapaa pääoma 1.1.	70,9	60,5
Muuntoerot	-1,2	-3,4
Voitot ja tappiot nettosijoituksien suojauksista, verovaikutus huomioituna	-2,8	0,7
Maksetut osingot	-6,9	-4,6
Osakeoptio-ohjelma	0,1	0,4
Muut muutokset	0,0	0,0
Tilikauden voitto	17,7	17,3
Vapaa pääoma 31.12.	77,7	70,9

Niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista on päätetty vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikana, optioihin perustuvista osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu (mahdollisilla transaktiokuluilla oikaistuna) osakepääomaan (nimellisarvo) ja ylikurssirahastoon. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan. Uuden osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaantulon jälkeen (1.9.2006) päätettyjen optio-ohjelmien perusteella tehdyistä osakemerkinnöistä saadut maksut merkitään kokonaisuudessaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Konsernilla ei ole uuden osakeyhtiölain voimaantulon jälkeen päätettyjä optiojärjestelyjä.

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet kurssierot ja kurssierot sellaisista monetaarisista eristä, jotka ovat osa nettosijoitusta ulkomaiseen yksikköön. Myös ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyvät käyvän arvon muutokset sisältyvät muuntoeroihin, silloin kun suojauslaskennan edellytykset täyttyvät. Arvonmuutosrahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojaukseen käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset. Konsernin hankkimat omat osakkeet niihin suoraan liittyvine menoineen kirjataan konsernitalinpäätöksessä oman pääoman vähennykseksi.

OSINGOT

Tarkemmat tiedot osingoista löytyvät liitetiedosta 31.

OSAKKEET JA OSAKEPÄÄOMA

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma 31.12.2008 oli 3,6 milj. euroa ja osakemäärä 39 468 449 (2007: 39 468 449). Osakkeen kirjanpidoollinen vasta-arvo on 0,09 euroa. Jokainen osake molemmista osakesarjoista oikeuttaa yhteen ääneen.

24.10.2008 asti osakkeet jakautuivat kahteen osakesarjaan: 38 578 769 kpl vanhoja osakkeita (kaupankäyntitunnus RAP1V) ja 889 680 kpl uusia rajoitettuja osakkeita (RAP1VN0107). Osakelajit yhdistettiin 24.10.2008, kun niiden välinen osinko-oikeutta koskeva ero poistui. Uudet rajoitetut osakkeet eivät tuottaneet oikeutta osinkoon tilikaudelta 2007 ja niitä koski 12 kuukauden luovutusrajoitus.

OMAT OSAKKEET

Hallitus päätti kokouksessaan 23.4.2008 yhtiökokouksen 3.4.2008 antaman valtuutuksen perusteella aloittaa omien osakkeiden hankinnan. 31.12.2008 Rapalan hallussa oli 212 665 kappaletta omia osakkeita. Omien osakkeiden osuus yhtiön kaikkien osakkeiden lukumäärästä ja äänimäärästä oli 0,5 %. Takaisin ostettujen osakkeiden keskihinta oli 4,01 euroa.

OSAKEPÄÄOMAN MUUTOKSET VUONNA 2008

Osakepääomassa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2008.

HALLITUKSEN VALTUUTUKSET

Huhtikuussa 2007 pidetyn yhtiökokouksen antaman valtuutuksen mukaisesti hallitus voi päättää osakkeiden antamisesta osakeannilla tai antamalla optioita tai osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia yhdessä tai useammassa erässä. Annettavien uusien osakkeiden määrä, mukaan lukien optioiden tai erityisten oikeuksien perusteella saatavat osakkeet, voi olla enintään 10 000 000 osaketta. Tämä valtuutus sisältää hallitukselle oikeuden määrätä kaikista osakeannin sekä optioiden ja osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisen ehdoista, mukaan lukien oikeuden osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta poikkeamiseen. Tämä valtuutus on voimassa viisi vuotta yhtiökokouksen päätöksestä lukien. Hallitus on myös valtuutettu päättämään enintään 2 000 000 oman osakkeen hankkimisesta yhtiön vapaaseen pääomaan kuuluvilla varoilla. Osakemäärä on alle 10 % yhtiön kaikista osakkeista. Osakkeet hankitaan NASDAQ OMX Helsingin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä hankintahetken markkinahintaan. Osakkeet hankitaan ja maksetaan NASDAQ OMX Helsingin sääntöjen ja kulloinkin soveltuvien osakekaupan maksuaikaa ja muita maksuehtoja koskevien sääntöjen mukaisesti. Tämä valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Tarkemmat tiedot osakeperusteisista maksuista löytyvät liitetiedosta 29.

20. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA JOHTUVAT VELVOITTEET

Konsernilla on pääosin maksupohjaisia eläkejärjestelyitä. Konsernissa on etuuspuhjoisia eläkejärjestelyitä ainoastaan Ranskassa, Kanadassa ja Ruotsissa. Ranskan eläkejärjestelyissä eläke-etuuden suuruus eläkkeelle jäämishetkellä määritetään palkan ja työssäoloausten perusteella. Ranskan vastuut ovat rahastoimattomia. Kanadan tytäryhtiön toimitusjohtajan lisäeläkejärjestely on rahastoitu etuuspuhjoainen järjestely. Eläkejärjestelyistä Alectassa vakuutetut ITP-järjestelyt Ruotsissa ovat luonteeltaan etuuspuhjoaisia usean työnantajan järjestelyjä. Näiden osalta ei ole ollut mahdollista saada riittäviä tietoja vastuiden ja varojen jakamiseksi työnantajittain ja tämän johdosta järjestelyt on tilinpäätöksessä käsitelty maksupohjaisina. Ruotsissa olevat eläkejärjestelyt eivät ole konsernin kannalta merkittäviä. Konsernissa ei ole vastuita muista työsuhteen päättämisen jälkeisistä etuuksista. Konsernin kotimaisten yhtiöiden henkilöstön eläketurva on järjestetty TYEL-vakuutuksella eläkevakuutusyhtiössä.

KULUT TULOSLASKELMASSA

Milj. EUR	2008	2007
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	-0,1	-0,2
Korkomenot	0,0	0,0
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	0,0	0,0
Järjestelyn supistamisen tai velvoitteen täyttämisen vaikutukset	0,0	0,2
Yhteensä	-0,1	-0,1

VELVOITTEET TASEESSA

Milj. EUR	2008	2007
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	0,1	0,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-0,1	-0,1
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	0,7	0,7
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	0,0	0,1
Kirjaamattomat takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot		0,0
Nettomääräinen velka	0,8	0,7

TASEEN TÄSMÄYTYS

Milj. EUR	2008	2007
Velvoitteet 1.1.	0,7	0,7
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	0,1	0,2
Korkomenot	0,0	0,0
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	0,0	0,0
Järjestelyn supistamisen tai velvoitteen täyttämisen vaikutukset	0,0	-0,2
Maksetut kannatusmaksut	0,0	0,0
Velvoitteet 31.12.	0,8	0,7

JÄRJESTELYYN KUULUVIEN VAROJEN MUUTOS

Milj. EUR	2008	2007
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1.	0,1	
Maksusuoritukset järjestelyihin	0,0	0,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	0,0	0,0
Eläkevelvoitteet 31.12.	0,1	0,1

Järjestelyyn kuuluvat varat koostuvat rahavaroista.

OLETTAMUKSET

%	2008		2007	
	Kanada	Ranska	Kanada	Ranska
Diskonnttokorko	5,3	6,0		
Palkkatason nousu	0,0	2,5		
Vuotuinen inflaatio	2,5	2,0		
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	6,0			

%	2007		2007	
	Kanada	Ranska	Kanada	Ranska
Diskonnttokorko	5,3	5,5		
Palkkatason nousu	4,0	2,5		
Vuotuinen inflaatio	2,5	2,0		
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	6,0			

MÄÄRÄT TILIKAUDELTA JA NELJÄLTÄ EDELLISELTÄ TILIKAUDELTA

Milj. EUR	2008	2007	2006	2005	2004
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	0,1	0,1			
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-0,1	-0,1			
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	0,7	0,7	0,9	0,8	0,8
Kokemukseen perustuvat tarkistukset järjestelyn velkoihin	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0

Konserni ennakoii, että maksuja etuusperustaisiin eläkejärjestelyihin ei suoriteta vuonna 2009.

21. VARAUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Uudelleenjärjestelyvaraukset		
Varaukset 1.1.	3,2	
Lisäykset		3,6
Käytetyt varaukset	-3,2	-0,4
Muuntoerot	0,1	
Varaukset 31.12.		3,2
Takuuvaraukset		
Varaukset 1.1.	0,1	0,1
Käyttämättömien varausten peruutukset	0,0	
Varaukset 31.12.	0,0	0,1
Muut varaukset		
Varaukset 1.1.	0,1	1,9
Lisäykset	0,1	0,0
Käytetyt varaukset	-0,1	-1,8
Uudelleen ryhmitellyt ¹⁾		-0,1
Muuntoerot		0,0
Varaukset 31.12.	0,1	0,1
Pitkäaikaiset	0,0	0,1
Lyhytaikaiset	0,1	3,2
Varaukset yhteensä	0,2	3,3

¹⁾ Sisältää siirtoja varauksien ja siirtovelkojen välillä 0,1 milj. euroa vuonna 2007.

Muut varaukset koostuvat erilaisista varauksista, jotka eivät yksittäisinä erinä ole merkittäviä. Muiden varauksien odotetaan realisoituvan 12 kuukauden sisällä.

UUELLEENJÄRJESTELYVARAUKSET

Vuoden 2007 viimeisellä vuosineljänneksellä konserni kirjasi 2,5 milj. euron uudelleenjärjestelyvarauksen Ranskan liiketoimintojen keskittämiseen samoihin toimitiloihin Morvillarsiin liittyen. Yhdistämiseen liittyvä kuluvaraus kirjattiin, kun neuvottelut henkilöstön ja työntekijäjärjestöjen kanssa oli saatu päätökseen. Jakeluyhtiö Ragotin siirto saatiin päätökseen vuoden 2007 aikana. Jakeluyhtiö Waterqueenin ja siimatoimittaja Tortuen muutto Morvillarsiin toteutettiin vuoden 2008 kolmannen kvartaalin aikana. Yhdistämishankkeen viimeinen askel, koukku-jakelija VMC Europan muutto toteutuu vuoden 2009 kesällä.

Vuoden 2007 neljännellä kvartaalilla kirjattiin myös Irlannin-uistintehaan sulkemisesta aiheutuvia kustannuksia vastaava 1,1 milj. euron uudelleenjärjestelyvaraus. Tehtaan sulkeminen oli osa konsernin eurooppalaisen uistintuotannon kehittämistä ja uudelleenjärjestelyä. Irlannin-tehtaan toiminta loppui huhtikuussa 2008.

22. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA JA JOHDANNAISSOPIMUKSET

Konsernin rahoitusriskien hallinnan ensisijainen tavoite on vähentää rahoitusmarkkinoiden hintavaihteluiden ja muiden epävarmuustekijöiden vaikutusta konsernin tulokseen, kassavirtaan ja taseeseen sekä ylläpitää riittävää maksuvalmiutta. Konsernin hallitus on hyväksynyt konsernin riskienhallinnan periaatteet ja konsernin toimitusjohtaja vastaa yhdessä konsernin talousjohton kanssa rahoitusriskien hallinnan kehittämisestä ja toteuttamisesta.

Konserni jatkoi vuoden 2008 aikana riskienhallintaprosessiensa kehittämistä. Konsernijohdon riskienhallintaorganisaatio, joka koostuu konsernin talous- ja rahoitusjohtajasta (CFO), rahoitusjohtajasta ja riskienhallintajohtajasta, seuraa rahoitusriskejä jatkuvasti ja tekee tarvittavia päätöksiä konsernin rahoitusriskiposition hallitsemiseksi.

Rahoitusriskien jatkuvan seurannan ja hallinnan merkitys on korostunut vuoden 2008 aikana, jolloin maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden globaalit ongelmat ovat aiheuttaneet merkittäviä muutoksia esimerkiksi valuuttakursseissa ja koroissa sekä nostaneet esiin kysymyksiä liittyen esimerkiksi vastapuolen maksuvalmiuteen ja rahoituksen saatavuuteen yritystodistusmarkkinoilta.

Rahoitusriskit jaetaan markkina-, luotto- ja maksukyvyttömyys sekä likviditeettiriskeihin. Liitetiedossa käsitellään myös konsernin pääomarakenteen hallintaa.

MARKKINARISKIT

Konsernin markkinariskit aiheutuvat pääasiassa valuuttakurssi- ja korkovaihteluista. Näillä muutoksilla voi olla huomattava vaikutus konsernin tulokseen, kassavirtaan ja taseeseen. Konserni on myös altis tiettyjen hyödykemarkkinoilla hinnoiteltujen raaka-aineiden, lähinnä metallien, hinnanvaihteluille.

1. Valuuttariski

Suuri osa konsernin myynnistä on euroissa ja Yhdysvaltain dollareissa. Myös huomattava osa kuluista on euroissa, Yhdysvaltain dollareissa sekä Hong Kongin

dollareissa ja Kiinan renminbeissä, joista etenkin Hong Kongin dollarin kurssi seuraa läheisesti Yhdysvaltain dollarin kurssia. Konsernin riskienhallintaorganisaatio seuraa säännöllisesti konsernin ulkomaanvaluuttamääraisten myyntien ja kulujen suhdetta kuten myös avainvaluuttojen kehitystä. Eri valuuttamääraisten tuottojen ja kulujen välillä on melko hyvä tasapaino, minkä seurauksena luonnollinen suojaus on melko tehokas. Tämä on myös vaikuttanut konsernin päätökseen olla suojaamatta kaikkia transaktioita ja avoimia positiota.

Konserni käyttää valuuttajohdannaisia vähentääkseen valuuttakurssimuutosten negatiivisia vaikutuksia myyntiin ja ostoihin sekä ennustettuihin kassavirtoihin ja yhtiön sitoumuksiin. Valuuttajohdannaiset ovat pääosin lyhytaikaisia ja niiden tarkoituksena on suojata osaa seuraavan kauden valuuttamääraisistä myyneistä tai ostoista. Käytetyt instrumentit voivat olla termiinisopimuksia, optiosopimuksia tai yhdistelmäinstrumentteja. Liiketoimintayksiköt tekevät suurimman osan valuuttasuojauksestaan konsernin emoyhtiötä vastaan. Konsernin riskienhallintaorganisaatio seuraa konsernin kokonaisriskipositiota ja tekee ulkoisia johdannaisia hallituksen ja toimitusjohtajan linjausten mukaisesti.

Konserni ei sovelle IAS 39 -standardia (suojauslaskenta) myyntien ja ostojen suojaamiseksi otettuihin valuuttajohdannaisiin. Johdannaisten käytön tarkoituksena on vähentää markkinahintojen muutoksen negatiivista vaikutusta nettotulokseen sekä liiketoiminnan ja rahoituksen kassavirtoihin. Kaikki johdannaiset arvostetaan käypään arvoon kaupantekopäivänä ja uudelleen arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Suojauksen kohteena oleva ulkomaanvaluuttamääraisen transaktio toteutuu kuitenkin vasta myöhemmän ajankohtana. Kun IAS 39 -standardia (suojauslaskenta) ei sovelleta, johdannaiset aiheuttavat ajoituseroja konsernin kurssivoittojen/-tappioiden ja myyntien/ostojen välille.

Tilinpäätöspäivänä konsernin käyttämät valuuttajohdannaiset olivat lyhytaikaisia tavallisia ja muokattuja valuuttatermiinejä, joihin ei sovelleta IAS 39 -standardia. Tavallisten valuuttatermiinien käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevaisuuden nimellismääräiset kassavirrat soveltuvilla koroilla ja muuntamalla diskonttatut kassavirrat spot-kursseilla perusvaluutan määräisiksi. Muokattujen valuuttatermiinien käypä arvo saadaan pankilta. Kaikki valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Vuonna 2008 valuutta-

johdannaisilla oli 0,1 milj. euron (2007: -0,1 milj. euroa) tulosvaikutus. Valuuttajohdannaisten käyvät arvot on esitetty osiossa 4. Johdannaiset.

Koska konsernilla on ulkomaanvaluuttamääraisiä myyntejä sekä ostoja ja toimintoja useassa maassa, konsernilla on ulkomaanvaluuttamääraisiä saamia ja velkoja. Nämä arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja tämän seurauksena ne ovat alttiita valuuttakurssimuutoksille. Riippuen siitä, liittykö valuuttamääräinen saaminen tai velka myynteihin ja ostoihin tai rahoituseriin, valuuttakurssivoitot/-tappiot kirjataan tuloslaskelmaan joko liikevoiton ylä- tai alapuolelle.

Konsernin riskienhallintaorganisaatio seuraa säännöllisesti ulkomaanvaluuttamääraisten saamien ja velkojen suhdetta ja kasvattaa tai vähentää suojausta, jos se on tarpeellista ja taloudellisesti mahdollista toteuttaa.

Konsernin ulkoiset velat ovat useassa vieraassa valuutassa ja konserni pyrkii osittain suojaamaan näillä veloilla samoissa valuutoissa olevia lainasaamia ja myyntisaamia sekä nettotulosta. Näiden erien valuuttakurssivaikutukset eivät kuitenkaan aina kohtaa samassa osassa tuloslaskelmaa. Suojauksen tarkoituksena on kuitenkin vähentää kurssivaihteluiden vaikutusta konsernin nettotulokseen ja omaan pääomaan.

Konsernilla on nettosijoituksia tytäryhtiöihin, joiden oma pääoma on vieraassa valuutassa ja siksi altis valuuttakurssimuutoksille muunnettaessa niitä euroiksi. Vuonna 2008 konserni jatkoi nettosijoituksiensa osittaista suojaamista USD-, AUD-, JPY- ja NOK valuutteisissa tytäryhtiöissään käyttämällä tähän tarkoitukseen vastaavassa valuutassa olevia lainoja. Suojaussuhteet käsitellään IAS 39 -standardin mukaisesti ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen tehokkaana suojauksena, mikä tarkoittaa, että valuuttakurssivaikutuksen tehokas osa kirjataan suoraan omaan pääomaan. Konsernin tytäryhtiöiden ei-euromääräisen oman pääoman kokonaismäärä oli 86,2 miljoonaa euroa 31.12.2008 (2007: 71,8 milj. euroa), josta 7,6 % oli 31.12. mukana nettosijoitusten suojauksessa. Jos valuujoja, jotka ovat ERM II:n mukaisesti sidoksissa euroon (DKK, EEK, LTL ja LVL), ei oteta huomioon, suojausaste oli 9,6 %.

Konsernin riskienhallintaorganisaatio seuraa säännöllisesti ulkomaisten nettosijoitusten määrää ja päättää nettosijoitusten suojaustoimenpiteistä.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden nettoinvestointien suojaukset

	2008				2007					
	Nettoinvestointi yhteensä (Milj. valuutta)	Suojauksessa käytetyt lainat (Milj. valuutta)	Nettoinvestointi yhteensä (Milj. EUR)	Suojauksessa käytetyt lainat (Milj. EUR)	Kirjattu oman pääoman muuntoeroihin (Milj. EUR)	Nettoinvestointi yhteensä (Milj. valuutta)	Suojauksessa käytetyt lainat (Milj. valuutta)	Nettoinvestointi yhteensä (Milj. EUR)	Suojauksessa käytetyt lainat (Milj. EUR)	Kirjattu oman pääoman muuntoeroihin (Milj. EUR)
Ei-euro valuutat										
USD	31,6	6,0	22,7	4,3	19,0	-3,7	29,7	3,0	20,2	2,0
AUD	5,5	2,0	2,7	1,0	36,3	0,1	4,8	3,0	2,9	1,8
NOK	15,2	6,0	1,6	0,6	39,4	0,3	15,2	16,0	1,9	2,0
JPY	108,3	75,0	0,9	0,6	69,2	-0,1	91,5	75,0	0,6	0,5
Muut			58,3			0,0			46,2	0,0
Yhteensä			86,2	6,5	7,6	-3,5			71,8	6,3
										8,8
										0,7

Altistuminen transaktioiden valuuttakurssiriskille

Valuuttakurssiriski yhtiössä, joiden raportointivaluutta poikkeaa analysoitavasta valuutasta. Muiden valuuttojen vaikutus on pienempi. Tase-erät sisältävät sekä konsernin ulkoiset että sisäiset erät. Tuloslaskelman erät eivät sisällä konsernin sisäisiä transaktoita siltä osin kuin raportoitava valuutta on molemmille osapuolille vieras eikä transaktio näin ollen altista konsernia valuuttakurssiriskille.

Mili. EUR	2008			2007		
	USD	CNY	EUR	USD	CNY	EUR
Valuuttamääräiset myyntisaamiset 31.12.	7,6	0,1	0,5	9,0	0,1	0,3
Valuuttamääräiset ostovelat 31.12.	-14,6	-2,1	-2,7	-9,8	-4,5	-3,9
Valuuttamääräiset lainasaamiset 31.12.	11,5	0,7	0,6	13,5		
Valuuttamääräiset lainat 31.12. ¹⁾	-33,4		-6,5	-31,4		-3,3
Valuuttamääräiset rahavarat 31.12.	8,3	0,4	2,9	6,8	0,3	1,8
Nettoriski taseessa 31.12.	-20,5	-0,9	-5,2	-12,0	-4,1	-5,1
Toteutunut valuuttamääräinen myynti 1.1.-31.12.	42,3		0,4	46,7		0,5
Toteutuneet valuuttamääräiset kulut 1.1.-31.12.	-49,4	-17,0	-12,8	-41,7	-19,3	-14,6
Nettoriski tuloslaskelmassa 1.1.-31.12.	-7,1	-17,0	-12,4	5,0	-19,3	-14,0
Valuuttatermiinit 31.12. ²⁾	7,2			7,3		
Nettoriski	-20,5	-17,9	-17,6	0,3	-23,4	-19,1

1) Ei sisällä ulkomaisten tytäryhtiöiden nettoinvestointien suojauksessa käytettyjä lainoja.

2) Valuuttatermiineillä on suojattu osa valuuttamääräisistä ostoista.

Herkkyyshanalyysi

USD:n, HKD:n, CNY:n, AUD:n, NOK:n, CAD:n, SEK:n ja RUB:n 10 % heikentymisen (suhteessa euroon) vaikutus euroissa perustuen seuraaviin oletuksiin ja tekijöihin:

- Herkkyyshanalyysi perustuu yksittäisen analysoitavan valuutan arvonmuutoksen vaikutukseen olettaen muiden tekijöiden (ml. muiden valuuttojen arvot) pysyvän muuttumattomina.
- Muutos lasketaan suhteessa tilinpäätöspäivänä vallinneisiin tuloslaskelma- ja tasekursseihin.
- Analyysi sisältää analysoitavassa valuutassa 1.1.-31.12. tehtyjen tuloslaskelmatransaktioiden vaikutuksen yhtiössä, joiden raportointivaluutta poikkeaa analysoitavasta valuutasta (ns. transaktiovaikutus), sekä yhtiössä joiden tuloslaskelman raportointivaluutta vastaa analysoitavaa valuuttaa (ns. translaatiovaikutus). Analyysissä on huomioitu 31.12. voimassa olleet valuuttasuojaukset. Tuloslaskelmatransaktioiden analyysissä konsernin sisäiset analysoitavassa valuutassa tapahtuvat transaktiot netottuvat pois.
- Herkkyyshanalyysi pitää sisällään taseeseen 31.12. merkittyjen merkittävempien valuuttamääräisten rahoitusvarojen- ja velkojen arvostamisen vaikutuksen yhtiössä, joiden raportointivaluutta poikkeaa analysoitavasta valuutasta. Tase-erät sisältävät sekä konsernin sisäiset että ulkoiset erät.
- Herkkyyshanalyysi pitää sisällään analysoitavassa valuutassa raportoitavien tytäryhtiöiden 31.12. oman pääoman translaation vaikutuksen, ottaen huomioon 31.12. voimassa olleet nettoinvestointien suojaukset.
- Analyysin verovaikutus on laskettu koko konsernin efektiivisen veroasteen mukaisesti. Oman pääoman muuntoeroista ei lasketa verovaikutusta.
- Vertailutietoja on tarkennettu ottamalla huomioon verojen sekä rahavarojen vaikutus.
- Muiden valuuttojen keskimääräinen vaikutus on pienempi kun tässä analysoitavissa valuutoissa.

Mili. EUR	2008								2007							
	USD	HKD	CNY	AUD	NOK	CAD	SEK	RUB	USD	HKD	CNY	AUD	NOK	CAD	SEK	RUB
Liikevoitto	0,6	0,7	1,9	-0,5	-0,7	-0,7	-0,5	-1,9	-2,2	0,9	2,4	-0,5	-0,5	-0,8	-0,5	-0,8
Tilikauden voitto (verovaikutus huomioituna)	1,5	0,6	1,3	-0,4	-0,5	-0,5	-0,4	-1,3	-0,5	0,7	1,8	-0,4	-0,4	-0,6	-0,6	-0,6
Oma pääoma (verovaikutus huomioituna) ³⁾	-2,0	-1,7	0,0	-0,2	-0,1	-0,9	-0,3	-0,5	-1,6	-1,1	0,0	-0,1	0,0	-0,8	-0,3	0,0

3) Ei sisällä vaikutusta tilikauden voittoon.

10 %:n vahvistumisella olisi sama, mutta vastakkainen vaikutus lukuun ottamatta USD:a, jonka 10 % vahvistumisella olisi käytetyistä suojausinstrumenteista johtuen 0,3 milj. euroa suurempi käänteinen vaikutus liikevoittoon ja tilikauden voittoon kuin yllä on esitetty.

2. Korkoriski

Konsernilla on ulkoisia korollisia lainoja, joissa korko on muuttuva ja kytketty markkinakorkoihin. Näin ollen konserni on altistunut muutoksille markkinakoroissa.

Milj. EUR	2008		2007	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Kiinteäkorkoiset lainat rahoituslaitoksilta	0,1	0,2	0,3	0,1
Kiinteäkorkoinen eläkelaina	4,0	1,0		
Vaihtuvakorkoiset lainat rahoituslaitoksilta	38,3	72,7	48,0	42,5
Vaihtuvakorkoinen yritystodistusohjelma		4,0		15,0

Konsernin lainat ovat pääosin euroissa ja Yhdysvaltain dollareissa, jotka muodostavat merkittävän osan koko korkoriskistä. Konsernin lainat hoidetaan lähes täysin konsernin emoyhtiön kautta, joka täten hallitsee konsernin kokonaiskorkoriskiä. Konsernin korkoasemaa seurataan kassavirtariskinä ja käyvän arvon riskinä. Konsernin riskienhallintaorganisaatio analysoi säännöllisesti konsernin korkoriskiasemaa ja sopii tarvittavista toimenpiteistä. Näitä toimenpiteitä voivat olla vieraan pääoman valuuttajakauman muuttaminen, valinta eri lainarahoituslähteiden välillä, koronmääräytymisjakson muuttaminen sekä korkoriskin hallintaan pyrkivien johdannaisopimusten tekeminen. Konsernilla ei ole vakiintunutta käytäntöä siitä, miten koronmääräytymisjaksot hajautetaan, vaan tämä päätetään vallitseviin markkinaolosuhteisiin pohjautuen.

Suurimmalla osalla konsernin korollisista veloista koronmääräytymisjakso on alle yhden vuoden. 19,3 milj. euroa konsernin lainoista on sidottu vähintään 12 kuukauden koronmääräytymisjaksoon. Tällä pyritään korkoriskin hajauttamiseen ja alhaisempien korkotasojen hyödyntämiseen. Vuonna 2008 korkoriskiä hajautettiin ottamalla eläkelaina, jonka korko on sidottu viideksi vuodeksi.

Korkoriskiä voidaan hallita myös käyttämällä koronvaihtosopimuksia, joissa konserni maksaa kiinteää korkoa ja vastaanottaa vaihtuvaa korkoa. Konsernilla on 31.12. voimassa kaksi koronvaihtosopimusta, joista toinen täyttää IAS 39:n mukaisen rahavirran suojauksen ehdot. Korkojohdannaisten markkinahintaa perustuva käypä arvo saadaan pankilta. Korkojohdannaisilla oli vuonna 2008 0,0 milj. euron tuloslaskelmavaikutus (2007: -) ja -0,3 milj. euron vaikutus omaan pääomaan (2007: -0,0 milj. euroa). Korkojohdannaisten käyvät arvot löytyvät kohdasta 4. Johdannaiset.

Herkkyyshanalyysi

Vaihtuvakorkoisten velkojen ja koronvaihtosopimuksien vaikutus tilikauden voittoon ja omaan pääomaan, jos korko nousee yhden prosenttiyksikön. Herkkyyshanalyysi perustuu seuraaviin oletuksiin ja tekijöihin:

- Muiden muuttujien, erityisesti valuuttakurssien, oletetaan pysyvän muuttumattomina.
- Herkkyyshanalyysi tehdään suhteessa 31.12. sovelletuihin korkoihin.
- Herkkyyshanalyysi pitää sisällään 31.12 voimassa olleet vaihtuvakorkoiset velat sekä koronvaihtosopimukset.
- Herkkyyshanalyysin verovaikutus on laskettu konsernin keskimääräisen efektiivisen veroasteen mukaisesti. Myös vertailutietoja on tarkennettu ottamalla huomioon verojen vaikutus.

Milj. EUR	2008		2007	
	Tilikauden voitto (verovaikutus huomioituna)	Oma pääoma (verovaikutus huomioituna) ⁴⁾	Tilikauden voitto (verovaikutus huomioituna)	Oma pääoma (verovaikutus huomioituna) ⁴⁾
Vaihtuvakorkoiset lainat rahoituslaitoksilta	-0,8	0,1	-0,7	0,2
Vaihtuvakorkoinen yritystodistusohjelma	0,0		-0,1	

4) Ei sisällä vaikutusta tilikauden voittoon.

3. Muut markkinariskit

Konserni ostaa joitakin raaka-aineita, joiden hinta määräytyy säädellyillä markkinoilla. Näihin kuuluvat hyödykemetallit kuten kupari, sinkki ja lyijy. Näiden ostojen arvo on yhä melko alhainen ja toimenpiteet, joilla hintariskiä hallitaan, tehdään paikallisesti kussakin tuotantoyksikössä. Konsernin riskienhallintaorganisaatio seuraa myös näiden raaka-aineiden hintakehitystä. Tällä hetkellä raaka-aineiden hintoja ei suojata johdannaisinstrumentein, mutta tätä mahdollisuutta on tutkittu vuoden 2008 aikana.

Konserni ei omista sellaisia julkisesti noteerattuja osakkeita tai arvopapereita, jotka olisivat alttiina markkinariskeille. Konsernin myytävissä olevat sijoitukset eivät ole merkittäviä ja koostuvat sijoituksista kiinteistöihin sekä muista listaamattomista osakkeista, joille ei ole saatavilla selkeää markkinahintaa.

4. Johdannaiset

Milj. EUR	2008			2007		
	Valuutta- termiinit	Koronvaihto- sopimukset	Yhteensä	Valuutta- termiinit	Koronvaihto- sopimukset	Yhteensä
Nimellisarvo	7,2	14,1	21,3	7,9	12,9	20,8
Positiiviset käyvät arvot	0,3	0,0	0,3			
Negatiiviset käyvät arvot		0,4	0,4	0,1	0,0	0,2
Käyvät nettoarvot	0,3	-0,4	-0,1	-0,1	0,0	-0,2

Valuuttatermiinit erääntyvät seuraavan 12 kuukauden aikana. Koronvaihtosopimusten, jotka päättyvät vuonna 2010, nettorahavirrat erääntyvät 31.12. vallinneiden korkojen mukaisesti laskettuna seuraavasti: -0,2 milj. euroa vuonna 2009 ja -0,1 milj. euroa vuonna 2010.

LIKVIDITEETTIRISKI

Konsernin kassavirran kausiluontoisuus on yleensä melko ennustettavissa ja konsernin talousjohto seuraa konsernin maksuvalmiutta konsernitiilijärjestelmän ja kuukausittaisen rahavirta- ja likviditeettiraportoinnin avulla.

Konsernin talousjohto hankkii pääosan konsernin korollisesta vieraasta pääomasta keskitetysti. Likviditeetti- ja jälleerahoitusriskejä pyritään vähentämään lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman ja riittävien rahoitusreservien avulla. Vuodesta 2007 lähtien konsernin kassanhallinnan joustavuutta on lisätty 25 miljoonan euron kotimaisella yrittödistusohjelmalla, jota yhdessä konsernin luottolimiittien kanssa käytetään tasapainottamaan konsernin kassavirran kausiluonteisuutta. Konsernin talous- ja rahoitusjohtaja (CFO) ja rahoitusjohtaja päättävät liikkeeseen laskettavien yrittödistusten määrän ja erääntymisajankohdan pohjautuen ennustettuihin kassavirtoihin, yrittödistusmarkkinoiden tilanteeseen ja vallitseviin korkoihin. Yrittödistusten uusiminen niiden erääntyessä muodostaa likviditeettiriskin, jota hallitaan pitämällä riittävästi muita likviditeettireservejä eräpäivinä.

Vuonna 2008 vallinnut rahoitusmarkkinoiden epävarmuus heijastui myös yleisesti kotimaisille yrittödistusmarkkinoille vaikeuttaen aika-ajoin konsernin yrittödistusten myyntiä. Yrittödistusohjelman toimivuuden parantamiseksi sen jakelukanavaa laajennettiin vuoden 2008 aikana.

Konsernin emoyhtiö hyödynsi vuonna 2008 TYEL-takaisinlainausta konsernin likviditeetin joustavuuden lisäämiseksi ja korkoriskin hajauttamiseksi. Vuonna 2008 konserni otti myös käyttöön kansainvälisen konsernitiilijärjestelmän (cash pooling) likviditeetin hallinnan edelleen tehostamiseksi.

Konsernin vuonna 2006 uudistettuun rahoituspakettiin liittyy tavanomaisia kovenantteja liittyen muun muassa yritysjärjestelyihin, liiketoiminnan jatkamiseen, varojen luovuttamiseen ja rahoituspaketin ulkopuolisiin vastuihin sekä konsernin taloudellisiin tunnuslukuihin, kuten investointeihin, omavaraisuus- ja velkaantumisasteisiin, korollisen nettovelan ja EBITDAn suhteeseen sekä kassavirran ja velanhoitokustannusten suhteeseen. Kassavirtaan liittyvän kovenantin ehdot rikkoutuivat vuoden 2008 aikana johtuen konsernin liiketoiminnan laajentamiseen liittyvästä käyttöpääoman kasvusta sekä liiketoiminnan tehostamistoiimiin liittyvistä kertaluonteisista suorituksista. Kovenantin rikkoutumisen seurauksena pankit nostivat yhtiön korkomarginaalia hieman. Samassa yhteydessä pankit alensivat tämän kovenantin minimitasoja 12 kuukauden jaksolle, joka päättyy 1.7.2009. Hallitus ja konsernin johto seuraa kovenanttien ehtojen täyttymistä kuukausittain.

Konsernin käyttämättömät luottolimitit 31.12.2008 olivat 23,5 milj. euroa. Pääosa konsernin luottolimitteistä on osa konsernin vuonna 2006 uudistettua rahoituspakettia ja erääntyy vuonna 2013. Konsernin kotimaisen yrittödistusohjelman käyttämätön osa 31.12.2008 oli 21,0 milj. euroa (2007: 10,0 milj. euroa).

Konsernin rahoitusvelkojen erääntymisajat

Konsernin rahoitusvelkojen sopimukseen perustuvat rahavirrat, jotka sisältävät korkomaksut.

2008 Milj. EUR	Kirjanpito- arvo	Rahoitus- velkoja ²⁾	Sopimukseen perustuvat rahavirrat	2009	2010	2011	2012	2013	Myö- hemmin	Yhteensä
Korolliset velat										
Lainat rahoituslaitoksilta ¹⁾	111,3	111,3	116,4	75,2	11,6	10,1	9,8	9,6		116,4
Eläkelainat	5,0	5,0	5,4	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0		5,4
Yrittödistusohjelma	4,0	4,0	4,0	4,0						4,0
Rahoitusleasing	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Muut korolliset velat ³⁾	0,2	0,2	0,1	0,1						0,1
Korottomat velat										
Ostovelat ja muut korottomat velat	41,7	31,0	31,0	27,0	1,0	0,6	0,6	0,6	1,1	31,0
Nettona suoritettavat johdannaiset										
Velat (suoritettavat rahavirrat)										
Korkojohdannaiset - suojauslaskennassa	0,4	0,4	0,4	0,2	0,1					0,4
Saatatavat (saatatavat rahavirrat)										
Valuuttajohdannaiset - ei suojauslaskennassa	0,3	0,3	0,3	0,3						0,3
Korkojohdannaiset - ei suojauslaskennassa	0,0	0,0	0,0	0,0						0,0
Yhteensä	162,3	151,6	157,0	107,4	13,9	11,9	11,5	11,2	1,1	157,0

¹⁾ 61,0 milj. euroa vuonna 2009 erääntyvistä korollisista veloista on osa konsernin jatkuvia luottolimiittejä, jotka erääntyvät vuonna 2013 tai myöhemmin.

2007 Milj. EUR	Kirjanpito- arvo	Rahoitus- velkoja ²⁾	Sopimukseen perustuvat rahavirrat	2008	2009	2010	2011	2012	Myö- hemmin	Yhteensä
Korolliset velat										
Lainat rahoituslaitoksilta	90,8	90,8	99,1	46,5	11,8	11,1	10,8	9,6	9,3	99,1
Yrittödistusohjelma	15,0	15,0	15,0	15,0						15,0
Rahoitusleasing	1,6	1,6	2,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,6	2,5
Muut korolliset velat ³⁾	0,7	0,7	0,1	0,0	0,0					0,1
Korottomat velat										
Ostovelat ja muut korottomat velat	37,0	25,7	25,7	25,7						25,7
Nettona suoritettavat johdannaiset										
Velat (suoritettavat rahavirrat)										
Valuuttajohdannaiset - ei suojauslaskennassa	0,1	0,1	0,1	0,1						0,1
Korkojohdannaiset - suojauslaskennassa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				0,0
Yhteensä	145,3	133,9	142,4	87,5	12,0	11,3	11,0	9,8	10,9	142,4

²⁾ Määrä kirjanpitoarvoista, jotka luokitellaan IAS 39:n mukaisiksi rahoitusveloiksi.

³⁾ Korkovelkojen erääntymisajat on esitetty lainojen ja yrittödistusohjelman sopimuksiin perustuvissa rahavirroissa.

LUOTTO- JA MAKSUKYVYTTÖMYYSRISKI

Maailmantalouden kehitykseen ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyvät epävarmuudet lisäsivät asiakkaiden ja muiden vastapuolien luotto- ja maksukyvyttömyysriskien seurannan merkitystä vuonna 2008. Konsernin luotto- ja maksukyvyttömyysriskipositiossa ei ole kuitenkaan tapahtunut merkittävää muutosta.

Konsernin myyntisaatavat koostuvat saatavista suurelta määrältä asiakkaita maailmanlaajuisesti. Täten luottoriski on hajautunut usean vastapuolen kesken. Luottoriskienhallinta hoidetaan paikallisesti kussakin liiketoimintayksikössä. Ennen luotonantoa uudelle asiakkaalle asiakkaan tausta tarkistetaan. Käteiskauppaa, ennakkomaksuja ja remburseja käytetään sekä uusien että nykyisten asiakkaiden kanssa. Nykyisten luottoasiakkaiden asiakaskohtaisia luottorajoja ja taloudellista tilannetta seurataan paikallisesti kussakin liiketoimintayksikössä. Asiakkaiden maksukäyttäytymistä seurataan säännöllisesti ja maksuviiveiden sattuessa voidaan käyttää maksuomistutuksia, toimitusten keskeyttämistä, vaatimuksia ennakkomaksusta koskien tulevia toimituksia ja lopulta saamisten perimistä oikeusteitse. Merkittävässä tapauksissa liiketoimintayksiköt neuvottelevat konsernin talous- ja rahoitusjohtajan tai riskienhallintajohtajan kanssa ennen lopullista päätöksentekoa. Poikkeuksellisissa tapauksissa maksuajoista saatetaan neuvotella uudelleen. Lisäksi yhdessä maassa luottoriskiä pienennetään luottovakuutuksella.

Konsernin riskienhallintaorganisaatio hallinnoi merkittävää osaa rahoitusinstrumentteihin liittyvästä luotto- ja maksukyvyttömyysriskistä. Näitä riskejä vähennetään rajoittamalla vastapuoleltyyn luottokelpoisuuden omaaviin pankkeihin. Valtaosa konsernin pankkitalletuksista ja johdannaissovimuksista on tehty konsernin pääyhteistyöpankkeihin (Nordea Bank Finland Plc ja Pohjola Bank Plc), joiden molempien luottoluokitukset ovat Aa1(Moody's) ja AA-(Standard&Poor's). Kassanhallintaan liittyvät sijoitukset ovat likvideissä ja alhaisen luottoriskin omaavissa rahamarkkinainstrumenteissa. Esimerkiksi sijoituksia yritystodistuksiin ei tehdä.

Konsernin suurin mahdollinen luotto- ja maksukyvyttömyysriski on kaikkien rahoitusvarojen kirjanpitoarvo, mikä esitetään liitetiedossa 23.

Tarkemmat tiedot myyntisaamisten luottotappiovarauksista löytyvät liitetiedosta 17. Myyntisaamisista tehdään luottotappiovaraus, kun on olemassa perusteltu näyttö (kuten myyntisaamisten merkittävä viivästyminen sekä epäonnistuneet perimisyritykset tai asiakkaan tunnetuista talousvaikeuksista johtuva korkeampi todennäköisyys maksukyvyttömyydelle), ettei kaikkia saamia saada perittyä alkuperäisin ehdoin. Arvio ja päätös luottotappiovarauksista tehdään yksiköissä paikallisesti tapauskohtaisesti.

Eräntyneistä myyntisaamisista asiakkailta, joiden takaisinmaksukyky on katsottu luotettavaksi, ei ole tehty luottotappiovarauksia.

Ikäanalyysi eräntyneistä myyntisaamisista, joiden arvo ei ole alentunut

Milj. EUR	2008	2007
Eräntymättömät, joiden arvo ei ole alentunut	29,5	33,6
Eräntyneet, joiden arvo ei ole alentunut		
Alle 1 kuukautta	5,0	5,1
1-3 kuukautta	4,2	3,6
4-5 kuukautta	1,7	1,8
6-7 kuukautta	1,1	0,8
Yli 7 kuukautta	1,0	0,5
Yhteensä	42,5	45,4

PÄÄOMARAKENTEEN HALLINTA

Konsernin tavoitteena pääomarakenteen hallinnassa on varmistaa tehokas pääomarakenne, joka tukee konsernin liiketoimintaa ja maksimoi osakkeenomistajien sijoituksen arvoa. Konserni pyrkii saavuttamaan tasapainon suuremmalla velalla mahdollisesti saavutettavan paremman pääoman tuoton sekä vahvan taserakenteen tuomien etujen ja turvallisuuden välillä.

Konserni hallinnoi pääomarakennetta ja muokkaa sitä taloudelliset olosuhteet ja strategian toteuttamisen asettamat vaatimukset huomioon ottaen. Ylläpidetään tai kehitetään pääomarakennetta konserni voi muuttaa osin-gonjakopolitiikkaansa, palauttaa pääomaa osakkeenomistajille ostamalla takaisin osakkeitaan, laskea liikkeelle uusia osakkeita sekä/tai lisätä/lyhentää lainojaan.

Konserni seuraa pääomarakenteen hallinnan tehokkuutta tarkastelemalla nettovelkaantumistasetta, oman pääoman tuottoa, korollisen nettovelan keskimääräistä korkoa, korollisen nettovelan suhdetta EBITDA:an sekä omavaraisuusastetta. Pääomarakenteen hallintaa varten konsernin tavoitteena on pitää:

1. velkaantumistasetta (netto) alle 150 %:ssa,
2. oman pääoman tuotto selvästi korkeammalla tasolla kuin korollisen nettovelan keskimääräinen korko,
3. korollisen nettovelan suhde EBITDA:an alle 4,5:ssä ja
4. omavaraisuusaste yli 30 %:ssa.

Tunnuslukujen laskentakaavat löytyvät sivulta 42.

Milj. EUR	2008	2007
Pitkäaikaiset korolliset velat	42,8	49,8
Lyhytaikaiset korolliset velat	78,1	58,4
Rahavarat	30,6	27,3
Korolliset saamiset	0,9	0,8
Korollinen nettovelka kauden lopussa	89,5	80,2
Oma pääoma yhteensä 31.12.	103,7	96,9
Velkaantumisaste (netto), %	86,4	82,8
Tilikauden voitto	19,2	17,5
Oma pääoma yhteensä 1.1.	96,9	81,3
Oma pääoma yhteensä 31.12.	103,7	96,9
Oma pääoma yhteensä (keskimäärin vuoden aikana)	100,3	89,1
Oman pääoman tuotto, %	19,2	19,7
Maksetut nettokorkokulut	5,5	5,7
Korollinen nettovelka 31.12.	89,5	80,2
Korollisen nettovelan keskimääräinen korko, %	6,2	7,1
Korollinen nettovelka kauden lopussa	89,5	80,2
Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia (EBITDA)	37,5	33,8
Korollinen nettovelka/EBITDA -suhde	2,4	2,4
Oma pääoma yhteensä	103,7	96,9
Oma pääoma ja velat yhteensä - saadut ennakot	272,7	253,5
Omavaraisuusaste, %	38,0	38,2

Vuonna 2008 konserni saavutti sen pääoman hallintaa koskevat tavoitteet:

1. Nettovelkaantumisaste oli 86,4 % (2007: 82,8 %).
2. Oman pääoman tuotto, 19,2 % (2007: 19,7 %), oli selvästi korkeampi kuin korollisen nettovelan keskimääräinen korko, joka oli 6,2 % (2007: 7,1 %).
3. Korollinen nettovelka/EBITDA- suhde oli 2,4 (2007: 2,4).
4. Omavaraisuusaste oli 38,0 % (2007: 38,2 %).

Hallitus arvioi konsernin pääomarakennetta säännöllisesti. Konsernilla ei ole muita ulkopuolisia pääomavaatimuksia kuin pankin asettamat kovenantit. Tarkempaa tietoa pankin asettamista kovenanteista löytyy osiosta likviditeettiriski.

23. RAHOITUSVARAT JA -VELAT LUOKITTAIN SEKÄ KÄYVÄT ARVOT

Milj. EUR	Kirjanpitoarvo	Rahoitusvaroja ja -velkoja*	2008 Rahoitusvarojen ja -velkojen käypä arvo*	Kirjanpitoarvo	Rahoitusvaroja ja -velkoja*	2007 Rahoitusvarojen ja -velkojen käypä arvo*	Liite
RAHOITUSVARAT							
Lainat ja saamiset							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Lainasaamiset				0,0	0,0	0,0	17
Muut korottomat saamiset	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	17
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Rahavarat	30,6	30,6	30,6	27,3	27,3	27,3	18
Lainasaamiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17
Muut korolliset saamiset	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	17
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	48,1	46,6	46,6	52,2	50,9	50,9	17
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Myyntissä olevat sijoitukset	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	15
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat - kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät							
Valuuttajohdannaiset - ei suojauslaskennassa	0,3	0,3	0,3				17,22
Korkojohdannaiset - ei suojauslaskennassa	0,0	0,0	0,0				17,22
RAHOITUSVELAT							
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat - kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät							
Valuuttajohdannaiset - ei suojauslaskennassa				0,1	0,1	0,1	22,24
Suojauslaskennan alaiset johdannaiset							
Korkojohdannaiset - suojauslaskennassa	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	22,24
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat							
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Lainat rahoituslaitoksilta	38,4	38,4	38,4	48,2	48,2	48,2	24
Eläkelainat	4,0	4,0	3,9				24
Rahoitusleasing	0,1	0,1	0,1	1,5	1,5	1,5	24
Muut korolliset velat				0,1	0,1	0,1	24
Muut korottomat velat	4,0	4,0	4,0				25
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Lainat rahoituslaitoksilta	72,9	72,9	72,9	42,6	42,6	42,6	24
Yritystodistusohjelma	4,0	4,0	4,0	15,0	15,0	15,0	24
Eläkelainat	1,0	1,0	1,0				24
Rahoitusleasing	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	24
Muut korolliset velat	0,2	0,2	0,2	0,6	0,6	0,6	24
Ostovelat ja muut korottomat velat	37,7	27,0	27,0	37,0	25,7	25,7	25

* Määrä kirjanpitoarvoista, jotka luokitellaan IAS 39:n mukaisiksi rahoitusvaroiksi ja -veloiksi.

KÄYVÄT ARVOT**Myytavissä olevat sijoitukset**

Myytavissä olevat sijoitukset koostuvat listaamattomista osakkeista ja osuiksista, jotka on kirjattu käypään arvoon. Ne listaamattomat osakkeet, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, on kirjattu hankintamenuon vähennettyinä mahdollisilla arvonalentumisilla, joka vastaa likipitään niiden käypää arvoa.

Johdannaiset

Kaikki johdannaiset kirjataan käypään arvoon kaupantekopäivänä ja myöhemmin ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Käyvän arvon määrittely perustuu noteerattuihin markkinahintoihin ja -kursseihin, kassavirtojen diskontaukseen ja optioiden arvonmääritysmalleihin.

Rahoitusleasingsopimukset

Rahoitusleasingsopimusten käyvät arvot perustuvat diskontattuihin tuleviin rahavirtoihin. Diskonttokorkona on käytetty samanaisten rahoitusleasingsopimusten vastaavaa korkoa.

Lyhytaikaiset rahoitusvarat ja velat

Lyhyestä maturiteetista johtuen lyhytaikaisten rahoitusvarojen ja velkojen käyvän arvon katsotaan vastaavan niiden kirjanpitoarvoa.

Pitkäaikaiset korolliset velat

74,5 % pitkäaikaisista vaihtuvakorkoisista lainoista oli 31.12.2008 sidottu yhden kuukauden euriboriin, liboriin tai vastaavaan ja loput maksimissaan kolmen kuukauden euriboriin, liboriin tai vastaavaan. Näin ollen pitkäaikaisten vaihtuvakorkoisten lainojen käyvän arvon katsotaan vastaavan kirjanpitoarvoa. Kiinteäkorkoisten lainojen käyvät arvot perustuvat diskontattuihin tuleviin rahavirtoihin. Diskonttauskorkona on käytetty tilinpäätöspäivän markkinakorkoa.

Pitkäaikaiset korottomat velat

Yrityshankintojen ja muiden hankintojen tulevaisuuden tapahtumiin perustuvat lisävastikkeet kirjataan käypään arvoon kaupantekopäivänä. Käyvän arvon määrittely perustuu diskontattuihin tuleviin rahavirtoihin.

24. KOROLLISET VELAT

Milj. EUR	2008 Keskikorko, %	2008	2007
Pitkäaikaiset korolliset velat			
Lainat rahoituslaitoksilta	3,04	38,4	48,2
Eläkelainat	2,55	4,0	
Rahoitusleasing	6,92	0,1	1,5
Johdannaiset		0,4	0,0
Muut pitkäaikaiset velat			0,1
Lyhytaikaiset korolliset velat			
Lainat rahoituslaitoksilta	3,25	72,9	42,6
Yritystodistusohjelma	4,29	4,0	15,0
Eläkelainat	2,55	1,0	
Rahoitusleasing	6,48	0,0	0,1
Johdannaiset			0,1
Muut lyhytaikaiset velat		0,2	0,6
Yhteensä		121,0	108,3

74,5 % pitkäaikaisista vaihtuvakorkoisista lainoista oli 31.12.2008 sidottu yhden kuukauden euriboriin, liboriin tai vastaavaan ja loput maksimissaan kolmen kuukauden euriboriin, liboriin tai vastaavaan. Näin ollen pitkäaikaisten vaihtuvakorkoisten lainojen käyvän arvon katsotaan vastaavan kirjanpitoarvoa. Kiinteäkorkoisten lainojen käyvät arvot perustuvat diskontattuihin tuleviin rahavirtoihin. Diskonttauskorkona on käytetty tilinpäätöspäivän markkinakorkoa. Kiinteäkorkoisten lainojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 23.

Lyhyestä maturiteetista johtuen lyhytaikaisten korollisten velkojen käyvän arvon katsotaan vastaavan niiden kirjanpitoarvoa.

Rahoitusleasingsopimusten käyvät arvot vastaavat niiden kirjanpitoarvoja. Rahoitusleasingsopimusten käyvät arvot perustuvat diskontattuihin tuleviin rahavirtoihin. Diskonttokorkona on käytetty samanlaisten rahoitusleasingsopimusten vastaavaa korkoa.

Muut lyhytaikaiset velat sisältävät korkovelkoja.

KOROLLISET VELAT VALUUTOITTAIN

Milj. EUR	2008		2007	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Lainat rahoituslaitoksilta				
EUR	19,6	27,4	25,4	7,5
USD	17,8	31,4	21,5	24,7
NOK		5,1		4,9
SEK		1,1		
AUD	0,0	1,8	0,1	1,8
DKK	0,9	1,6	1,2	0,3
ZAR		0,4		0,6
JPY		0,6		0,5
PLN		0,1		0,8
CHF		1,7		1,5
THB		1,6		
HUF		0,2		
Muut		0,0		
Eläkelainat ja yritystodistusohjelma				
EUR	4,0	5,0		15,0
Rahoitusleasing				
DKK	0,0	0,0	1,5	0,1
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	42,4	77,9	49,7	57,7

RAHOITUSLEASING

Milj. EUR	2008		2007	
	Vähimmäis- leasing- maksut	Vähimmäis- leasing- maksujen nykyarvo	Vähimmäis- leasing- maksut	Vähimmäis- leasing- maksujen nykyarvo
Vuoden sisällä	0,0	0,0	0,2	0,1
1-3 vuotta	0,1	0,1	0,3	0,2
3-5 vuotta	0,0	0,0	0,3	0,2
Yli 5 vuotta			1,6	1,2
Vähimmäisleasingmaksut yhteensä	0,1	0,1	2,5	1,6
Vähennetään tulevat rahoituskulut	0,0		-0,9	
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	0,1	0,1	1,6	1,6

Tanskan-jakeluyhtiön rakennuksen rahoitusleasingsovimuksen osto-optio käytettiin lokakuussa 2008. Muut rahoitusleasingsovimukset koskevat koneita ja kalustoa eivätkä ole yksittäin merkittäviä.

25. KOROTTOMAT VELAT

Milj. EUR	2008	2007
Pitkäaikaiset korottomat velat		
Muut pitkäaikaiset velat	4,0	
Lyhytaikaiset korottomat velat		
Saadut ennakot	0,7	0,1
Ostovelat	20,1	18,6
Palkka- ja henkilöstösivukulujaksotukset	10,1	10,3
Arvonlisäverovelka	0,6	1,0
Muut siirtovelat	3,8	4,9
Muut lyhytaikaiset velat	2,4	2,0
Yhteensä	41,7	37,0

Muut pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät yrityshankintojen ja muiden hankintojen tulevaisuuden tapahtumiin perustuvia lisävastikkeita. Yrityshankintojen tulevaisuuden tapahtumiin perustuvat lisävastikkeet kirjataan käypään arvoon kaupantekopäivänä. Käyvän arvon määrittely perustuu diskontattuihin tuleviin rahavirtoihin.

Lyhyestä maturiteetista johtuen lyhytaikaisten korottomien velkojen käyvän arvon katsotaan vastaavan niiden kirjanpitoarvoa.

26. VASTUUSITOUMUKSET JA EHDOLLISET VELAT

ANNETUT VAKUUEDET JA VASTUUSITOUMUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	16,1	16,1
Takaukset	0,3	0,3
Yhteensä	16,4	16,3

Omien sitoumusten vakuudeksi on annettu emoyhtiön yritysikiinnitys 16,1 milj. euroa. Koska emoyhtiön 100 %:sti omistama tytäryhtiö Normark Sport Finland Oy toimii uuden jakeluyhteisyrityksen juridisena osakkaana, on emoyhtiö sitoutunut vastaamaan tytäryhtiönsä yhteisyritykseen liittyvien veloitteiden täyttämistä suhteessa Shimanoon.

Konsernin vuokravastuut on esitetty liitetiedoissa 27.

RIITA-ASIAT JA OIKEUSPROSESSIT

Konserni teki vuonna 2008 valituksen hallinto-oikeuteen Suomen veroviranomaisten vuonna 2007 tekemästä päätöksestä oikaista konsernin emoyhtiön verotusta vuosilta 2004–2007. Suomen veroviranomaisten kiistanalaisesta tulkinnasta aiheutunut lisäverokulu oli vuoden 2008 lopussa viivästysseuraamuksineen 2,7 milj. euroa. Yhtiö maksoi ja kirjasi nämä kulut vuoden 2007 loppuun mennessä.

Yhtiön johdolla ei ole tiedossa muita avoimia riita-asioita tai oikeusprosesseja, joilla olisi merkittävä vaikutus yhtiön taloudelliseen asemaan.

27. VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Milj. EUR	2008	2007
Ei-purettavissa olevien vuokravastuiden erääntymisaikataulu		
Vuoden sisällä	4,0	2,9
1-3 vuotta	4,5	3,6
3-5 vuotta	1,8	1,2
Yli 5 vuotta	1,1	1,9
Yhteensä	11,3	9,5

Konsernilla on useita ei-purettavissa olevia ja ehdoiltaan sekä pituuksiltaan vaihtelevia vuokrasopimuksia toimistotiloista sekä varasto- ja tehdastiloista. Joihinkin vuokrasopimuksiin sisältyy uudistamisoptio.

KONSERNI VUOKRALLE ANTAJANA

Milj. EUR	2008	2007
Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat		
Vuoden sisällä	0,1	0,1
1-3 vuotta	0,1	0,1
Yhteensä	0,2	0,2

Osa tällä hetkellä käyttämättömistä tuotanto-, varasto- ja toimistotiloista on annettu vuokralle. Sopimukset ovat ehdoiltaan ja pituuksiltaan vaihtelevia. Joihinkin vuokrasopimuksiin sisältyy uudistamisoptio.

28. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Emoyhtiön suoraan tai välillisesti omistamat tytäryhtiöt sekä ulkomaiset sivuliik-
keet on lueteltu liitetiedossa 33. Lähipiiritapahtumat konserniyhtiöiden välillä on
eliminoitu.

LIIKETOIMET JA AVOIMET SALDOT LÄHIPIIRIN KANSSA

Milj. EUR	Maksetut		Muut kulut	Saamiset		Velat
	Ostot	vuokrat				
2008						
Osakkuusyhtiö Lanimo Oü	0,1				0,0	
Yhteisö, joka käyttää konsernissa huomattavaa vaikutusvaltaa ¹⁾		0,2	0,1	0,0	0,0	
Johto		0,2	0,0	0,0	0,0	
2007						
Osakkuusyhtiö Lanimo Oü	0,1				0,0	
Yhteisö, joka käyttää konsernissa huomattavaa vaikutusvaltaa ¹⁾		0,1	0,1	0,0		

1) Ranskan Morvillarsissa sijaitsevan uuden jakelukeskuksiinteistön vuokrasopimus sekä palvelumaksu.

YLIMMÄN JOHDON TYÖSUHDE-ETUUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	-2,4	-3,2
Myönnetyt osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot	0,0	-0,1
Myönnetyt käteisvaroina maksettavat optiojärjestelyt	-0,1	-0,1
Yhteensä	-2,5	-3,4

Ylin johto koostuu hallituksesta, toimitusjohtajasta sekä muusta johtoryhmästä. Vuonna 2008 yksi jäsen nimitettiin johtoryhmään ja yksi jäsen poistui yhtiön palveluksesta.

Hallituksen ja johtoryhmän jäsenten hallussa oli 31.12.2008 suorassa omistuksessa 912 056 yhtiön osaketta ja epäsuorassa omistuksessa määräysvalta yhteisön kautta 1 160 000 yhtiön osaketta. Ylin johto omisti 31.12.2008 noin 5,2 % yhtiön osakepääomasta ja osakkeiden tuottamista äänistä.

Vuonna 2008 ja 2007 johdolle ei myönnetty optioita. Johdolla oli 31.12.2008 yhteensä 427 500 kpl optiota, joista 272 500 kpl oli toteutettavissa (604 572 kpl 31.12.2007, joista 304 322 kpl toteutettavissa). 31.12.2008 voimassa olevien optioiden kokonaisarvoksi on arvioitu 0,7 milj. euroa. Ylimmän johdon optio-oikeuksissa on samanlaiset ehdot kuin muun henkilökunnan optioissa. Tarkemmat tiedot optio-ohjelmista löytyvät liitetiedosta 29. Lisätietoja johdon osakeomistuksesta ja optioista on esitetty sivuilla 74–75.

Konsernilla ei ole liiketoimia tai avoimia saldoja yhtiön ylimmän johdon tai heidän läheisten perheenjäseniensä kanssa.

TOIMITUSJOHTAJAN TYÖSUHDE-ETUUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	-0,5	-0,6
Myönnetyt osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot	0,0	0,0
Myönnetyt käteisvaroina maksettavat optiojärjestelyt	0,0	0,0
Yhteensä	-0,5	-0,6

Toimitusjohtajan kuukausipalkka on 23 620 euroa. Toimitusjohtaja on oikeutettu myös bonuksiin konsernin johdon bonusjärjestelmän periaatteiden mukaisesti. Vuodelta 2008 hänelle kertyi suoriteperusteisesti 110 000 euroa bonusta. Lakisääteisen eläkkeen lisäksi toimitusjohtajalla on oikeus 8 400 euron vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen vuodessa tai muuhun vastaavaan järjestelyyn. Toimitusjohtajan eläkeikä ja eläke määräytyvät eläkelakien mukaisesti. Yhtiö voi irtisanoa toimitusjohtajasopimuksen milloin tahansa tai 24 kuukauden pituisella irtisanomisajalla. Toimitusjohtaja voi irtisanoa toimitusjohtajasopimuksen kolmen tai kuuden kuukauden pituisella irtisanomisajalla. Irtisanomisajan pituus on riippuvainen irtisanomisen perusteesta. Toimitusjohtaja on oikeutettu 24 kuukauden palkan suuruiseen erakorvaukseen (pois lukien bonukset), mikäli yhtiö irtisanoo sopimuksen ilman syytä.

MUUN JOHTORYHMÄN TYÖSUHDE-ETUUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	-1,7	-2,4
Myönnetyt osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot	0,0	-0,1
Myönnetyt käteisvaroina maksettavat optiojärjestelyt	0,0	0,0
Yhteensä	-1,8	-2,5

Kuukausipalkan lisäksi konsernin johtoryhmän jäsenet kuuluvat konsernin johdon bonusjärjestelmään. Allokoitavan bonuksen määrä perustuu hallituksen kyseisen vuoden EBITDA:lle ja kassavirralle asetettiin tavoitteisiin. Jos tavoitetasoa ei saavuteta, bonuksen maksaminen perustuu täysin hallituksen harkintaan. Bonukset maksetaan kahdessa erässä: ensimmäinen erä, kun tilintarkastettu tulos kyseiselle vuodelle on tiedossa ja toinen erä muutaman kuukauden määräjän kuluttua, johdon työsuhteiden pysyvyyden kannustamiseksi.

HALLITUKSEN TYÖSUHDE-ETUUKSET

Milj. EUR	2008	2007
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	-0,2	-0,2
Myönnetyt osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot	0,0	0,0
Yhteensä	-0,3	-0,3

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan vuosittain 60 000 euron palkkio ja muille hallituksen jäsenille 30 000 euron palkkio. Palkitsemisvaliokunnan jäsenet eivät ole oikeutettuja muuhun palkkioon. Hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussäännön mukaiseen matkapäivärahaan sekä kulukorvaukseen matkustuskuluista. Tilikaudella 2008 hallituksen jäsenille maksettiin yhteensä 240 000 euroa heidän työstään hallituksessa ja palkitsemisvaliokunnassa (2007: 240 000 euroa).

29. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konserni on soveltanut IFRS 2 -standardin (Osakeperusteiset maksut) vaatimuksia kaikkiin sellaisiin optiojärjestelyihin, joissa optiot on myönnetty 7.11.2002 jälkeen ja joihin ei ole syntynyt oikeutta ennen 1.1.2005. Konsernilla oli kaksi erillistä optio-ohjelmaa voimassa 31.12.2008: yksi osakeoptio-ohjelma (2004 ohjelma) ja yksi rahana maksettava synteettinen optio-ohjelma (vuoden 2006 ohjelma). Osakeperusteiset maksuohjelmat arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämispäivänä ja kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajaksi ajalle ja vastaava oikaisu tehdään omaan pääomaan tai velkoihin. Voimassaolevan optiojärjestelmän kokonaisarvoksi on arvioitu 2,4 milj. euroa.

31.3.2008 erääntyi vuoden 2003B optio-ohjelman merkintäaika. Konsernin 2004 osakeoptio-ohjelman seurauksena, ja mikäli kaikki optiot käytetään, konsernin osakepääoma voi nousta enintään 80 955 euroa ja osakemäärä enintään 899 500 osakkeella. Optio-ohjelmalla merkittävissä olevien osakkeiden määrä vastaa 2,3 % konsernin osakkeista ja äänioikeuksista.

OPTIOJÄRJESTELYIDEN KESKEISET EHDOT

	2003A (erääntynyt)	2003B (erääntynyt)	2004A I	2004A II	2004B I	2004B II	2006A	2006B
Järjestelyn luonne	Myönnetyt osakeoptiot	Myönnetyt osakeoptiot	Myönnetyt osakeoptiot	Myönnetyt osakeoptiot	Myönnetyt osakeoptiot	Myönnetyt osakeoptiot	Myönnetyt synteettiset optiot	Myönnetyt synteettiset optiot
Henkilöstö myöntämishetkellä	90	90	95	11	95	11	113	116
Myönnettyjen optioiden määrä, kpl	500 000	500 000	453 750	46 250	453 750	46 250	483 500	495 000
Käyttämättömät optiot ,kpl	0	0	411 250	46 250	399 250	42 750	455 500	467 000
Toteutushinta, EUR ¹⁾	4,68	6,02	5,96	5,96	6,09	6,09	6,14	6,14
Osakehinta myöntämishetkellä, EUR	6,15	6,15	6,15	6,40	6,15	6,40	5,93	5,93
Sopimuksen mukainen voimassaoloaika	8.6.2004– 31.3.2007	8.6.2004– 31.3.2008	8.6.2004– 31.3.2009	14.2.2006– 31.3.2009	8.6.2004– 31.3.2010	14.2.2006– 31.3.2010	14.12.2006– 31.3.2011 ²⁾	14.12.2006– 31.3.2012 ²⁾
Oikeuden syntyamisajanjakso	8.6.2004– 31.3.2005	8.6.2004– 31.3.2006	8.6.2004– 31.3.2007	14.2.2006– 31.3.2007	8.6.2004– 31.3.2008	14.2.2006– 31.3.2008	14.12.2006– 31.3.2009	14.12.2006– 31.3.2010
	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.	Rapalan palveluksessa olo ansaintaperiodilla.
	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli	Optiot menetetään lähtökohtaisesti mikäli
Sopimuksen syntymisehdot	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.	työsuhde loppuu.
Toteutus	Osakkeina	Osakkeina	Osakkeina	Osakkeina	Osakkeina	Osakkeina	Käteisenä ²⁾	Käteisenä ²⁾

1) Toteutushintaa on laskettu optio-oikeuden alkamisen ja osakkeiden merkintäajanjakson alkamisen välisenä ajanjaksona jaettujen osinkojen määrällä. Tarkemmat tiedot osingoista löytyvät liitetiedosta 31.

2) Osakkeen kurssikehitykseen sidottu käteismaksu määräytyy testauspäivän loppukurssin mukaan tai, kuten voi olla, ylimääräisenä testauspäivänä. Loppukurssi on osakekurssin painotettu keskiarvo, joka lasketaan kymmenen päivän ajanjaksolta ennen testauspäivää. Jos testauspäivänä toteutushinnan ja loppukurssin (sisältyen osinko-oikaisun) erotus on positiivinen, korvaus maksetaan. Jos toteutushinnan ja loppukurssin erotus testauspäivänä on negatiivinen, loppukurssi määrätään uudelleen ylimääräisenä testauspäivänä. Ylimääräiset testauspäivät ovat kuuden, kahdeksantoista, kahdeksantoista ja kahdenkymmenen neljän kuukauden päästä ensimmäisestä testauspäivästä. Jos toteutushinnan ja loppukurssin erotus on positiivinen jonain ylimääräisistä testauspäivistä, korvaus maksetaan ja kannustejärjestelmä raukeaa automaattisesti.

OPTIOJÄRJESTELYIDEN ARVONMÄÄRITYSMALLISSA KÄYTETYT TEKIJÄT

2008	2003A (erääntynyt)	2003B (erääntynyt)	2004A I	2004A II	2004B I	2004B II	2006A	2006B
Odotettu volatiliiteetti, %	27	38	38	18	38	18	28	24
Odotettu option voimassaoloaika myöntämispäivänä (vuosina)	2,8	3,8	4,8	3,1	5,8	4,1	4,3	5,3
Riskitön korko, %	2,96	3,25	3,54	2,99	3,74	3,16	2,15	2,49
Odotetut henkilöstövähennykset myöntämispäivänä, %	0	5	7	0	10	5	5	7
Myöntämispäivänä määritetty instrumentin arvo, EUR	2,13	2,07	2,35	1,33	2,61	1,41	1,09	1,34
Arvonmäärittämalli	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes

2007	2003A (erääntynyt)	2003B	2004A I	2004A II	2004B I	2004B II	2006A	2006B
Odotettu volatiliiteetti, %	27	38	38	18	38	18	16	17
Odotettu option voimassaoloaika myöntämispäivänä (vuosina)	2,8	3,8	4,8	3,1	5,8	4,1	4,3	5,3
Riskitön korko, %	2,96	3,25	3,54	2,99	3,74	3,16	4,12	4,15
Odotetut henkilöstövähennykset myöntämispäivänä, %	0	5	7	0	10	5	5	7
Myöntämispäivänä määritetty instrumentin arvo, EUR	2,13	2,07	2,35	1,33	2,61	1,41	1,09	1,34
Arvonmäärittämalli	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes

Odotettavissa oleva volatiliiteetti on määritetty käyttämällä perusteena laskettua konsernin osakekurssin historiallista volatiliiteettia. Historiasta on jätetty huomioimatta joulukuussa vuonna 1998 tapahtuneen listautumisannin läheinen ajanjakso, koska sen mukaan lukeminen ei anna oikeellista kuvaa volatiliiteetin arvioinnissa. Historiallinen volatiliiteetti on laskettu painotettuna keskimääräiselle optioiden voimassaoloajalle. Option odotettu voimassaoloaika perustuu historiatietoihin. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä option käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden optioiden määrissä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymsajanjakson lopussa.

Toteuttamispäivän osakehinnan painotettu keskiarvo vuonna 2007 toteutetuille optioille oli 5,83 euroa. Vuonna 2008 ei toteutettu optioita. Tilikauden lopussa ulkona olevien optioiden sopimuksen mukainen jäljellä olevan juoksujan painotettu keskiarvo oli 31.12.2008 1,76 vuotta (2007: 2,30 vuotta). Vuonna 2008 ja 2007 ei myönnetty uusia optioita. Tilikauden lopussa ulkona olevien optioiden toteuttamishinnan (oikaistuna jaettujen osinkojen määrällä) vaihteluväli vuonna 2008 oli 5,96–6,14 euroa (2007: 5,96–6,32 euroa).

OPTIOIDEN MÄÄRIEN JA KESKIMÄÄRISEN TOTEUTUSHINNAN MUUTOKSET VUODEN AIKANA

	Määrä	2008 Toteutushinta painotettuna keskiarvona EUR/osake	Määrä	2007 Toteutushinta painotettuna keskiarvona EUR/osake
Ulkona olleet 1.1.	2 318 668	6,15	2 354 168	6,22
Korjaus vuoden 2006 aikana myönnettyihin optioihin			-12 000	6,41
Tilikaudella menetetyt	-50 500	6,14	-21 000	6,19
Tilikaudella toteutetut			-2 500	4,68
Tilikaudella rauenneet	-446 168	6,02		
Ulkona olevat 31.12.	1 822 000	6,08	2 318 668	6,15
Toteuttavissa olevat tilikauden lopussa	899 500	6,02	903 668	5,99

OSAKEPERUSTEISTEN MAKSUJEN KIRJAUKSET TULOSLASKELMAAN

Milj. EUR	2008	2007
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut		
Osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiojärjestelyt	-0,1	-0,4
Käteisvaroina maksettavat optiojärjestelyt	0,3	-0,3
Optiojärjestelyiden sosiaalikuluvaraus	0,1	-0,1
Laskennalliset verot	-0,1	0,1
Yhteensä	0,2	-0,7

OSAKEPERUSTEISTEN MAKSUJEN KIRJAUKSET TASEESEEN

Milj. EUR	2008	2007
Varat		
Laskennalliset verosaamiset	0,0	0,1
Oma pääoma ja velat		
Oma pääoma	-0,1	-0,4
Käteisvaroina maksettavista optiojärjestelyistä aiheutuneet velat	0,1	0,4
Optiojärjestelyiden sosiaalikuluvaraus ³⁾	0,1	0,2

3) Sisältyy lyhytaikaisiin muihin korottomiin velkoihin.

Kun osakeoptio-oikeuksia käytetään, osakemerkintöjen perusteella saadut rahasuoritukset (mahdollisilla transaktiokuluilla oikaistuna) kirjataan osakepääomaan (nimellisarvo) ja ylikurssirahastoon. Vuonna 2007 kirjattiin osakemerkinnöistä 0,0 milj. euroa osakepääomaan ja 0,0 milj. euroa ylikurssirahastoon. Vuonna 2008 ei käytetty osakeoptio-oikeuksia.

30. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2008	2007
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. euroa	17,7	17,3
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1000 kpl	39 403	38 781
Optioiden laimennusvaikutus	–	–
Laimennettu osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1000 kpl	39 403	38 781
Osakekohtainen tulos, EUR	0,45	0,45
Laimennettu osakekohtainen tulos, EUR	0,45	0,45

Vuoden 2007 osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä sisältää sekä vanhat osakkeet (RAP1V) että uudet rajoitetut osakkeet (RAP1VN0107). Osakelajit yhdistettiin 24.10.2008. Tarkemmat tiedot osakekohtaisen tuloksen laskemisesta löytyvät konsernintilinpäätöksen laadintaperiaatteista sivulta 40.

31. OSAKEKOHTAINEN OSINKO

Vuodelta 2007 jaettu osinko oli 0,18 euroa osakkeelta. 7.4.2009 pidettävässä yhtiökokouksessa esitetään maksettavaksi osinkoa 0,19 euroa osaketta kohden. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi vuoden 2008 tilinpäätöksessä.

32. TILINPÄÄTÖKSEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole tiedossa sellaisia tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia, jotka olisivat vaikuttaneet olennaisesti vuoden 2008 tilinpäätökseen. Merkittävät tilinpäätöshetken jälkeiset tapahtumat on käsitelty hallituksen toimintakertomuksessa.

33. KONSERNIYRITYKSET

Tytäryhtiöt alueittain	Maa	Konsernin omistus- ja ääniosuus %	Toiminnan luonne
Eurooppa			
Rapala Finance N.V.	* (1) Belgia	100	Hallinto
Normark Sport Ltd.	Englanti	100	Hallinto
Normark Spain SA	* Espanja	100	Jakelu
Rapala B.V.	* Hollanti	100	Hallinto
Rapire Teo	* Irlanti	100	Hallinto
SIA Normark Latvia	Latvia	100	Jakelu
Normark UAB	Liettua	100	Jakelu
Elbe Normark AS	* Norja	100	Jakelu
Remen Slukfabrikk AS	Norja	100	Hallinto
Sandelin Berntsen Sport AS	Norja	76	Jakelu
Vangen AS	Norja	100	Hallinto
Normark Portugal SA	Portugali	100	Jakelu
Normark Polska Sp.z.o.o.	* Puola	100	Jakelu
Cannelle SA	Ranska	100	Jakelu
Rapala France SAS	* Ranska	100	Jakelu
Tortue SAS	Ranska	100	Jakelu
VMC Péche SA	* Ranska	100	Tuotanto
Normark Scandinavia AB	* Ruotsi	100	Jakelu
Normark Trading AB	Ruotsi	100	Jakelu
KL-Teho Oy	* Suomi	100	Tuotanto
Marttiini Oy	* Suomi	100	Tuotanto
Normark Sport Finland Oy	* Suomi	100	Jakelu
Normark Suomi Oy	Suomi	100	Jakelu
Peltonen Ski Oy	Suomi	90	Tuotanto
Rapala Shimano East Europe Oy	2) Suomi	50	Hallinto
Rapala-Fishco AG	* Sveitsi	100	Jakelu
Elbe Lystfiskeudstyr ApS	Tanska	100	Hallinto
Normark Denmark A/S	* Tanska	100	Jakelu
Normark S.r.o.	2) Tsekin tasavalta	50	Jakelu
Rapala Eurohold Ltd.	* Unkari	56,6	Jakelu
VMC Waterqueen Ukrainia	2) Ukraina	50	Jakelu
OOO Raptech	* Venäjä	100	Tuotanto
ZAO Normark	2) Venäjä	50	Jakelu
Marttiini Oü	Viro	100	Tuotanto
Normark Eesti Oü	Viro	100	Jakelu
Rapala Eesti AS	* Viro	100	Tuotanto

Tytäryhtiöt alueittain	Maa	Konsernin omistus- ja ääniosuus %	Toiminnan luonne
Pohjois-Amerikka			
Normark Inc.	Kanada	100	Jakelu
NC Holdings Inc.	* USA	100	Hallinto
Normark Corporation	USA	100	Jakelu
Normark Innovations, Inc.	USA	100	Hankinta/suunnittelu/tuotanto
VMC Inc.	USA	100	Jakelu

Muut maat

Freetime Pty Ltd.	* Australia	100	Jakelu
Rapala V.M.C. Do Brazil	* Brasilia	100	Jakelu
Rapala VMC South-Africa			
Distributors Pty Ltd.	* Etelä-Afrikka	70	Jakelu
Rapala VMC Korea Co., Ltd	* Etelä-Korea	100	Jakelu
Willtech Industrial Ltd.	* Hong Kong	100	Hallinto/hankinta/suunnittelu
Willtech (PRC) Ltd.	Hong Kong	100	Tuotanto
Rapala Japan K.K.	* Japani	100	Jakelu
Rapala VCM China co.	Kiina	100	Jakelu
Rapala VMC (Asia Pacific) Sdn Bhd.	* Malesia	100	Jakelu
Rapala VMC (Thailand) Co.,Ltd.	* Thaimaa	100	Jakelu

Osakkuusyrietykset alueittain	Maa	Konsernin omistus- ja ääniosuus %	Toiminnan luonne
Lanimo Oü	Viro	33,3	Tuotanto

Ulkomaiset sivuliikkeet

Willtech Industrial Ltd., edustusto Kiinassa
Normark S.r.o., sivuliike Slovakian tasavallassa

1) Perustettu 2008

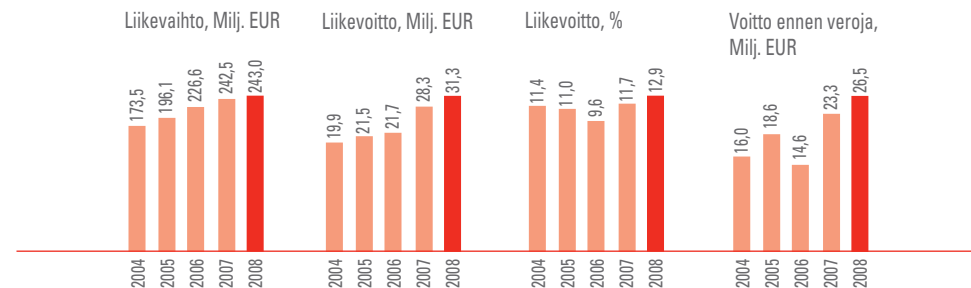
2) Määräysvalta Rapalalla

* Emoyhtiön omistamat osakkeet

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

TOIMINNAN LAAJUUS JA KANNATTAVUUS

		2004	2005	2006	2007	2008
Liikevaihto	Milj. EUR	173,5	196,1	226,6	242,5	243,0
Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia	Milj. EUR	24,9	26,3	28,0	33,8	37,5
suhteessa liikevaihtoon	%	14,3	13,4	12,4	13,9	15,5
Liikevoitto	Milj. EUR	19,9	21,5	21,7	28,3	31,3
suhteessa liikevaihtoon	%	11,4	11,0	9,6	11,7	12,9
Voitto ennen veroja	Milj. EUR	16,0	18,6	14,6	23,3	26,5
suhteessa liikevaihtoon	%	9,2	9,5	6,5	9,6	10,9
Tilikauden voitto	Milj. EUR	12,1	14,0	11,0	17,5	19,2
suhteessa liikevaihtoon	%	7,0	7,1	4,9	7,2	7,9
Jakautuminen						
Emoyhtiön omistajille	Milj. EUR	12,0	14,0	10,8	17,3	17,7
Vähemmistölle	Milj. EUR	0,1	0,0	0,2	0,3	1,6
Investoinnit	Milj. EUR	9,2	21,7	13,8	9,3	13,7
suhteessa liikevaihtoon	%	5,3	11,0	6,1	3,8	5,6
Tutkimus- ja kehityskulut	Milj. EUR	0,6	0,7	1,2	1,6	1,8
suhteessa liikevaihtoon	%	0,3	0,4	0,5	0,7	0,7
Korollinen nettovelka kauden lopussa	Milj. EUR	81,7	95,9	99,3	80,2	89,5
Sijoitettu pääoma kauden lopussa	Milj. EUR	140,6	171,3	180,6	177,1	193,2
Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)	%	14,2	13,8	12,3	15,9	16,9
Oman pääoman tuotto (ROE)	%	21,7	20,8	14,1	19,7	19,2
Omavaraisuusaste kauden lopussa	%	31,4	33,1	33,4	38,2	38,0
Velkaantumisaste (netto) kauden lopussa	%	139,0	127,1	122,2	82,8	86,4
Henkilöstö keskimäärin	Henkilöä	3 067	3 780	3 987	4 577	4 143
Henkilöstö kauden lopussa	Henkilöä	3 361	3 986	3 921	4 356	3 197

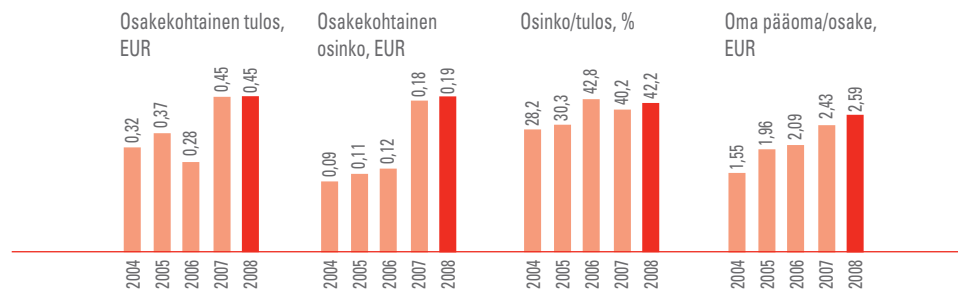

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT ¹⁾

		2004	2005	2006	2007	2008
Osakekohtainen tulos	EUR	0,32	0,37	0,28	0,45	0,45
Osakekohtainen tulos, laimennettu	EUR	0,32	0,37	0,28	0,45	0,45
Oma pääoma/osake	EUR	1,55	1,96	2,09	2,43	2,59
Osakekohtainen osinko	EUR	0,09	0,11	0,12	0,18	0,19
Osinko/tulos	%	28,2	30,3	42,8	40,2	42,2
Efektiivinen osinkotuotto	%	1,55	1,80	1,94	3,24	5,46
Hinta/voittosuhte		18,2	16,5	22,1	12,5	7,8
Osakkeen viimeinen kurssi kauden lopussa	EUR	5,82	6,10	6,19	5,55	3,48
Osakkeen alin kurssi	EUR	5,24	5,50	5,60	5,40	2,95
Osakkeen ylin kurssi	EUR	6,85	6,88	6,75	6,27	5,65
Tilikauden keskiparssi	EUR	5,87	5,91	6,26	5,82	4,21
Osakkeiden vaihto	kpl	5 090 048	23 027 428	12 468 161	8 684 433	4 144 626
Osuus osakkeiden keskimääräisestä määrästä	%	13,56	60,81	32,33	22,51	10,52
Osakepääoma	Milj. EUR	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6
Tilikaudella jaettu osinko	Milj. EUR	3,4	4,2	4,6	6,9	7,5
Osakekannan markkina-arvo ²⁾	Milj. EUR	218,5	234,8	238,8	219,3	136,6
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa ²⁾	1 000 kpl	37 543	38 498	38 576	39 468	39 256
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä ²⁾	1 000 kpl	37 543	37 871	38 565	38 781	39 403
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa, laimennettu ²⁾	1 000 kpl	37 560	38 516	38 620	39 468	39 256
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, laimennettu ²⁾	1 000 kpl	37 560	37 889	38 609	38 781	39 403

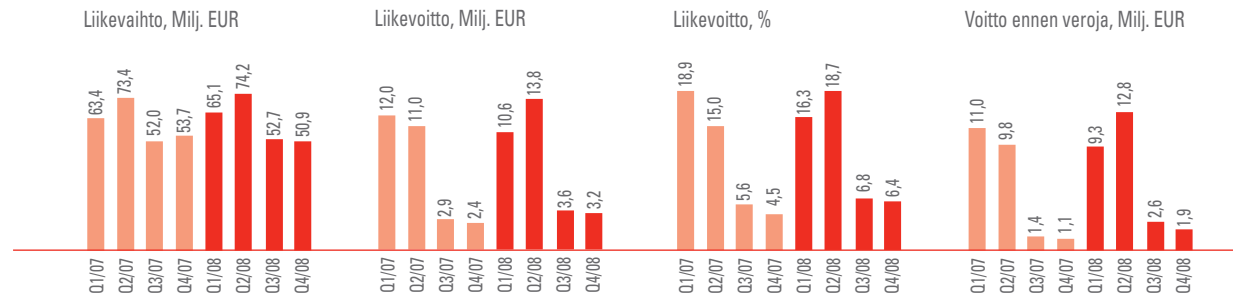
1) Vuonna 2007 uudet rajoitetut osakkeet (RAP1VN0107) tuottivat samat oikeudet kuin vanhat osakkeet (RAP1V), paitsi etteivät nämä osakkeet tuottaneet oikeutta osinkoon tilikaudelta 2007, ja niitä koski 12 kuukauden luovutusrajoitus. Osakelajit yhdistettiin 24.10.2008, kun niiden välinen osinko-oikeutta koskeva ero poistui. Tarkemmat tiedot RAP1VN0107 osakkeiden määrästä ja niiden vaikutuksesta vuoden 2007 osakekohtaisiin tunnuslukuihin löytyvät vuoden 2007 vuosikertomuksesta.

2) Ei sisällä omia osakkeita.

TUNNUSLUVUT NELJÄNNESVUOSITTAIN

		Q1/07	Q2/07	Q3/07	Q4/07	Q1/08	Q2/08	Q3/08	Q4/08
Liikevaihto	Milj. EUR	63,4	73,4	52,0	53,7	65,1	74,2	52,7	50,9
Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia	Milj. EUR	12,3	12,6	4,6	4,3	12,2	15,4	5,2	4,8
suhteessa liikevaihtoon	%	19,5	17,2	8,8	7,9	18,8	20,7	9,8	9,5
Liikevoitto	Milj. EUR	12,0	11,0	2,9	2,4	10,6	13,8	3,6	3,2
suhteessa liikevaihtoon	%	18,9	15,0	5,6	4,5	16,3	18,7	6,8	6,4
Voitto ennen veroja	Milj. EUR	11,0	9,8	1,4	1,1	9,3	12,8	2,6	1,9
suhteessa liikevaihtoon	%	17,3	13,4	2,7	2,1	14,3	17,2	4,9	3,7
Tilikauden voitto	Milj. EUR	7,7	6,7	1,1	2,0	6,8	9,4	2,0	1,0
suhteessa liikevaihtoon	%	12,2	9,1	2,1	3,7	10,5	12,7	3,7	2,0
Jakautuminen									
Emoyhtiön omistajille	Milj. EUR	7,6	6,6	1,0	2,0	6,3	8,2	1,2	1,9
Vähemmistölle	Milj. EUR	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	1,2	0,7	-0,9
Investoinnit	Milj. EUR	3,4	1,7	1,6	2,5	1,8	1,4	8,2	2,3
Korollinen nettovelka kauden lopussa	Milj. EUR	109,1	101,9	89,5	80,2	96,5	98,7	89,0	89,5
Sijoitettu pääoma kauden lopussa	Milj. EUR	197,5	192,7	180,7	177,1	196,3	201,4	195,3	193,2
Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)	%	25,4	23,6	6,4	5,4	22,8	29,3	7,7	7,0
Oman pääoman tuotto (ROE)	%	36,3	31,2	5,2	9,0	27,8	37,7	7,8	4,0
Omavaraisuusaste kauden lopussa	%	32,9	33,2	36,2	38,2	36,3	37,5	39,4	38,0
Velkaantumisaste (netto) kauden lopussa	%	123,5	112,3	98,1	82,8	96,7	96,1	83,7	86,4
Henkilöstö keskimäärin	Henkilöä	4 051	4 337	4 510	4 576	4 398	4 489	4 477	4 259
Henkilöstö kauden lopussa	Henkilöä	4 717	4 622	4 957	4 356	4 692	4 664	3 546	3 197

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖSLUKUJA, FAS

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

Milj. EUR	2008	2007
Liikevaihto	28,0	27,3
Liiketoiminnan muut tuotot	0,1	0,1
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	0,8	1,0
Valmistus omaan käyttöön	0,1	0,1
Materiaalit ja palvelut	-12,9	-13,5
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	-9,1	-9,1
Liiketoiminnan muut kulut	-3,9	-4,1
Liikevoitto ennen poistoja ja arvonalentumisia	3,1	1,7
Poistot ja arvonalentumiset	-1,1	-1,1
Liikevoitto	2,0	0,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-2,7	6,7
Voitto / tappio ennen satunnaisia eriä	-0,6	7,4
Satunnaiset erät	1,1	1,2
Voitto / tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	0,4	8,6
Tilinpäätössiirrot	0,0	0,1
Tuloverot	-1,3	-2,2
Tilikauden voitto / tappio	-0,8	6,5

EMOYHTIÖN TASE

VARAT

Milj. EUR	2008	2007
Pitkäaikaiset varat		
Aineettomat hyödykkeet	1,0	1,4
Aineelliset hyödykkeet	5,1	5,0
Sijoitukset	109,3	98,6
Korolliset saamiset	15,1	25,7
Korottomat saamiset	1,0	1,0
Pitkäaikaiset varat yhteensä	131,5	131,6
Lyhytaikaiset varat		
Vaihto-omaisuus	5,9	5,4
Sijoitukset ja saamiset		
Korolliset	23,1	19,8
Korottomat	20,4	13,6
Rahat ja pankkisaamiset	10,8	6,9
Lyhytaikaiset varat yhteensä	60,3	45,8
Varat yhteensä	191,8	177,4

OMA PÄÄOMA JA VELAT

Milj. EUR	2008	2007
Oma pääoma		
Osakepääoma	3,6	3,6
Ylikurssirahasto	16,7	16,7
Arvonmuutosrahasto	-0,4	0,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	4,9	4,9
Omat osakkeet	-0,9	
Edellisten tilikausien voitto	47,3	47,7
Tilikauden voitto	-0,8	6,5
Oma pääoma yhteensä	70,3	79,3
Tilinpäätössiirtojen kertymä	0,1	0,1
Pitkäaikaiset velat		
Korolliset	41,9	46,5
Pitkäaikaiset velat yhteensä	41,9	46,5
Lyhytaikaiset velat		
Korolliset	57,8	33,3
Korottomat	21,7	18,2
Lyhytaikaiset velat yhteensä	79,5	51,5
Oma pääoma ja velat yhteensä	191,8	177,4

EMOYHTIÖN OSAKEPÄÄOMA

	Osaketta	2008 EUR	Osaketta	2007 EUR
Vanhat osakkeet	39 468 449	3 552 160	38 578 769	3 472 089
Uudet rajoitetut osakkeet			889 680	80 071
Yhteensä	39 468 449	3 552 160	39 468 449	3 552 160

Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen.

Vuonna 2007 uudet rajoitetut osakkeet (RAP1VN0107) tuottivat samat oikeudet kuin vanhat osakkeet (RAP1V), paitsi etteivät nämä osakkeet tuottaneet oikeutta osinkoon tilikaudelta 2007, ja niitä koski 12 kuukauden luovutusrajoitus. Osakelajit yhdistettiin 24.10.2008, kun niiden välinen osinko-oikeutta koskeva ero poistui.

Hallitus päätti kokouksessaan 23.4.2008 yhtiökokouksen 3.4.2008 antaman valtuutuksen perusteella aloittaa omien osakkeiden hankinnan. 31.12.2008 Rapalan hallussa oli 212 665 kappaletta omia osakkeita. Omien osakkeiden osuus yhtiön kaikkien osakkeiden lukumäärästä ja äänimäärästä oli 0,5 %. Takaisin ostettujen osakkeiden keskihinta oli 4,01 euroa.

LASKELMA EMOYHTIÖN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

Milj. EUR	2008	2007
Osakepääoma 1.1.	3,6	3,5
Suunnattu anti		0,1
Optiolla merkityt osakkeet		0,0
Osakepääoma 31.12.	3,6	3,6
Ylikurssirahasto 1.1.	16,7	16,7
Optiolla merkityt osakkeet		0,0
Ylikurssirahasto 31.12.	16,7	16,7
Arvonmuutosrahasto 1.1.	0,0	
Voitot ja tappiot rahavirran suojauksista	-0,4	0,0
Arvonmuutosrahasto 31.12.	-0,4	0,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	4,9	
Suunnattu anti		4,9
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	4,9	4,9
Omat osakkeet 1.1.		
Omien osakkeiden hankinta	-0,9	
Omat osakkeet 31.12.	-0,9	
Edellisten tilikausien voitto	54,2	52,3
Maksetut osingot	-6,9	-4,6
Tilikauden tulos	-0,8	6,5
Vapaa pääoma 31.12.	46,4	54,2

JAKOKELPOISET VARAT

Jakokelpoiset voittovarot

Edellisten tilikausien voitto	54,2	52,3
Maksetut osingot	-6,9	-4,6
Omien osakkeiden hankinta	-0,9	
Arvonmuutosrahasto	-0,4	0,0
Tilikauden tulos	-0,8	6,5
Jakokelpoiset voittovarot	45,2	54,2

Muut jakokelpoiset varat

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	4,9	4,9
Jakokelpoiset varat yhteensä	50,1	59,1

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. EUR	2008	2007
Voitto / tappio ennen satunnaisia eriä	-0,6	7,4
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	1,1	1,1
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	2,2	-1,6
Muut tuotot ja -kulut, joihin ei liity maksua		-0,1
Rahoitustuotot ja -kulut	1,2	-5,5
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	3,9	1,3
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-6,2	7,0
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)	-0,5	-1,3
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	3,5	8,6
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	0,7	15,6
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-4,8	-4,9
Saadut osingot liiketoiminnasta		7,4
Saadut korot liiketoiminnasta	2,9	3,4
Maksetut välittömät verot	-1,9	-1,0
Liiketoiminnan rahavirta	-3,1	20,5
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-0,8	-1,4
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		0,4
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-1,9	-1,2
Investointien rahavirta	-2,7	-2,2
Rahoituksen rahavirta		
Omien osakkeiden hankkiminen	-0,9	
Myönnetty lainat	-24,3	-31,5
Lainasaamisten takaisinmaksut	23,0	35,4
Lyhytaikaisten lainojen nostot	43,0	27,7
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-18,5	-50,6
Pitkäaikaisten lainojen nostot	4,0	
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-9,7	
Osakemerkinnöistä saadut maksut		5,0
Maksetut osingot	-6,9	-4,6
Rahoituksen rahavirta	9,7	-18,6
Rahavarojen muutos	3,9	-0,3
Rahavarat tilikauden alussa	6,9	7,2
Rahavarat tilikauden lopussa	10,8	6,9

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti. Emoyhtiön täydellinen tilinpäätös on saatavilla konsernin internetsivuilta www.rapala.com.

Hallinto ja johto

Rapalan päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, Rapalan yhtiöjärjestyksestä ja NASDAQ OMX Helsingin sääntöjä ja ohjeita. Lisäksi Rapala noudatti vuoden 2008 loppuun asti, mukaan lukien vuoden 2008 tilinpäätös ja vuosikertomus, vuonna 2003 annettua suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä. Vuoden 2009 alusta lähtien Rapala noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n hallituksen loka-kuussa 2008 hyväksymää hallinnointikoodia, joka korvaa vuoden 2003 suosituksen. Rapalan päivitetty hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän periaatteet löytyvät kokonaisuudessaan Rapalan kotisivuilta www.rapala.com.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekoeelin, jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain mukaan kuuluvista tehtävistä, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta, osakepääoman korottamisesta tai alentamisesta, yhtiöjärjestyksen muuttamisesta ja osingonjaosta sekä vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous myös valitsee hallituksen jäsenen ja tilintarkastajat sekä päättää heille maksettavista palkkioista.

Toimitusjohtajan, hallituksen puheenjohtajan ja riittävän määrän hallituksen jäseniä on oltava läsnä yhtiökokouksessa. Hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla olevan henkilön on osallistuttava valinnasta päättävään yhtiökokoukseen, ellei hänen poissaololleen ole painavia syitä.

Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa ja yleensä huhtikuussa. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous tulee pitää ennen kesäkuun loppua. Tarvittaessa järjestetään ylimääräinen yhtiökokous. Osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksissa puhe- ja äänioikeuttaan. Yhtiökokouksessa jokaisella osakkeella on yksi ääni.

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön osakkeenomistajat kutsutaan yhtiökokoukseen julkaisemalla kutsu hallituksen päättämässä laajalevikkisessä

päivälehdessä sekä yhtiön kotisivuilla. Kokouskutsussa ilmoitetaan yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat.

Tarkempaa tietoa yhtiökokouksesta löytyy Rapalan vuosikertomuksen osiosta "Tietoa osakkeenomistajille" ja yhtiön kotisivuilta.

Hallituksen kokoonpano

Yhtiön hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään kymmenen jäsentä.

Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys sekä mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Nykyinen hallitus koostuu seitsemästä jäsenestä: Rapalan toimitusjohtajasta, Rapalan Kiinan-tehtaan ja Hongkongin-toimiston johtajasta sekä viidestä konsernin ulkopuolisesta ja riippumattomasta asiantuntijajäsenestä: Emmanuel Viellard, Eero Makkonen, Jan-Henrik Schauman, Christophe Viellard ja Marc Speeckaert. Hallituksen kaikki jäsenet, paitsi Emmanuel Viellard, Christophe Viellard ja Marc Speeckaert ovat riippumattomia merkittävistä osakkeenomistajista. Rapala poikkeaa suosituksesta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä siltä osin, että yhtiön toimitusjohtaja sekä Kiinan-tehtaan ja Hongkongin-toimiston johtaja toimivat oman johtotehtävänsä ohella myös hallituksen jäseninä. Kummankin hallituksen jäsenyys perustuu heidän huomattavaan osakeomistukseensa sekä heidän kalastusvälineellisuudensä laaja-alaiseen osaamiseensa ja pitkään kokemukseensa. Hallituksella ei ole varajäseniä.

Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallituksen jäsenen toimikausi jatkuu seuraavaan yhtiökokoukseen. Hallitus valitsee puheenjohtajan seuraavaan yhtiökokoukseen saakka. Tilikauden aikana hallitus kokountui 15 kertaa. Keskimääräinen osallistumisprosentti oli 95 %.

Tarkemmat tiedot hallituksen jäsenistä löytyvät sivulta 74.

Hallituksen tehtävät ja työjärjestys

Hallituksen tehtävät ja vastuu määräytyvät ensisijaisesti Suomen osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen määräysten pohjalta. Kaikki konsernin toiminnan kannalta merkittävät asiat käsitellään yhtiön hallituksessa. Tällaisia asioita ovat muun muassa yhtiön toimitusjohtajan nimittäminen ja erottaminen, strategisten linjausten vahvistaminen, tilinpäätöksen ja osavuosikatsausten hyväksyminen, liiketoimintasuunnitelmista, vuosibudjeteista ja pörssitiedotteista sekä

merkittävistä investoinneista ja omaisuuden myynneistä päättäminen.

Hallituksen valiokunnat 2008

Vuonna 2008 Rapalalla oli voimassa ainoastaan yksi valiokunta, palkitsemisvaliokunta.

Joulukuussa 2008 hallitus päätti, että koska yhtiöllä ei ole erillistä tarkastusvaliokuntaa, hallitus vastaa tarkastusvaliokunnan tehtävistä valvoen yhtiön taloudellista raportointia, ulkoista tilintarkastusta, sisäisiä kontroleja ja riskienhallintaa koskevia asioita ja toimintoja yhtiössä. Hallituksen seitsemästä jäsenestä vähintään kolmella on tähän tehtävään riittävä taloudellinen asiantuntemus. Hallitus pitää säännöllisesti yhteyttä yhtiön tilintarkastajiin.

Palkitsemisvaliokuntaa johtaa hallituksen puheenjohtaja Emmanuel Viellard. Palkitsemisvaliokuntaan kuuluvat lisäksi konsernin ulkopuolisista asiantuntijajäsenistä Eero Makkonen ja Jan-Henrik Schauman. Valiokunnan jäsenen toimikausi on sama kuin hallituksen jäsenen toimikausi. Vuonna 2008 palkitsemisvaliokunta kokountui 4 kertaa. Osallistumisprosentti oli 100 %.

Palkitsemisvaliokunta toimii työjärjestyksensä mukaisesti ja valiokunnan pääasiallisena tehtävänä on valmistella hallituksen päätökset koskien konsernin avainhenkilöiden palkkioita. Valiokunnan muihin tehtäviin kuuluu toimitusjohtajan työsuhteen ehtojen ja konsernin johtoryhmän palkitsemisjärjestelmien tarkastaminen.

Hallitus ei ole nimennyt nimitysvaliokuntaa konsernin koon ja hallituksen nykyisten jäsenten edustaman merkittävän osakeomistuksen vuoksi. Hallitus hoitaa nimityksiin liittyvät asiat.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan nimittää hallitus. Jorma Kasslin on toiminut toimitusjohtajana sekä hallituksen jäsenenä vuodesta 1998.

Toimitusjohtaja toimii myös konsernihoitajana. Toimitusjohtajan tehtävät ja vastuut on määrätty osakeyhtiölaisissa. Toimitusjohtaja hoitaa konsernin juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka yhtiön toiminnan laajuuden ja laadun huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, mikäli hallitus on hänet siihen valtuuttanut. Toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä sellaisessa asiassa, joka kuuluu hänen tehtäviinsä. Toimitusjohtaja johtaa

konsernin johtoryhmää. Toimitusjohtajan toimitusohjeiden ehdot on määritelty kirjallisessa toimitusjohtajasopimuksessa, jonka hallitus on hyväksynyt.

Konsernin johtoryhmä

Toimitusjohtajan apuna konsernin toiminnan suunnittelussa ja johtamisessa on johtoryhmä, jonka jäsenet raportoivat toimitusjohtajalle. Johtoryhmä kokoontuu toimitusjohtajan johdolla käsiteltävästä asiasta riippuen eri kokoonpanoissa.

Tarkemmat tiedot konsernin johtoryhmän jäsenistä löytyvät sivulta 75.

Liiketoimintaorganisaatio ja vastuu

Konserni koostuu emoyhtiöstä sekä valmistus- ja jakelutoimintaa harjoittavista tytäryhtiöistä. Konsernin pääkonttorit sijaitsevat Helsingissä ja Brysselissä. Yhtiön osakkeet on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä.

Tytäryhtiöiden johtamis- ja ohjausvastuu on kunkin yhtiön hallituksella, joka yleensä koostuu konsernin toimitusjohtajasta, konsernin talous- ja rahoitusjohtajasta, lakimiehestä ja tytäryhtiön toimitusjohtajasta. Jokaisella yhtiöllä on lisäksi oma johtoryhmänsä. Konsernin liiketoimintaorganisaatio voidaan jakaa tuotanto- ja jakeluliiketoimintaan sekä toisaalta kuuteen tuotelinjaan, jotka ovat uistimet, koukut, siimat ja kalastajan tarvikkeet sekä konsernin ulkopuoliset kalastustuotteet ja muut tuotteet.

Palkitseminen

Vuonna 2008 hallituksen puheenjohtajan palkkio oli 60 000 euroa ja muiden jäsenten 30 000 euroa. Palkitsemisvaliokunnan jäsenet eivät ole oikeutettuja muuhun palkkioon. Hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussäännön mukaiseen matkapäivärahaan sekä kulkukorvaukseen matkustuskuluista.

Toimitusjohtajan kuukausipalkka on 23 620 euroa. Toimitusjohtaja on oikeutettu myös bonuksiin konsernin johdon bonusjärjestelmän periaatteiden mukaisesti. Vuodelta 2008 hänelle kertyi suoriteperusteisesti 110 000 euroa bonusta. Toimitusjohtajan eläkeikä ja eläke määräytyvät eläkelakien mukaisesti. Lakisääteisen eläkkeen lisäksi toimitusjohtajalla on oikeus 8 400 euron vapaaehtoiseen eläkevuoktuuteen vuodessa tai muuhun vastaavaan järjestelyyn. Yhtiö voi irtisanoa toimitusjohtajasopimuksen milloin tahansa tai 24 kuukauden pituisella irtisanomisajalla. Toimitusjohtaja voi irtisanoa toimitusjohtajasopimuksen kolmen tai kuuden kuukauden pituisella irtisanomisajalla. Irtisanomisajan pituus on riippuvainen irtisanomisen perusteesta. Toimitusjohtaja on oikeutettu 24 kuukauden palkan suuruiseen erakorvaukseen (pois sulkien bonukset), mikäli yhtiö irtisanoa sopimuksen ilman syytä.

Toimitusjohtaja ja muu ylin johto kuuluvat konsernin johdon bonusjärjestelmään. Bonusjärjestelmä asetetaan joka toinen vuosi seuraavaksi kahdeksi vuodeksi. Allokoitavan bonuksen määrä perustuu hallituksen kyseisen vuoden EBITDA:lle ja kassavirralle asetamiin tavoitteisiin. Jollei tavoitetasoa saavuteta, bonuksen maksaminen perustuu täysin hallituksen harkintaan. Bonukset maksetaan kahdessa erässä, ensimmäinen erä kun tilintarkastettu tulos kyseiselle vuodelle on tiedossa ja toinen erä muutaman kuukauden määräajan kuluttua, johdon työsuhteiden pysyvyyden kannustamiseksi.

Hallituksen, toimitusjohtajan ja johtoryhmän palkkiot löytyvät konsernintilinpäätöksen liitetiedosta 28. Hallituksen, toimitusjohtajan ja johtoryhmän omistukset ja optiot löytyvät sivuilta 74–75.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Hallitus valvoo yhtiön liiketoimintaa ja on vastuussa siitä, että kirjanpito, raportointi ja varojen hoito on tarkoituksenmukaisesti järjestetty.

Rapala-konsernin riskienhallinnan tavoitteena on tukea konsernin strategian ja liiketoiminnan tavoitteiden toteuttamista. Riskienhallintaa toteutetaan seuraamalla ja hallitsemalla liiketoimintaan liittyviä uhkia ja riskejä sekä samanaikaisesti identifioimalla ja hyödyntämällä liiketoiminnan mahdollisuuksia. Hallitus arvioi konsernin taloudellisia, toiminnallisia ja strategisia riskejä säännöllisesti ja vahvistaa näihin liittyviä periaatteita ja ohjeita konsernin johdon toteutettavaksi ja koordinoitavaksi.

Toimitusjohtaja ja konsernin riskienhallintaorganisaatio seuraavat jatkuvasti liiketoimintaympäristön kehittymistä ja koordinoivat konsernin strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten riskien hallintaa. Konsernin riskienhallintaorganisaation muodostavat konsernin talous- ja rahoitusjohtaja, konsernin rahoitusjohtaja sekä konsernin riskienhallintajohtaja. Konsernin riskienhallintaorganisaatio kokoontuu säännöllisesti. Jokapäiväinen riskienhallintatyö on lähtökohtaisesti allokoitu kunkin liiketoimintayksikön johdolle, joka vastaa paikallisten strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten riskien hallinnasta.

Jokaisen tytäryhtiön toimitusjohtaja ja talousjohtaja tapaavat paikallisen tilintarkastajan vähintään kerran vuodessa keskustellakseen sisäisestä tarkastuksesta ja lakisääteisten vaatimusten noudattamisesta. Jokaisen tytäryhtiön tilintarkastajat antavat tilintarkastajien lausunnon Rapala VMC Oyj:n tilintarkastajille vuosittaisen tarkastuksen lopputuloksena. Vuosittaisen tilintarkastuksen yhteydessä saatetaan laatia yhtiön johdolle raportti, jossa esitetään tilintarkastushavainnot tarkemmin ja suositellaan mahdollisia parannuksia sisäiseen valvontaan.

Konsernilla ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota konsernin liiketoiminnan koon vuoksi. Konsernin talous- ja rahoitusjohtajan johtamana konsernin taloushallinto vastaa konserniyhtiöiden taloudellisen tilanteen ja sisäistä valvontaa koskevien menettelytapojen säännöllisestä tarkastelusta raportoiden merkittävistä havainnoistaan toimitusjohtajalle ja hallitukselle. Konsernin johto tekee tai teettää ajoittain erikoistarkastuksia ja kohdennettuja sisäisiä tarkastuksia käyttäen tarvittaessa apunaan ulkopuolisia palveluita. Vuonna 2008 tehtiin kolme tällaista sisäistä tarkastusta. Erillisen sisäisen tarkastuksen organisaation puuttuminen otetaan huomioon myös tilintarkastuksessa.

Sisäpiirihallinto

Konsernin sisäpiiriohje noudattaa NASDAQ OMX Helsingin antamaa sisäpiiriohjetta. Konsernin sisäpiiriohjeen mukaan sekä pysyvät että hankekohtaiset sisäpiiriläiset ovat Rapala VMC Oyj:n arvopapereita koskevien kaupankäyntirajoitusten piirissä. Pysyvät sisäpiiriläiset, heidän holhottavansa ja määräysvalta yhteisönsä eivät saa käydä kauppaa yhtiön arvopapereilla 3 viikkoa ennen yhtiön tilinpäätöksen tai osavuositarkastuksen julkistamista. Hankekohtainen sisäpiiriläinen ei saa käydä kauppaa yhtiön arvopapereilla niin kauan kuin hän on hankkeeseen liittyen sisäpiiriläinen. Yhtiö järjestää sisäpiiriasiasta sisäistä tiedottamista ja koulutusta sekä huolehtii sisäpiiriasioiden valvonnasta.

Julkiseen sisäpiirirekisteriin kuuluvien tiedot ovat nähtävillä yhtiön kotisivulla.

Tilintarkastus

Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tilintarkastuksesta vastaa maailmanlaajuisesti pääosin Ernst & Young. Emoyhtiön tilintarkastaja, Ernst & Young Oy, vastaa kaikkien konserniyhtiöiden tilintarkastuksen ohjeistamisesta ja koordinoinnista. Vastuullisena tarkastajana toimii KHT Mikko Järventausta. Tilintarkastuksen laajuudessa ja sisällössä on otettu huomioon konsernin oman erillisen sisäisen tarkastusyksikön puuttuminen. Yhtiö järjesti koko konsernia kattavan tilintarkastuksen kilpailutuksen vuonna 2008. Kilpailutuksen perusteella hallitus esittää yhtiökokoukselle, että yhtiön tilintarkastajaksi vuodelle 2009 valittaisiin Ernst & Young Oy.

HALLITUKSEN JÄSENET

Emmanuel Viellard

Hallituksen puheenjohtaja
Rapalan hallituksen puheenjohtaja
2005 lähtien
B.A. ja CPA
Syntymävuosi: 1963
Lisi Industries -yhtiön hallituksen
varapuheenjohtaja ja
varatoimitusjohtaja
Osakeomistus*:-
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 100 000
Optioita*: 20 000

Jorma Kasslin

Toimitusjohtaja
Rapalan hallituksen jäsen
1998 lähtien
Diplomi-insinööri
Syntymävuosi: 1953
Osakeomistus*:-
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 680 000
Optioita*: 82 000

Eero Makkonen

Rapalan hallituksen jäsen
1998 lähtien
Rapalan hallituksen puheenjohtaja
1999-2005
Insinööri
Syntymävuosi: 1946
Osakeomistus*:-
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 100 000
Optioita*: 20 000

Jan-Henrik Schauman

Rapalan hallituksen jäsen
1999 lähtien
KTM ja MBA
Syntymävuosi: 1945
Osakeomistus*:-
Optioita*: 20 000

Christophe Viellard

Rapalan hallituksen jäsen
2000 lähtien
Diplomiekonomi (ESCP)
Syntymävuosi: 1942
Osakeomistus*:-
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 100 000
Optioita*: 20 000

King Ming (William) Ng

*Rapalan Kiinan-tehtaan ja
Hongkongin-toimiston johtaja*
Rapalan hallituksen jäsen
2001 lähtien
Diplomi-insinööri
Syntymävuosi: 1962
Osakeomistus*: 890 580
Optioita*: 30 000

Marc Speeckaert

Rapalan hallituksen jäsen
2005 lähtien
MBA
Syntymävuosi: 1951
Johtaja, Sofina NV
Osakeomistus ja optiot*:-

*Osakeomistus ja optiot 31.12.2008. Optiomäärät sisältävät myös ns. synteettiset optiot.

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

Jorma Kasslin
Toimitusjohtaja
Rapalan johtoryhmän jäsen
1998 lähtien
Lisätietoja kohdassa
"Hallituksen jäsenet"

Jouni Grönroos
Talous- ja rahoitusjohtaja
Rapalan johtoryhmän jäsen
2005 lähtien
Osakeomistus*: 16 001
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 30 000
Optiot*: 44 500

King Ming (William) Ng
Rapalan Kiinan-tehtaan ja
Hongkongin-toimiston johtaja
Rapalan johtoryhmän jäsen
2001 lähtien
Lisätietoja kohdassa
"Hallituksen jäsenet"

Olli Aho
Lakimies, hallituksen sihteeri,
sijoittajasuhteet
Rapalan johtoryhmän jäsen
1998 lähtien
Osakeomistus*: -
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 70 000
Optioita*: 42 000

Juhani Pehkonen
Uistinliiketoiminnan johtaja
Rapalan johtoryhmän jäsen 1998
lähtien
Osakeomistus*: -
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 30 000
Optioita*: 42 000

Stanislas de Castelnau
Koukuliiketoiminnan johtaja
Rapalan johtoryhmän
jäsen 2002 lähtien
Osakeomistus*: -
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 10 000
Optioita*: 37 000

Tom Mackin
Rapala USA:n toimitusjohtaja
Rapalan johtoryhmän jäsen
2007 lähtien
Osakeomistus*: 3 000
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 10 000
Optioita*: 42 000

Lars Ollberg
Saima- ja tarvikeliiketoiminnan
johtaja
Rapalan johtoryhmän jäsen
2008 lähtien
Osakeomistus*: 2 475
Epäsuora omistus määräysvalta-
yhteisön kautta*: 30 000
Optioita*: 28 000

Hannu Murtonen oli Rapalan johtoryhmän jäsen 18.7.2007–15.4.2008.

*Osakeomistus ja optiot 31.12.2008. Optiomäärät sisältävät myös ns. synteettiset optiot.

KONSERNIN MUUT KESKEISET JOHTAJAT

UISTIMET

Jari Kokkonen, myynti ja markkinointi
Teemu Mäkelä, markkinointi
(uistimet, siimat ja tarvikkeet)
Jukka Sairanen, tutkimus- ja tuotekehitys – Rapala
Arto Nygren, Vääksyn-tehdas
Rauno Rantanen, Pärnun-tehdas
Marina Sharapova, Sortavalan-tehdas
LF Yung, Willtechin tehdas
DD Yung, Willtechin tehdas
Kevin Au, Willtechin uistimet

KOUKUT

Christian Victor, myynti ja markkinointi (Eurooppa)
Rodolphe Jacques, myynti ja markkinointi
(muu maailma, ei USA)

TARVIKKEET

Päivi Ohvo, Marttiini-veitset
Brian Wong, Willtechin kalastustarvikkeet
Peter Nordlander, hankinta sekä jakelu, Kiina ja
Etelä-Korea

MUUT TUOTTEET

Juhani Eskelinen, Peltonen-murtomaasukset
Cynthia Foong, Willtechin lahjavaratuotteet
Tapio Nirkkonen, KL-Teho-muoviosat ja -tuotteet

HALLINTO

Mikko Häikiö, taloussuunnittelu ja -ohjaus
Esko Jäntti, rahoitus
Anu Koskinen, konsernilaskenta ja -raportointi
Jussi Ristimäki, verotus ja riskienhallinta

JAKELUYHTIÖT

Gregg Wollner, USA
Nancy Adelmann, USA
Roger Cannon, Kanada (1.1.2009 asti)
John Newton, Kanada (1.1.2009 alkaen)
Philippe Guigo, Ranska
Jean-Philippe Nicolle, Ranska ja VMC
Janne Paukkunen, Espanja, Portugali ja Brasilia

Saku Kulmala, Suomi ja Itä-Eurooppa
Matts Baum, Ruotsi
Nils Larsen, Tanska
Hasse Coucheron-Aamot, Norja
Thomas Brumann, Sveitsi
Victor Skvortsov, Venäjä
Mirek Adamski, Puola
Roman Sereda, Ukraina
Janis Adamovics, Latvia
Remigijus Zubavicius, Liettua
Vitas Miskinis, Itä-Eurooppa
Daniel Sirucka, Tsekin tasavalta

Mati Banhard, Viro
Karoly Agh jr., Unkari
Manabu Kimoto, Japani
Leong Loke, Malesia ja Thaimaa
Jay Choi, Etelä-Korea
Brian Hale, Australia (15.1.2009 asti)
Aku Valta, Australia (15.1.2009 alkaen)
Grant Pledger, Etelä-Afrikka
Mark Pledger, Etelä-Afrikka

Riskienhallinta

Rapala-konsernin riskienhallinnan tavoitteena on tukea konsernin strategian toteuttamista ja liiketoiminnallisten tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallintaa toteutetaan seuraamalla ja hallitsemalla konsernin toimintaan liittyviä riskejä ja uhkia sekä samanaikaisesti identifioimalla ja hyödyntämällä mahdollisuuksia.

Rapalan lähestymistapa riskienhallintaan

Hallitus seuraa ja arvioi säännöllisesti konsernin taloudellista, toiminnallista ja strategista riskipositiota ja asettaa tähän liittyviä toimintaperiaatteita ja ohjeita konsernijohdon toteutettavaksi ja koordinoitavaksi. Päivittäinen riskienhallintatyö on ensisijaisesti delegoitu kunkin liiketoimintayksikön johdon vastuulle.

Konsernin liiketoiminnan laajentuessa on riskienhallinnan merkitys kasvanut. Riskienhallinta oli edelleen vuonna 2008 konsernijohdon tarkemman huomion ja kehityshankkeiden kohteena. Vuonna 2008 konsernitason riskienhallintatyön painopiste oli valuuttakurssi-, luotto-, likviditeetti-, raaka-aine- ja vahinkoriskien hallinnassa sekä konserninlaajusten vakuutusohjelmien kehittämisessä.

Seuraavassa on yhteenvedo konsernin keskeisistä strategisista, toiminnallisista ja taloudellisista riskeistä sekä riskienhallintatoimenpiteistä.

Strategiset riskit

Urheilukalastus on yksi vapaa-ajan harrastuksen muoto ja konsernin tuotteiden kanssa kilpailee suuri joukko eri harrastusmuotoja. Konserni edistää urheilukalastuksen houkuttelevuutta aktiivisilla myynti- ja markkinointitoimilla sekä konsernin tuotemerkkien määrätietoisella kehittämisellä ja vahvistamisella. Konserni kehittää jatkuvasti uusia tuotteita tyydyttämään kuluttajien kysyntää sekä luo uutta kulutuskysyntää.

Brändi-portfolio ja yritysmaine ovat konsernin arvokkaimpien aineettomien omaisuuserien joukossa. Konserni pyrkii aktiivisesti rakentamaan brändejään ja niiden identiteettiä sekä turvaamaan brändien ja yritysmaineen arvon säilymisen. Konsernin tuotemerkit on suojattu myös juridisin keinoin.

Kuluttajat yhdistävät konsernin brändit korkeaan laatuun, ainutlaatuiseseen kalastuskokemukseen ja toiminnallisuuksiin sekä luotettavaan jakelukanavaan. Kuluttajat ovat kykeneviä erottamaan konsernin tuotteet laittomista kopiotuotteista, eikä kopiointi muodosta konsernille strategista riskiä. Konserni puolustaa aineettomia oikeuksiaan voimakkaasti ja ryhtyy toimenpiteisiin oikeuksien loukkaajia vastaan.

Urheilukalastus on riippuvaista puhtaiden kalastusvesien olemassaolosta. Ympäristön lisääntynyt likaantuminen on konsernille kasvava huolenaihe. Konserni edistää aktiivisesti ympäristönsuojeluun liittyviä aloitteita ja lisää valmiuksiaan noudattaa jatkuvasti tiukentuvia ympäristömääräyksiä pyrkimällä asteittain pienentämään toimintonsa ympäristö-

vaikutuksia. Konserni on myös eturintamassa kehittämässä tuotteitaan kalaystäväisemmiksi, esimerkkinä pyydystä- ja päästä (catch-and-release) -tuotteet. Lisätietoja ympäristöasioista on esitetty osiossa "Ympäristö".

Konserni kohtaa kilpailua kaikilla markkinoilla, joilla sen tuotteita myydään. Ainutlaatuisen laajasta jakeluverkostostaan johtuen konsernin maantieteellinen riski on jakautunut maailmanlaajuisesti, mikä tasoittaa kausittaista ja paikallista markkinavaihtelua.

Konsernilla on rajallinen määrä maailmanlaajuisia kilpailijoita. Pure Fishingin ja Shakespearen yhdistyminen Jarden-konserniin vuonna 2007 loi merkittävän kalastusalan yrityksen lisäten kilpailua erityisesti Yhdysvalloissa. Tällä yritysjärjestelyllä ei ole ollut dramaattista vaikutusta Rapalan toimintaan tai kilpailuasemaan. Konsernin kilpailijat ovat usein paikallisia kalastustarvikealan yrityksiä, jotka toimivat rajatulla maantieteellisellä alueella ja rajatulla tuotevalikoimalla. Eräissä maissa kilpailua luovat omia kalastustuotemerkkejään myyvät jälleenmyyjät. Lisäksi vakiintuneiden kalastustarvikebrändien laajentuminen uusiin tuotekategorioiden on luonut kilpailua joihinkin tuotesegmentteihin. Konsernin vahva tuotekehitys sekä brändi-portfolio ovat keskeisessä asemassa tässä kilpailussa menestymisessä.

Konsernin tuotantotoiminta on maantieteellisesti hajautunut usean valtion ja maanosan alueelle. Osassa näistä alueista poliittiset riskit ovat korkeammat, mutta samanaikaisesti ne tarjoavat edullista työvoimaa. Konserni seuraa maariskien ja työvoimakustannuksien kehitystä ja pyrkii

löytämään keinoja tuotanto- ja jakelukustannusten hallintaan.

Urheilukalastustuotteiden valmistus ei ole riippuvaista mistään suojatusta valmistusteknologiasta tai patenteista. Konsernin tuotantoyksiköt seuraavat aktiivisesti yleisten valmistusteknologioiden kehitystä ja arvioivat näiden soveltuvuutta omaan tuotantoonsa.

Kolmansien osapuolien kalastus- ja ulkoilutuotteiden jakelu muodostaa merkittävän osan konsernin myynnistä. Johtuen olemassa olevien ja potentiaalisten toimittajien runsaasta lukumäärästä sekä maantieteellisestä hajautumisesta, konserni ei ole kriittisesti riippuvainen yhdestäkään yksittäisestä raaka-aine- tai lopputuotetoimittajasta. Konsernin strateginen jakeluyhteistyö Shimanon kanssa on osoittautunut menestyksekkääksi ja sitä on laajennettu edelleen vuoden 2008 aikana. Vuonna 2008 aloitettiin strateginen yhteistyö taiwanilaisen Yao I -yhtiön kanssa solmimalla eksklusiivinen toimitussopimus kalastussiiemojen (mm. Suffix) valmistamisesta.

Konsernin asiakaskunta on erittäin hajautunut maantieteellisesti ja määrällisesti. Asiakkaat ovat lähtökohtaisesti maakohtaisia eivätkä toimi maailmanlaajuisesti. Konserni ei ole kriittisellä tavalla riippuvainen yhdestäkään yksittäisestä asiakkaasta: suurimmankin yksittäisen asiakkaan osuus jää selvästi alle 5 % konsernin liikevaihdosta. Konserni ei harjoita merkittävästi suoraa kuluttajamyyntiä. Tämän ei katsota muodostavan riskiä, sillä kuluttajakysyntä on pitkälti sidoksissa brändi-uskollisuuteen ja vaihtoehtoisten myyntikanavien avaaminen on tarvittaessa mahdollista.

Konserni on kasvanut huomattavasti sekä orgaanisesti että yrityshankintojen avulla. Huolellinen kohdevalinta, asianmukaiset due diligence -prosessit sekä yrityskaupan jälkeinen integraatiotyö ovat keskeisessä asemassa sen varmistamiseksi, että kasvuhankkeet onnistuvat ja ovat konsernin kannattavaa kasvua tavoittelevan strategian mukaisia.

Hallitus arvioi konsernin strategisia riskejä vuosittain osana strategia-prosessia. Konsernijohto seuraa jatkuvasti liiketoimintaympäristössä tapah-

tuvia muutoksia. Strategisten riskien hallinta kussakin toimintavaltiossa on delegoitu paikallisen liiketoimintayksikön johdon vastuulle.

Toiminnalliset riskit ja vahinkoriskit

Konsernin tuotteiden kulutuskysyntä on perusluonteeltaan kausittaista ja siihen vaikuttavat myös ennalta arvaamattomat tekijät kuten säätilat. Kysynnän kausivaihteluita tasoittaakseen konserni harjoittaa myös talvikalastus- ja talviurheiluvälineiden valmistusta ja jakelua. Konserni on myös laajentanut omaa jakeluyhtiöverkostoaan eteläiselle pallonpuoliskolle pienentääkseen vuodenaikojen vaihtelujen vaikutuksia toiminnalleen.

Kysynnän kausiluonteisuudesta johtuen konsernin tuotteiden toimitushuiput keskittyvät vuosittain verraten lyhyelle ajanjaksolle, jolloin toimitusvaikeudet voivat vaarantaa kauden myyntiä.

Konsernin valmistus- ja jakeluyhtiöt ovat suuresti riippuvaisia toisistaan. Häiriö tuotantoketjun aikaisemmassa vaiheessa saattaa aiheuttaa ketjureaktion läpi koko organisaation. Tätä riskiä hallitaan valmistus- ja jakeluyhtiöiden tiiviillä yhteistyöllä, varmuusvarastoilla sekä asianmukaisilla vakuutuksilla.

Konsernin tuotteiden myyntihinnat määritellään lähtökohtaisesti kerran tai kahdesti vuodessa, tavallisesti ennen kutakin myyntikautta. Konserni ostaa raaka-aineita, joiden hankintahinta saattaa vaihdella myyntikauden aikana. Vastaavasti eräiden tuotteiden kuten metalliistinten osalta raaka-aineet muodostavan merkittävän osan valmistuskustannuksista. Konserni on lisännyt panostustaan raaka-aineiden hintariskien hallintaan ja tutkii parhaillaan mahdollisuuksia hintariskiltä suojautumiseen. Konserni myös pyrkii siirtämään raaka-ainehintojen nousun myyntihintoihin joko välittömästi tai ajan kuluessa.

Valmistustoimintojen osalta konserni ei ole kriittisesti riippuvainen yhdestäkään yksittäisestä tuotantotekijöistä toimittavasta tahosta. Osaava

tuotantohenkilöstö on konsernille tärkeää ja tämän turvaamiseksi konserni pyrkii ylläpitämään hyvää työnantajamaainetta ja henkilöstösuhteita.

Konsernin tuotantoyksiköiden välillä on merkittäviä riippuvuussuhteita, jotka saattavat johtaa toimitusongelmiin esimerkiksi tulipalon tai muun vastaavan vahingon sattuessa. Vahinko voi kohdistua suoraan aineelliseen omaisuuteen, mutta samalla johtaa liiketoiminnan keskeytyksestä aiheutuviin tappioihin läpi koko toimitusketjun. Tästä johtuen konserni on panostanut vahinkoriskien hallintaan. Konserni on yhdessä vahinkovakuutusyhtiönsä kanssa suunnitellut ja toteuttanut konsernin keskeiset yksiköt kattavan riskienkartoitusohjelman. Konsernin johto on myös jatkanut konserniyksiköiden riskitietoisuuden lisäämistä.

Konserni on vakuutusmeklarinsa avustuksella jatkanut globaalien vakuutusohjelmien kehittämistä. Näiden piiriin kuuluvat miltei kaikki konserniyhtiöt ja ohjelmat ottavat huomioon konserniyhtiöiden väliset riippuvuudet ja ne kattavat omaisuus- ja keskeytysvahingot, kuljetusvahingot sekä vastuuvahingot.

Hallitus arvioi konsernin toiminnallisia riskejä vähintään kerran vuodessa osana liiketoimintasuunnitelmien ja budjettien käsittelyä. Konsernijohto seuraa ja koordinoi päivittäistä operatiivista riskienhallintatyötä, mikä on kunkin liiketoimintayksikön johdon vastuulla.

Taloudelliset riskit

Konsernin taloudelliset riskit muodostuvat markkina-, luotto- ja maksukyvyttömyys- sekä likviditeettiriskeistä. Hallitus arvioi konsernin taloudellisia riskejä usean kerran vuodessa ja konsernijohto seuraa ja hallinnoi niitä jatkuvasti. Taloudellisia riskejä käsitellään tarkemmin IFRS 7:n edellyttämällä tavalla konsernitalinpäätöksen liitetiedossa 22.

Ympäristö

Rapalan missio on luoda edellytyksiä positiivisille ja vahvoille elämyksille ja kokemuksille luonnossa ja erityisesti kalastuksen parissa. Tästä johtuen ympäristön puhtauden ja elinvoimaisuuden säilyttäminen ja edistäminen on yhtiölle erittäin tärkeää.

Rapalan näkökulma ympäristöasioihin

Terve ja elinkelpoinen ympäristö on Rapalalle tärkeä asia jo siitäkin syystä, että yhtiön kalastus-, metsästys- ja ulkoiluliiketoiminta perustuvat luonnon ja ihmisen vuorovaikutukseen. Teollinen ja kaupallinen toiminta aiheuttavat väistämättä ympäristövaikutuksia, joita konserni pyrkii minimoimaan niin, että nykyisillä ja tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus kokea luonnossa elämyksiä Rapalan tuotteilla. Oman liiketoimintansa ympäristövaikutusten huomioon ottamisen lisäksi konserni tukee myös muita ympäristöhankkeita.

Konsernin liiketoiminnasta aiheutuvista ympäristövaikutuksista merkittävimpä ovat raaka-aineiden käyttö, päästöt ilmaan ja toiminnasta aiheutuvat jätteet. Konsernin toimintatapoja kehitetään jatkuvasti ympäristönäkökohdat ja kestävä kehitys periaatteet huomioon ottaen, lisäämällä ympäristötietoutta ja kehittämällä aktiivisesti tuotantoprosesseja haitallisten materiaalien käytön minimoimiseksi, energian käytön vähentämiseksi ja raaka-aineiden käytön tehostamiseksi. Konserni pyrkii kehittämään tuotteitaan, valmistusprosessejaan ja toimintamenetelmiään niiden ympäristövaikutuksen minimoimiseksi tuotteiden koko elinkaaren

ajalta. Kehitystyö ei tapahdu nopeasti, ja muutokset tuotantovolyymeissa ja tuotesortimentissa voivat lyhyellä tähtäimellä aiheuttaa suurempia muutoksia kuin itse toimintojen kehittäminen.

Konsernin tuotannolliset yksiköt kehittävät ympäristötoimintojansa paikallisten lakien ja säädösten mukaisesti.

Turvallisuusriskeistä merkittävimmät muodostuvat tuotantoprosesseissa käsiteltävien raaka-aineiden helposta syttyvyydestä ja myrkyllisyydestä.

Yli kolmasosa Rapalan liikevaihdosta muodostuu konsernin ulkopuolisilta tahoilta ostetuista tuotteista. Näiden osalta suurimmat ympäristövaikutukset aiheutuvat tuotteiden kuljetuksesta ja varastoinnista niiden ollessa konsernin omistuksessa.

Konserni ja sen liiketoimintayksiköt noudattavat toiminnassaan paikallisia ympäristölakeja ja -säännöksiä. Tapaa harjoittaa liiketoimintaa kehitetään jatkuvasti niin ulkoisten kuin sisäisten prosessien osalta pitäen mielessä ympäristönäkökohdat ja kestävä kehitys periaatteet.

Konsernin yksiköistä useat osallistuvat kansallisesti ja paikallisesti toimivien ympäristöjärjestöjen toimintaan rahoittamalla niiden toimintaa, kouluttamalla ja informoimalla kalastuksen harrastajia ja koululaisia vesistöjen puhtaudesta ja muista ympäristöasioista sekä osallistumalla vesistöjen ja rantojen puhdistukseen.

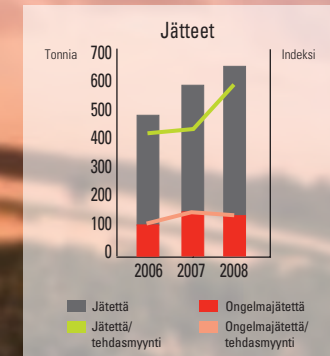
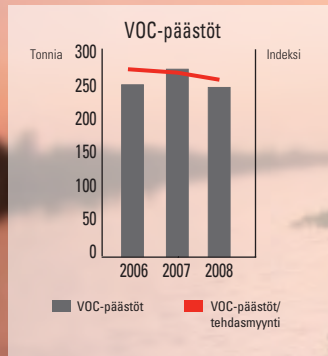
Alla on esitetty yhteenveto käytännön toimenpiteistä, joihin konserni on ryhtynyt minimoidakseen liiketoimintansa aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja kehittääkseen ympäristöasioita toiminta-alueellaan.

Tuotantoprosessit

Noin puolet konsernin myymistä tuotteista on valmistettu omilla tehtailla. Maalauksessa syntyvän jätteen minimoimiseksi uistimiin luodaan tuotantoprosessissa sähköinen varaus, jonka avulla maali tarttuu tuotteen pintaan paremmin ja maalin ohiruiskutus vähenee. Kehittyneen maalaustekniikan ansiosta myös lakan käyttö ja hukka on saatu minimoitua. Tuotantoprosesseissa syntyvät jätteet lajitellaan kierrätystä varten energia-, muovi-, bio-, metalli-, pahvi- ja paperijätteisiin sekä vaarallisiin aineisiin. Lisäksi tuotantotilojen lämmityksessä tarvittavan energian ympäristöystävällisyyttä on parannettu siirtymällä osassa tehtaista öljystä ympäristöystävällisemmän maakaasun käyttöön. Suomen ja osin myös Kiinan tehtailla käytettävät maalit on osin vaihdettu liuotinhenteisistä vesihenteisiin VOC-päästöjen vähentämiseksi.

Raaka-aineet

Konsernin valmistamien vaappujen päämateriaalit ovat balsa, abachi ja muovi. Huomattava osa puuraaka-aineesta hankitaan sitä vastuullisesti ja kestävä kehitys periaatteiden mukaisesti viljeiltäviltä tiloilta. Konsernin tuotekehitysosasto etsii jatkuvasti mahdollisuuksia korvata tuotteissa käytettäviä ympäristölle haitallisia raaka-aineita vaihtoehtoisilla ympäristöystävällisemmällä raaka-aineilla, jotka eivät heikentäisi tuotteiden käyttöominaisuuksia. Konserni tekee yhteistyötä myös kolmansien osapuolien kanssa löytääkseen entistä ympäristöystävällisempiä raaka-aineita.

Tuotteet

Useimmat konsernin tuotteista ovat pitkäikäisiä pysyen kuluttajan käytössä vuosia tai jopa vuosikymmeniä. Lähes kaikki konsernin tuotteiden puuosat ovat biohajoavia ja useimmat tuotteissa käytetyt metalliosat voidaan kierrättää. Konsernin valmistamista tuotteista muovituotteet ovat olleet suurin ympäristöhaaste, mutta kehitystyö biohajoavan muovin kehittämiseksi on edennyt tuloksellisesti. Vaikka yksittäisiä tuotteita saat- taakin hävitä veteen tai luontoon kalastuksen yhteydessä, niin ympäristön kannalta tärkeä haaste on saada kuluttajat kierrättämään käyttämättömät tai rikkiöntyneet tuotteet.

Kuljetus ja varastointi

Kuljetusten aiheuttamien ympäristövaikutusten vähentämiseksi konserni pyrkii maksimoimaan merikuljetusten osuuden ja minimoimaan lentokul- jetukset toimitettaessa tuotteita tehtailta jakeluyhtiöihin maanosasta toiseen. Lähteykset pyritään yhdistämään niin, ettei pieniä toimituseriä lähetetä erikseen. Tuotteiden varastoinnin ympäristövaikutukset rajoittuvat varas- tointitilojen lämmitykseen ja valaistukseen. Tuotannon optimoinnilla pyri- tään tehtaiden ja jakeluyhtiöiden välisten kuljetusmäärien minimoimi- seen. Varastotasojen optimointi puolestaan vähentää säilytettävien tuotteiden määriä.

Erityisiä asioita ja toimenpiteitä vuonna 2008

Vuoden 2008 aikana konserni kehitti ja lisäsi ympäristöasioiden seurantaa ja raportointia. Työn ensimmäiset tulokset on kuvattu näiltä sivuilta löytyvillä ympäristömittareilla ja -graafeilla. Mittareiden kehittäminen ja mittaamisen standardisointi jatkuvat. Lisää työtä tarvitaan myös uusien työskentelytapojen käyttöönottoon, millä varmistetaan positiiviset pitkä- aikaiset vaikutukset ympäristöasioiden kehitykseen.

Ympäristöasioihin liittyvä tutkimus- ja tuotekehitystyö erityisesti biohajoa- vien muovituotteiden kehittämiseksi jatkui, ja ensimmäiset biohajoavista materiaaleista tehdyt tuotteet esiteltiin markkinoille vuonna 2008 tuote- merkillä Trigger X. Tuotteet tulivat myyntiin vuonna 2009.

Rapala on osallistunut paikallisten tytäryhtiöidensä kautta useissa maissa kalastukseen käytettyjen alueiden kunnostukseen sekä vapaa-ajan kalastusta edistäviin hankkeisiin. Seuraavissa kappaleissa kuvataan muu- tamia näistä hankkeista.

USA:ssa Rapala osallistui Northwest Sportfishing Industry Association:n (NSIA) järjestämään hankkeeseen kalastusalueiden kun- nostamiseksi. NSIA:n toimien ansiosta alueet, joissa kalastaminen on ollut kiellettyä kymmeniä vuosia, ovat taas avoinna - kiitos kalojen merkitse- miskampanjan. NSIA on myös vakuuttanut Columbia-joen sähkölaitosten omistajat veden patojen yli juoksuttamisen tarpeellisuudesta alajuoksun lohi- ja kirjolohikantojen vahvistamiseksi. Tämä on elvyttänyt kalakantoja merkittävästi.

Norjassa Rapala osallistui useisiin hankkeisiin, joiden tavoitteena oli kalastukseen käytettyjen alueiden ja tiettyjen kalalajien elinvoimaisuuden lisääminen sekä vapaa-ajan kalastusharrastuksen tukeminen. Suomessa osallistuttiin Pro Vantaanjoki -yhdistyksen Radiokala-projektiin, jonka tavoitteena on lohien ja taimenten nousun ja kutureittien tutkiminen sekä tietouden nostaminen Vantaanjoen vesistön tilasta ja kalastusmahdolli- suuksista. Lisäksi konserni tuki useita vesistöjen ja rantojen puhdistus- hankkeita sekä ympäristöön ja kalastukseen liittyvää koulutusta eri puolilla maailmaa mm. Espanjassa, Etelä-Afrikassa ja Japanissa.

Vuonna 2008 ei sattunut merkittäviä ympäristövahinkoja tai -onnetto- muuksia.

Ympäristömittarit vuonna 2008

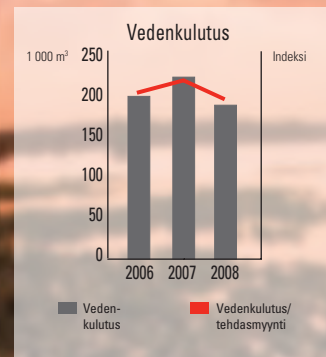
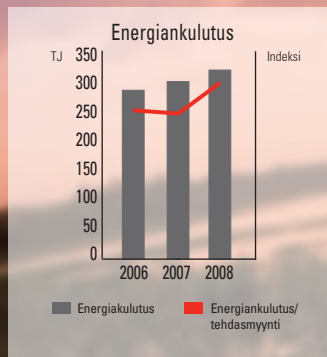
Rapala valvoo kaikkien omien tuotantolaitostensa päästöjä ilmaan. Pääs- töistä merkittävimmät ovat VOC- ja hiilidioksidipäästöt (CO₂). Rapalan VOC-päästöt lasketaan tuotannossa käytettyjen raaka-aineiden pitoisuuksien perusteella ja hiilidioksidipäästöt ostetun energian tuottamismenetel- mien ja käytettyjen polttoaineiden hiilipitoisuuksien perusteella. Vuonna 2008 Rapalan VOC-päästöt olivat 246 (281) tonnia ja hiilidioksidipäästöt 219 (196) tuhatta tonnia. VOC-päästöt ovat peräisin pääosin maaleissa käytetyistä ohenteista. Pääosa CO₂-päästöistä on epäsuoraa, sillä käytetty energia ei ole konsernin tuottamaa.

Rapalan tuotantoprosesseista syntyy mm. metalli-, puu-, muovi-, pahvi- ja yleisjätettä. Merkittävä osa jätteestä on luonnossa hajoavaa, kuten puujäte, tai kierrätettävää, kuten metallijätteenä. Jätteet kierrätetään paikal- listen käytäntöjen ja lainsäädännön mukaan. Vuonna 2008 jätettä syntyi 641 (573) tonnia, josta haitallisia jätteitä oli 113 (137) tonnia. Haitallinen jäte toimitettiin käsiteltäväksi siihen erikoistuneisiin laitoksiin.

Rapalan tuotanto ei ole energiavaltaista, mutta yhtiö seuraa energian kulutusta yhtenä ympäristötekijänä. Pääosa kulutetusta energiasta on sähköä, kaasua ja kaukolämpöä. Joissakin yksiköissä polttoöljyä käytetään lisä- ja varavoimanlähteenä. Vuonna 2008 Rapalan kokonaisenergian kulutus oli 331 (305) TJ, josta pääosa sähköä. Summa ei sisällä kuljetuksiin ja ajoneuvoissa käytettyä polttoainetta.

Rapalan tuotantoprosesseissa ei käytetä paljon vettä, vaan suurin osa käytetystä vedestä on talousvettä. Vuonna 2008 veden kulutus oli 184 000 (227 000) m³.

Vuonna 2008 konsernin ympäristökulut olivat noin 0.2 milj. euroa (0.3 milj. euroa) ja ympäristöinvestoinnit noin 0.2 milj. euroa (0.2 milj. euroa).

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Rapalan osakkeella on käyty kauppaa NASDAQ OMX Helsingissä vuodesta 1998. Vuonna 2008 osakkeen kurssi vaihteli EUR 5,65 ja 2,95 välillä keskimurssin ollessa EUR 4,21.

Osakkeet ja äänioikeudet

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma 31.12.2008 oli 3,6 milj. euroa ja osakemäärä 39 468 449 (2007: 39 468 449). Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,09 euroa. Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen.

24.10.2008 asti osakkeet jakautuivat kahteen osakesarjaan: 38 578 769 kpl vanhoja osakkeita (kaupankäyntitunnus RAP1V) ja 889 680 kpl uusia rajoitettuja osakkeita (RAP1VN0107). Osakelajit yhdistettiin 24.10.2008, kun niiden välinen osinko-oikeutta koskeva ero poistui. Uudet rajoitetut osakkeet eivät tuottaneet oikeutta osinkoon tilikaudelta 2007 ja niitä koski 12 kuukauden luovutusrajoitus.

Hallituksen valtuutukset

Huhtikuussa 2007 pidetyn yhtiökokouksen antaman valtuutuksen mukaisesti hallitus voi päättää osakkeiden antamisesta osakeannilla tai antamalla optioita tai osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia yhdessä tai useammassa erässä. Annettavien uusien osakkeiden määrä, mukaan lukien optioiden tai erityisten oikeuksien perusteella saatavat osakkeet, voi olla enintään 10 000 000 osaketta. Tämä valtuutus sisältää hallitukselle oikeuden määrätä kaikista osakeannin sekä optioiden ja osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisen ehdoista, mukaan lukien oikeuden osakkeenomistajien merkintätuoteoikeudesta poikkeamiseen. Tämä valtuutus on voimassa viisi vuotta yhtiökokouksen päätöksestä lukien. Hallitus on myös valtuutettu päättämään enintään 2 000 000 oman osakkeen hankkimisesta yhtiön vapaaseen pääomaan kuuluvilla varoilla. Osakemäärä on alle 10 % yhtiön kaikista osakkeista. Osakkeet voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa. Osakkeet hankitaan NASDAQ OMX Helsingin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä hankintahetken markkinahintaan. Osakkeet hankitaan ja maksetaan NASDAQ OMX Helsingin sääntöjen ja kulloinkin soveltuvien osake-

kaupan maksuaikaa ja muita maksuehtoja koskevien sääntöjen mukaisesti. Tämä valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka.

Omat osakkeet

Hallitus päätti kokouksessaan 23.4.2008 yhtiökokouksen 3.4.2008 antaman valtuutuksen perusteella aloittaa omien osakkeiden hankinnan. 31.12.2008 Rapalan hallussa oli 212 665 kappaletta omia osakkeita. Omien osakkeiden osuus yhtiön kaikkien osakkeiden lukumäärästä ja äänimäärästä oli 0,5 %. Takaisin ostettujen osakkeiden keskihinta oli 4,01 euroa.

Osakepääoman muutokset

Osakepääomassa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2008.

Osakerekisteri

Yhtiön osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään. Osakkeenomistajien tulee ilmoittaa omalle arvo-osuusrekisterilleen osinkojen maksamiseksi ja mahdollisten muiden osakeomistukseen liittyvien asioiden hoitamiseksi osoitteen tai pankkitilin muutoksista.

Osakassopimus

Viellard Migeon & Cie (VM&C) ja Utavia S.ä.r.l (Utavia) solmivat 29.6.2006 Rapalan osakkeita koskevan osakassopimuksen, jota myös Utavian osakkeenomistajat ovat sitoutuneet noudattamaan. Utavian suurin osakkeenomistaja on Rapalan toimitusjohtaja Jorma Kasslin, joka omistaa noin 43 % osakkeista. Muut osakkeenomistajat ovat Rapalan hallituksen jäseniä tai johtohenkilöitä. Yhteensä Utavialla on noin 40 osakkeenomistajaa. Utavia osti 29.6.2006 De Pruienes Industriesiltä (DPI) 1 610 000 Rapalan osaketta, jotka edustavat noin 4,08 % Rapalan osakepääomasta ja osakkeiden tuottamista äänistä. DPI on VM&C:n tytäryhtiö. 31.12.2008 VM&C omisti suoraan tai tytäryhtiöidensä kautta noin 28,1 % Rapalan osakepääomasta ja osakkeiden tuottamista äänistä.

Osakassopimuksessa Utavia on sopinut äänestävänsä Rapalan yhtiökokouksissa VM&C:n hyväksymien ja/tai ehdottamien esitysten puolesta sekä valtuuttanut VM&C:n käyttämään omistamiensa osakkeiden äänival-

taa. VM&C:llä on etuosto-oikeus Utavian myymiin osakkeisiin. Osakassopimuksen osapuolet ovat sopineet äänestävänsä Rapalan yhtiökokouksissa siten, että Rapalan hallitukseen valitaan kaksi VM&C:n ehdottamaa henkilöä ja yksi Utavian ehdottama henkilö (siten, että ensimmäinen Utavian ehdottama henkilö on Jorma Kasslin). Osakassopimuksen osapuolet ovat sopineet kannattavansa Jorma Kasslinin valitsemista Rapalan toimitusjohtajaksi ja Emmanuel Viellardin valitsemista hallituksen puheenjohtajaksi kolmen vuoden kaudeksi osakassopimuksen voimaantulosta lukien.

Optio-ohjelmat

Konsernilla on kaksi erillistä optio-ohjelmaa: yksi uusina osakkeina toteutettava osakeoptio-ohjelma (2004 ohjelma) ja yksi rahana maksettava synteettinen optio-ohjelma (2006 ohjelma). Yhtiön optio-ohjelmat on pääasiassa suunnattu johdolle (vuoden 2004 ohjelmaan kuuluvat myös konsernin hallituksen ulkopuoliset asiantuntijajäsenet):

- Vuoden 2004 osakeoptio-ohjelma: 106 avainhenkilölle suunnattiin enintään 1 000 000 optio-oikeutta, joista 500 000 on merkittävässä 31.3.2007–31.3.2009 välisenä aikana merkintähintaan 6,16 euroa per osake (2004A) ja 500 000 on merkittävässä 31.3.2008–31.3.2010 välisenä aikana merkintähintaan 6,41 euroa per osake (2004B). Merkintähinta on osakekurssin painotettu keskiarvo maaliskuussa 2005 (2004A) ja maaliskuussa 2006 (2004B).

- Vuoden 2006 synteettinen optio-ohjelma (osakeperusteinen kannustin-ohjelma): 116 avainhenkilölle suunnattiin enintään 1 000 000 optio-oikeutta, joista 500 000 on merkittävässä 31.3.2009–31.3.2011 välisenä aikana merkintähintaan 6,44 euroa per osake (2006A) ja 500 000 on merkittävässä 31.3.2010–31.3.2012 välisenä aikana merkintähintaan 6,44 euroa per osake (2006B). Merkintähinta on osakekurssin painotettu keskiarvo ajalta 1.1.–31.3.2006. Osakkeen kurssikehitykseen sidottu käteismaksu määräytyy testauspäivän loppukurssin mukaan tai, kuten voi olla, ylimääräisenä testauspäivänä. Loppukurssi on osakekurssin painotettu keskiarvo, joka lasketaan 10 päivän ajanjaksolta ennen testauspäivää. Jos testauspäivänä toteutushinnan ja loppukurssin (sisältäen osinko-oikaisun) erotus

SUURIMMAT OSAKKEENOMISTAJAT 31.12.2008 *

Osakkeenomistajat	Osakkeita, kpl	%
Viellard Migeon & Cie	10 992 661	27,9
Sofina S.A.	7 500 000	19,0
Odin Finland	1 761 754	4,5
Odin Norden c/o Odin Forvaltnings AS	1 669 422	4,2
Utavia S.a.r.l.	1 610 000	4,1
Valtion eläkerahasto	1 200 000	3,0
So Wai Hang	890 580	2,3
Shimano Singapore Private Limited	889 680	2,3
OP-Suomi pienyhtiöt	612 000	1,6
Keskinäinen vakuutusyhtiö Etera	599 792	1,5
Hallintarekisteröidyt	6 642 594	16,8
Muut osakkeenomistajat yhteensä	5 099 966	12,9
Yhteensä	39 468 449	100

OSAKKEENOMISTAJAT OMISTAJARYHMITÄIN 31.12.2008 *

Omistajaryhmä	Osakkeita, kpl	%
Yritykset	517 092	1,3
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 275 687	5,8
Julkisyhteisöt	3 250 615	8,2
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	153 162	0,4
Kotitaloudet	1 148 942	2,9
Ulkomaat	23 870 357	60,5
Hallintarekisteröidyt ¹⁾	8 252 594	20,9
Yhteensä	39 468 449	100

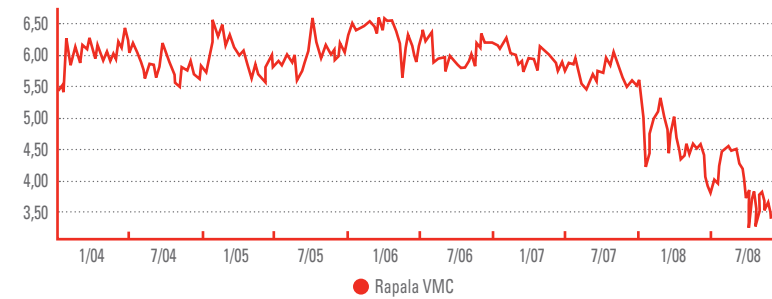
1) Sisältää Utavia S.a.r.l.:n omistamat osakkeet (1 610 000 osaketta).

OMISTUSJAKAUMA OSAKKEIDEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN 31.12.2008 *

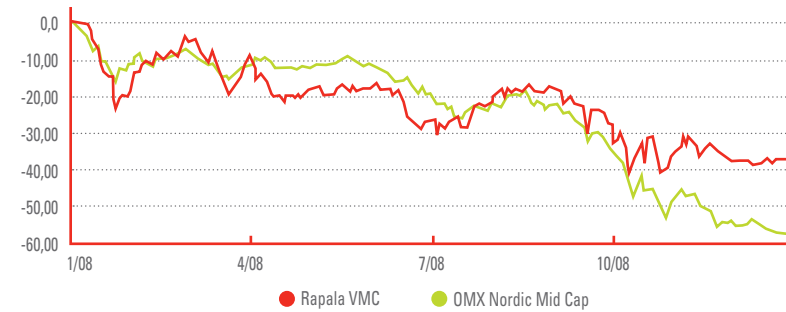
Osakkeiden lukumäärä	Osakkeenomistajia kpl	%	Osakemäärä, kpl	%
1 - 100	487	30,4	37 574	0,1
101 - 500	614	38,3	180 527	0,5
501 - 1 000	229	14,3	192 024	0,5
1 001 - 10 000	213	13,3	631 686	1,6
10 001 - 1 000 000	36	2,2	878 854	2,2
1 000 001 -	23	1,4	37 547 784	95,1
Yhteensä	1 602	100	39 468 449	100

* Osakemäärät sisältävät omat osakkeet (212 665 osaketta).

OSAKKEEN HINNAN KEHITYS 2004-2008, EUR

OSAKKEEN HINTA VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN AIKANA, %

on positiivinen, korvaus maksetaan. Jos toteutushinnan ja loppukurssin erotus testauspäivänä on negatiivinen, loppukurssi määritetään uudelleen ylimääräisenä testauspäivänä. Ylimääräiset testauspäivät ovat 6, 12, 18 ja 24 kuukauden päästä ensimmäisestä testauspäivästä. Jos toteutushinnan ja loppukurssin erotus on positiivinen jonain ylimääräisistä testauspäivistä, korvaus maksetaan ja kannustejärjestelmä raukeaa automaattisesti.

Merkintähintaa tullaan laskemaan optio-oikeuden alkamisen ja osakkeiden merkintäajanjakson alkamisen välisenä ajanjaksona jaettujen osinkojen määrällä.

Vuoden 2004 osakeoptio-ohjelman merkitsemättömät optiot olisivat voineet nostaa yhtiön osakemäärää 31.12.2008 noin 2,3 %. Tarkemmat tiedot osakeperusteisista maksuista löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 29.

Johdon osakkeenomistus

Hallituksen ja johtoryhmän jäsenten hallussa oli 31.12.2008 suorassa omistuksessa 912 056 yhtiön osaketta ja epäsuorassa omistuksessa määräysvaltayhteisön kautta 1 160 000 yhtiön osaketta, mikä vastaa yhteensä 5,2 % kaikista osakkeista ja äänimäärästä. Mikäli vuoden 2004 osakeoptio-ohjelman merkintäoikeudet käytetään kokonaan, yhtiön hallituksen ja johtoryhmän osake- ja äänimäärä nousisi 0,7 %. Lisätietoja johdon osakeomistuksesta on esitetty sivuilla 74-75.

Osakkeen noteeraus ja kaupankäynti

Yhtiön osake (RAP1V) on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä. Vuoden 2008 viimeinen noteeraus oli 3,48 euroa. Ylin kurssinoteeraus vuonna 2008 oli 5,65 euroa ja alin 2,95 euroa, keskipurssin ollessa 4,21 euroa. Osakkeen hinta laski 37,3 % vuonna 2008. OMX Nordic Mid Cap -indeksi laski 56,4 % vuonna 2008. Kaikkiaan 4 144 626 yhtiön osaketta vaihdettiin vuonna 2008, mikä edustaa 10,5 % osakkeiden kokonaismäärästä 31.12.2008.

Koko osakekannan markkina-arvo 31.12.2008 oli 136,6 milj. euroa. Osakekohtainen tulos (laimentamaton) oli 0,45 euroa. (0,45 euroa vuonna 2007). Osakekohtaiset tunnusluvut löytyvät sivulta 68.

Osinko

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,19 euroa osakkeelle.

Tietoa osakkeenomistajille

Yhtiökokous

Rapala VMC Oyj:n yhtiökokous pidetään 7.4.2009 klo 13.00 alkaen Rapalan pääkonttorissa, Arabiankatu 12, Helsinki.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka viimeistään 27.3.2009 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien tulisi rekisteröidä omistuksensa nimiinsä väliaikaisesti, mikäli haluavat osallistua yhtiökokoukseen. Tällainen rekisteröinti tulee tehdä viimeistään 27.3.2009.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitettava yhtiölle viimeistään 31.3.2009 klo 16.00 mennessä. Ilmoittautumishjeet ja lisätietoja yhtiökokouksesta saa yhtiön kotisivulta www.rapala.com.

Talustiedottaminen vuonna 2009

Vuonna 2009 Rapala julkaisee talustiedotteita seuraavasti:

- Vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen** osavuositiedote 28.4.2009
Vuoden 2009 toisen neljänneksen osavuositiedote 24.7.2009
Vuoden 2009 kolmannen neljänneksen osavuositiedote 23.10.2009

Yhteystiedot

Mikäli haluatte lisätietoja Rapala-konsernista, voit olla yhteydessä seuraaviin henkilöihin:

Jouni Grönroos

Talous- ja rahoitusjohtaja
Puh: + 358 9 7562 5417
Fax: + 358 9 7562 5440
E-mail: jouni.gronroos@rapala.fi

Olli Aho

Lakiasiat ja sijoittajasuhteet
Puh: + 32 2 6260 430
Fax: + 32 2 6260 439
E-mail: olli.aho@rapala.fi

Rapalaa seuraavat analyytikot

Seuraavat analyytikot tekevät analyysseja ja antavat sijoitus suosituksia Rapalasta. He seuraavat yhtiötä omasta aloitteestaan.

eQ Bank	Tomi Tiilola
Evli Bank	Mika Karppinen
FIM Pankki	Evgeny Artemenkov
Sofia Pankki Oyj	Martin Sundman
SEB Enskilda	Jutta Rahikainen
Pohjola Pankki Oyj	Mikael Nummela

Vuosikooste 2008

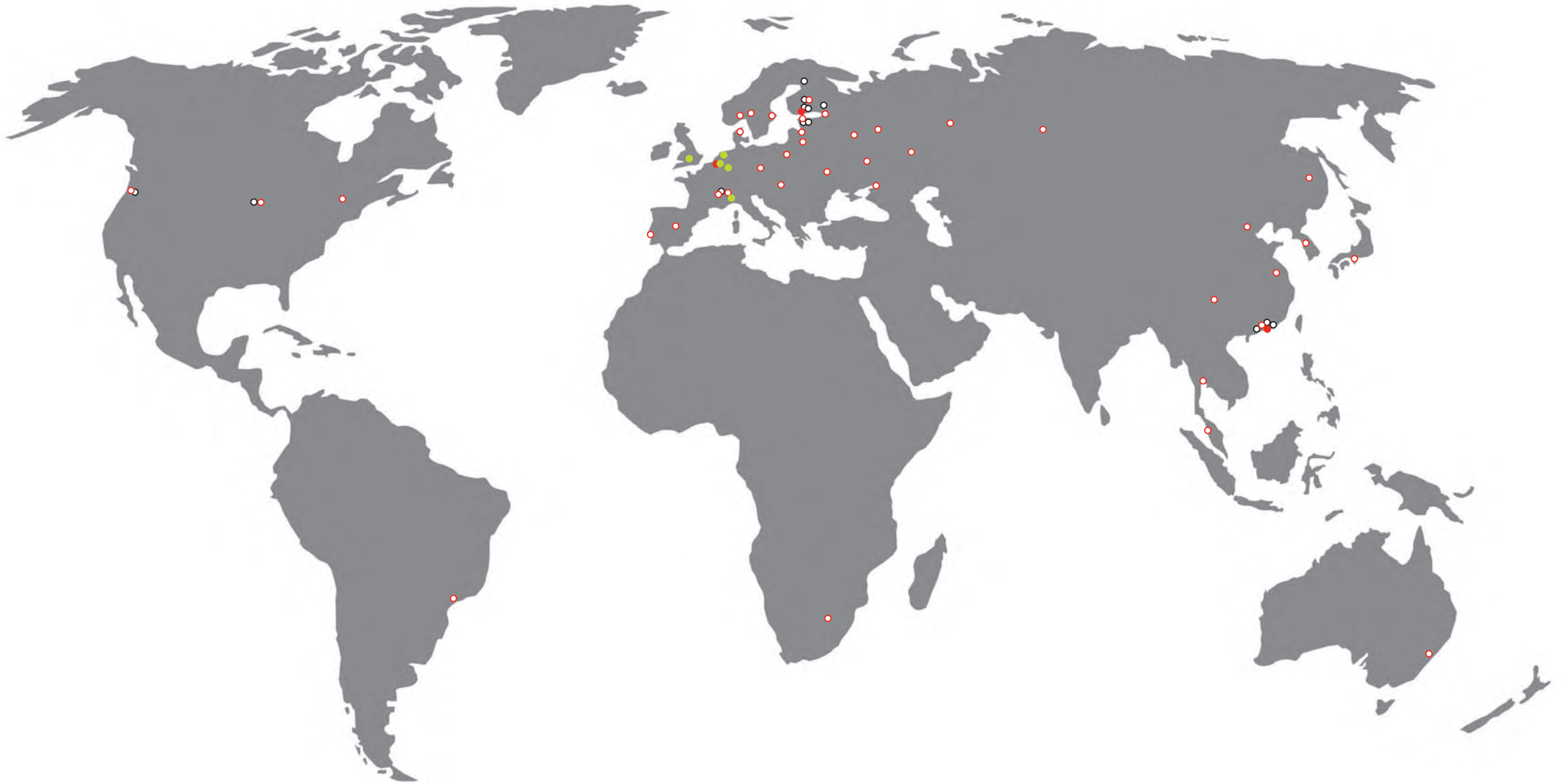
Rapala julkaisi 6.2.2009 seuraavan vuosikoosteen vuoden 2008 aikana julkaistuista pörssitiedotteista ja -ilmoituksista.

- 18.12. Nordealta markkinatakaus Rapalan osakkeelle
- 17.12. Talustiedottaminen vuonna 2009
- 24.10. Kaupthing irtisanoo Rapalan osakkeen markkinatakaus-sopimuksen
- 24.10. Kaupankäynti Rapalan yhdistetyllä osakesarjalla alkaa
- 22.10. Q3-Osavuositiedote
- 22.10. Rapala jatkaa omien osakkeiden hankintaa
- 10.10. Kaupthing keskeyttää Rapalan osakkeen markkinatakauksen toistaiseksi
- 18.8. Ernst & Young vaihtaa Rapalan päävastuullisen tilintarkastajan

- 25.7. Rahoitustarkastus myöntää VMC:lle ja Utavialle poikkeus-luvan velvollisuudesta tehdä pakollinen ostotarjous kaikista Rapalan arvopapereista
- 23.7. Q2-Osavuositiedote
- 23.7. Rapala jatkaa omien osakkeiden hankintaa
- 23.7. Nimitys johtoryhmään
- 10.7. Rapala saa päätökseen Suffix-siimabrändin oston ja solmii eksklusiivisen toimitussopimuksen YAO I:n kanssa
- 11.6. Suffix-brändin hankinta ja toimitussopimus
- 23.4. Q1-Osavuositiedote
- 23.4. Rapala aloittaa omien osakkeiden hankinnan
- 3.4. Yhtiökokouksen päätöksiä
- 17.3. Rapalan vuosikertomuksen 2007 julkaiseminen
- 13.3. Yhtiökokouksen koolle kutsuminen
- 5.2. Tilinpäätös 2007
- 22.1. Rapalan uudelleenjärjestelyt etenevät Irlannissa ja Ranskassa

Tiedotteet löytyvät kokonaisuudessaan yhtiön kotisivulta www.rapala.com. Rapala tiedotti omien osakkeiden hankinnan käynnistämisestä 23.4.2008. Yhtiö on valtuuttanut pankkiriiliikkeen tiedottamaan ostoista. Tiedotteet ovat luettavissa yhtiön kotisivulta www.rapala.com.

Liiketoimintayksiköiden sijainti

- Konzernin tuotanto- ja sourcing-yksiköt
- Konzernin hallintoyksiköt
- Konzernin jakeluyksiköt
- Shimanon jakeluyksiköt

Rapala VMC Oyj on julkinen osakeyhtiö,
joka on noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä.

© 2009 Rapala VMC Oyj

www.rapala.com